لایەکی دیکە، بەبێ ورتە کاریان دەکرد، مات و چەپەڵ، ڕەنگ زەرد و لاواز، کەللەی تراشراویان لە کەللەی وشکی مۆمیاکان دەچوو، بەو بەرگە شڕوشۆڕەی بەریانەوە لە توخمێک زیندەوەری نامۆ دەچوون، لە دۆخی نێوان مردن و ژیاندا بوون.. بەجارێک شەکەت و ماندوو بوون، دووانیان لە بەردەم بەرمیلێکی پڕ لە ئاوی خواردنەوە کەوتبوون، تێنوێتی پەکی خستبوون، ئاویان نەئەدانێ، کاتی ئاو خواردنەوە هێشتا مابووی!

پاسەوانێک چاوی لە (ئەلیزابێث) بوو، نەڕاندی:

– هێی کچێ تۆ!.. وەرە دواوە قەدەغەیە.

(ئەلیزابێث) خۆی گێل کرد، هەنگاوەکانی خێراتر بوون، لە دەموچاوی دیلەکان ورد دەبۆوە!

– لەگەڵ تۆمە کچێ.. هەی بەد، گوێت لێ نییە؟

پاسدارەکە بەجنێودانەوە بۆ (ئەلیزابێث) چوو، (گرێبەر) ڕێی لێ گرت:

– چییە ئەوە، چی بووە؟

– لاچۆ، گوێتان نییە، نازانن قەدەغەیە نابێ لەوانە نزیک ببنەوە؟!

پاسدارێکی دیکە هاتە کۆمەکی، ئەمیان ئەفسەر بوو.. (گرێبەر) نەیدەوێرا (ئەلیزابێث) بانگ بکات، دەیزانی بەگوێی ناکات، بەپاسدارەکەی گوت:

– شتێکمان بزر کردووە لەدووی دەگەڕێین.

– چیتان بزر کردووە، دەی زوو بیڵێ.

– لەم دەوروبەرە بزر بووە، بڕوشێکی سەرسینگە لە شێوەی بەلەمێکی گچکە دارێژراوە، هەندێ نقێمی وردیشی پێوەیە، دوێنێ لێرەوە بۆ لایەک چووین لەوانەیە لەم دەوروبەرە کەوتبێت.. نەتاندیوە؟

– چی؟!

باسەکەی سەرلەنوێ بۆ گێڕایەوە، درێژەی پێ دا، چاوێکیشی هەر لە (ئەلیزابێث) بوو، لە نیوەی ڕیزەکە ڕەت ببوو، پاسدارێکیان وتی:

– هیچمان نەدۆزیوەتەوە.

ئەوی دیکەیان هەڵی داێ:

– درۆ دەکات، بزانە پێناسەی پێیە، داوای پێناسەی لێ بکە.

(گرێبەر) مۆڕەیەکی لێ کرد، بەدڵ ئارەزووی دەکرد دەستت بنێتە گەرووی و پرزەی لێ ببڕێ، لاوێکی بیست ساڵانەبوو، (شتاین بێرنەر) و (هاینی)ی دەهێنایەوە یاد، نموونەیەک بوو لەوان، وەڵامی دایەوە:

– پێناسەم پێیە، بگرە لە پێناسەشم گرنگتر پێیە، ئەگەر بەلاتانەوەش گرنگ بێ، فەرماندەی گشتیی هێزەکانی شڵێوەش برادەرمە، مەبەستم (هێڵدا برانداتە)، هاوڕێیەکی فرە نزیکمە.

– ئەی هیتلەر؟

– ئەو نەء.

بەلاچاو تەماشایەکی (ئەلیزابێث)ی کردەوە، زۆری نەمابوو ڕیزەکە تەواو بکات، بەخاووخلیچکییەکەوە بەڵگەی ژنهێنانەکەی لە باخەڵی دەرهێنا..

– فەرموون.. وەرنە بەر ڕووناکاییەکە، خوێندەواریت هەیە؟! بنواڕە ئەمە، ئیمزای کێیە؟ بە بەرواری ئەمڕۆیە، هیچ پرسیارێکت ماوە؟

پاسدارەکە زەق دەینواڕییە بەڵگەنامەکە، ئەوی دیکەشیان ملی بۆ تەماشاکردن لە ژوور شانی هاوەڵەکەیەوە درێژ کردبوو.

– بەڵێ ئیمزای بەڕێز هێڵدا براندنتە، دەیناسمەوە.. بەڵام قەدەغەیە لەوێوە بڕۆن، دەبێ ببان بەخشن ناتوانین ڕێتان بدەین، بۆ بڕوشەکەش زۆرمان پێ ناخۆشە کە بزر بووە.

(گرێبەر) چاوی لە (ئەلیزابێث) بوو دەگەڕایەوە، نزیک دەبۆوە:

– چار نییە، یاسا یاسایە، دەبێ پەیڕەوی بکەین.

ویستی خۆی بدزێتەوە، بەپیر (ئەلیزابێث)ەوە چوو، پاسدارێکیان دوای کەوت، وتی:

– ئەگەر بڕوشەکەمان دییەوە ڕەوانەی کوێی بکەین؟

– بۆ هیڵدابراندنت، ئەو بۆمان ڕەوانە دەکاتەوە.

پاسدارەکە بەڕێزەوە وتی:

– بەڵێ باشە، ئەگەر دیمانەوە، هەر لە ڕێگەی بەڕێز هیڵدا براندنتەوە دەینێرینەوە (ڕووی کردە ئەلیزابێث).. دیتەوە؟

(ئەلیزابێث) وەک لە خەونێکی قووڵ بەخەبەر هاتبێت، چاوی پیادەگێڕان نەیدەزانی چ باسە، (گرێبەر) فریای کەوت:

– ئەم برادەرانەم دەربارەی بڕوشەکەت ئاگادار کردۆتەوە، هەر ئەوەندەی دییانەوە، لەڕێی هێڵدا براندنتەوە بۆمان دەنێرنەوە.

(ئەلیزابێث) حەپەسابوو:

– سوپاسیان ئەکەم!

یەکێکیان لە (ئەلیزابێث) وردبۆوە، بەکەشوفشێکەوە وتی:

– دڵنیابە دەتوانیت پشت بەئێمەی شۆڕەسوارانی شڵێوە ببەستیت..

(ئەلیزابێث) لایەکی لە دیلەکان کردەوە، پاسدارەکە هەستی پێکرد، بەهەلی زانی دلاوەریی خۆی نیشان بدات:

– ئەگەر لای یەکێ لەو بەرازانەش بێ، بەخۆم دەزانم چۆن چۆنی لێی دەستێنمەوە.

(ئەلیزابێث) پەشیمان بۆوە:

– ڕاستییەکەی دڵنیا نیم، نازانم لێرە بزرم کردووە یان نەء، لەوانەیە لە بێشەکە (دەستتی بۆ دوور ڕاکێشا) بزرم کردبێت، یان.. نازانم؟!!

زەردەخەنەیەکی ناشرین کەوتە سەر ڕووی پاسدارەکە، (ئەلیزابێث) تەرییق بۆوە، سوور هەڵگەڕا، بەشەرمێکەوە وتی:

– بەڵێ لەوانەیە لەوێ بزرم کردبێت.

دەمولەوسی پاسدارەکە ناشرینتر پان بۆوە.

– ئێمە هەقمان بەو شوێنانەوە نییە.

(گرێبەر) لەژوور سەری دیلێکەوە وەستا بوو، بەدزە پاکەتێک جگەرەی لە باخەڵی دەرهێنا، لەتەک دیلەکەوە بەدەم دواندنی پاسەوانەکانەوە، بەری دایەوە، بەپاسدارەکانی دەگوت:

– سوپاستان دەکەین، دەچین بەخۆمان ناو بێشەکە دەگەڕێین..

– شایانی نییە.. بژی هیتلەر، پیرۆزبایی شووەکەتان لێ دەکەین.

– سوپاستان دەکەینەوە..

١– بێرێتە: کڵاوی سەربازی.

٢– سەهەند: عناد.

٣– کۆنگور: ئاژەڵی کەنغر.

٤– لیلی: جورە گوڵێکی پەروەردەکراوی ڕازاندنەوەیە، جۆرێکە لە گوڵاڵە سوورە (شقائق).

٥– شووشەبەند: بیت زجاجي.

20

بۆمب هاوێژەکان دەمەو ئێوارە بەری ئاسمانی شاریان گرتەوە.. ڕۆژێکی بەهاری تەڕ و شێداربوو، هەورێکی تار و نەوی بەری ئاسمانی گرتبوو، فڕۆکەکان دیار نەبوون، بۆمبەکانیان لەو دیو هەورەکەوە بەر ئەدایەوە، ئاگر لە هەموو لایەکی شارەکە کەوتەوە، کڵپە و بڵێسەی بەگڕ ئاسماندا دەچوو، لە دەستوپەلێک دەچوون گەرەکیان بێ بەرۆکی ئەو دوژمنەی بەدزە لەودیو هەورەکەوە هاتووە، بگرن و ڕایکێشنە خوارەوە تا لە گەرووی دۆزەخینیاندا حولی بدەن..

دانیشتوانی شارەکە بەبیریاندا نەهاتبوو لەو کاتوساتە بۆردومان کرێن..!

کاتی پشووی ژەمە خواردنی کرێکارانی کارگەی دروومانەکە بوو، خەڵکێکی زۆریش بەشەقامەکانەوە بوون.. چاودێرانی پەناگە گشتییەکان بەکووچە و شەقامەکاندا بڵاو بوونەوە، شپرزە و سەرقاڵ بوون.. دەستتە دەستتە خەڵکەکەیان ڕەوانەی پەناگەکان دەکرد، فریا نەدەکەوتن.. کاتێک کە لوورەی فیکەی ئاگادارییەکان بەرزبۆوە، لە گرێبەر وابوو تەنها ئاگادارییەکە و هیچی دیکە، بەڵام کاتێک کە زرمە زرم و لەرینەوە دەستتی پێکرد، کەوتە بەرتەوژم و شاڵاوی شپرزەی خەڵکە تۆقیوەکە، کاتێک بەخۆی زانی لە پەناگەیەکدا حەشار دراوە! خۆی پێ نەگیرا، هەر ئەوەندەی دەرگاکەی پەناگەکەیان بۆ دەستتەیەک پەنابەری دیکە کردەوە، فرتەی کرد و خۆی لە پەناگەکە قورتار کرد.. چاودێرەکە هاواری لێ کرد؟

– بۆ کوێ؟ وەرە مەڕۆ قەدەغەیە، تەنها بۆ چاودێران هەیە لە دەرەوە بن.

– منیش چاودێرم.. (بەغار ڕێگەی کارگەی دروومانەکەی گرتەبەر).

شپرزە بوو، دەیویست بەهەر شێوەیەک بێ بگاتە (ئەلیزابێث) فریای کەوێت..! گەیشتە شەقامێک، خانوویەک لە پەڕی ئەوبەری شەقامەکە بەئاسماندا چوو! قورس و خاو لە بناغەکەیەوە بڵند بۆوە و لە ئاسماندا هەڵوەشا!.. شریخەی هەرەس و نەعرەتەی تەقینەوەکە نووزەی لە گێتی بڕی، (گرێبەر) زوو فریای کەوت، لەسەر دەم خۆی فڕێ دایە ناو ئاوەڕۆگەکەی ڕۆخی شەقامەکەوە، دەمی داچەقاند و بەلەپی هەردوو دەستتی پشتی سەری و هەردوو گوێی شاردەوە، فشاری تەقینەوەکە هەڵیبڕی!

تەپاو تل هاوێشتیە چەقی شەقامەکە، دارو بەردی خانووە هەڵتەکاوەکەی بەسەردا باری، زرمە و تەقەی ڕەقوتەقی بەربوونەوەی دار و پەردووە داڕووخاوەکە لەهەموو لایەکیەوە بەرزبۆوە، هەستی کرد کەللەی ئاوساوە، ناو گوێی دەزرنگایەوە، توند کەللەی ڕاوەشاند، بەلەپی دەستتی ماڵی بەنێوچەوانیا.. هەردوو گوێی خۆی ڕاکێشا ٠٠ گەرەکی بوو بێتەوە هۆش خۆی..!

هەستابووەوە سەرپای، لەبەر تۆز و چەڕە دووکەڵەکەی ئەو دەوروبەرەی گرتبۆوە، چاوی لە هیچ نەبوو، شەقامەکە ببووە ڕووبارێک ئاگری هارو بەلەسە، دەستووتاو دەکولا!.. سەری لێ شێوا، نەیدەزانی ڕوو بکاتە کوێ، لە کوێوە خۆی دەرباز کات، هەموو ڕێیەکی قورتار بوونی لێ ئاڵۆزا.. تارمایی ڕەوەیەک گیانلەبەری شپرزەی لە ناو چەڕە دووکەڵەکەدا لێ دەرکەوت!.. ئادەمیزاد بوون، بەدەمێکی داچەقاو و ڕوخسارێکی ژاکاو و تۆقیوەوە ڕووەو ئەم بەغار دەهاتن، سامێکی وشک ڕوخساریانی تەزاندبوو، یەک شێوە بوون، سامی مەرگ و لەناوچوون شێوەیانی یەکخستبوو، لێی نزیک بوونەوە، گشتیان هاواریان

دەکرد، هاوارێکی کپ و بێ نووزە بوو، سرک و تەرە، شپرزە و سەر لێشێواو بەهەڵەداوان دایان بەلایا..
دوور کەوتنەوە، لە ناکاودا تاقە زەلامێک بەلاقێکی دەستکردەوە لە دووکەڵەکەوە دەرکەوت، دوا کەوتبوو، کاتژمێرێکی دیواری بەدەستتەوە بوو، لەپڕێکا چۆڵەکە دارینەکەی کاتی دیاری دەکرد کەوتە سەرەتاتکێ کردن و خوێندن! کەم ئەندامە هەڵاتووەکە کاتژمێرەکەی لەدەست بەربۆوە، دانەنوییەوە هەڵی بگرێتەوە، بەشەلەشەل لە غاردانەکەی بەردەوام بوو، سەگێک دووی کەوتبوو، بەگوێرەی هەنگاوە شەلەکانییەوە هەڵدەقونییەوە..

کیژێکی پێنجساڵانی لەسەر پلیکانەی بەر دەرگەیماڵێکدا بەدی کرد، خۆی خزاندبووە قوژبنێکەوە و مەلۆتکەیەکی توند نابوو بەسینگیەوە:

– لاچۆ لەوێ، بڕۆ پەناگەیەکی نزیکەوە، کوان.. دایک و باوکت لەکوێن؟ بۆ بەجێیان هێشتوویت؟

منداڵەکە سەری بڵند نەکردەوە، لەجێی خۆی نەجوولا، توند خۆی ترنجانبووە سووچی نێوان پلیکانە و دیوارەکەوە، چاودێرەکەی دووی (گرێبەر) کەوت، پەیدا بۆوە، لە دوورەوە هاواری لێ کرد، گوێی لێ نەبوو، خۆی هاواری کرد، گوێی لە خۆیشی نەبوو!.

چاودێرەکە بەدەستێکی باوەشی بەکیژۆڵەکەدا کرد، دەستەکەی تری بۆ (گرێبەر) ڕاکێشا، بۆی نەگیرا..

لە ناکاودا (گرێبەر) کێشی نەما، بەئاسماندا چوو، وەک تۆپەڵە قورقوشمێکی نەرم گرمۆڵە بوو، قورس بەربۆوە، هەستی کرد بەمێکوتێکی پۆڵایین لێدراوە و بەشەقامەکەوە پاندەبێتەوە..

دۆڵابێک لە ئاسماندا دەخولایەوە، چی دەرگای هەبوو، کرابوونەوە، لە باڵندەیەکی زەبەلاح دەچوو، کەوتبێتە داوی گێژەلۆکەیەکی ناهەموارەوە. ستوونێک ئاگری شێت لە ناخی زەمینەوە هەڵقولا، تەمێکی بۆگەن و چەپەڵ بەری ئاسمانی گرت، کلپەی کرد، بووە بریقە و بریسکەیەک چاوی دەستمی، زرمەیەکی گەورە هات و زنجیرەیەک تەقینەوەی بەدوادا هات، هەناسەیەکی هەڵکێشا، هەستی کرد ناو سییەکانی کلپە دەکەن، بەهەردوو دەستی کەللەی خۆی دەگوشی.. سەری گێژی خوارد، هێزی لێ بڕا و تەخت بەربۆوە سەر زەمین، ژانێکی تیژ کەللەی هەڵدەکۆڵی، وای دەزانی کەللەی پژاوە، تلێکی دا کەوتە سەر پشت، جووتێ چاوی ماندووی بڕییە ئاسمان، تەماشایەکی دەوروبەری خۆی کرد، لەنێوان مۆژگانە قوڕاوییەکانی چاویەوە.. وێنەیەکی لێڵ و لەرزۆکی لەناو ئاگر و دووکەڵەکەدا لێ دەرکەوت، بەرە بەرە زەق و ئاشکراتر دەبوو، دیوارێک بەسەر پلیکانەکەدا ڕما بوو، کیژۆڵە پێنج ساڵانەکە تەخت کەوتبوو، کراسەکەی هەڵدڕابۆوە، لاقە باریکەلە و لاوازەکانی هەریەک و بەلایەکدا درێژ ببوون باسک و مەچەکە وردیلە خۆڵاوییەکانیشی ڕاستوچەپ لە ژوور سەریەوە ڕاکێشابوو، سیخێکی ئاسنینی پلیکانەکە سینگی سمیبوو و لە پشتیەوە دەرچوو بوو.. چاودێرەکە کەللەی پەڕیبوو! وەک گیانلەبەرێکی بێ ئێسک و بێ جومگە بێت، لوول ببوو، هەردوو لاقی لە شانیەوە ئاڵابوون..! خوێنی زۆر لێ نەڕۆیشتبوو..!

مەلۆتکەکەش دیار نەبوو.. زریانی ئاگر و تەقینەوەکە بردبووی.. دەریا ئاگرینەکانی دۆزەخ دیسانەوە هەڵچوونەوە، وەیشوومەکانیان بەگژ ژیان و شارستانییەتدا کردەوە، هاوارێکی دووری هاتە گوێ..نەء زۆر دوور نەبوو! یەکێک بوو جنێوی ئەدا..

– هەی دڕندە خوێنخۆرەکان.. بەدکارە خواگرتووەکان.. بەسە، بەسیەتی خوێن ڕشتن و تاوان..
خۆی بوو هاواری دەکرد!

هەستایەوە سەرپای، خۆی نەتەکاند، خێرا کەوتەوە ڕێ... بەهەر شێوەیەک بوو خۆی گەیاندە کارگەی دroomانەکە، لێنەدرا بوو.. تەنها چاڵە بۆمبێکی نوێ نەبێ لە لای ڕاستی گۆڕەپانەکەوە دەمی کردبۆوە، هەموو شتێک لە جێی خۆیدا بوو..

ویستی خۆی بەکارگەکەدا بکات، دەرگەوانەکە ڕێی نەدا، تووڕە بوو:

– ڕێم بدە بچمە ژوورەوە، خێزانەکەم لەوێیە.

– قەدەغەیە، بڕۆ لەو پەناگەیەی ئەوبەرەوە خۆت بشارەوە.

– هەی بەد.. هەموو شتێک لەم وڵاتە قەدەغەیە؟ پێم بڵێ چی قەدەغە نییە؟ دەی ڕێم بدە تا نەمـ..

دەرگەوانەکە هەنگاوێک گەڕایەوە دواوە، پەنجەی بۆ ناو حەوشی کارگەکە درێژ کرد، تەپکەیەکی(۱) کۆنکریتیی بەئاسن داڕێژراوی نیشان دا، بازنەیەک پەنجەرەی بچووک بچووکی لەدەور بوو، هەڕەشەی کرد:

– بنواڕە ئەوێ.. شەست تیرێکی بەلەسەی زامن نەکراوی لێیە، بەدەست پاسدارێکی لە تۆ کەللەپووتترەوەیە، جا ئەگەر حەزت لە پێشوازییەکی گەرمو گوڕە، فەرموو بچۆ ژوورەوە!

(گرێبەر) تێگەیشت کە کارگەکە لەژێر چاودێری و پاسێکی بەهێز دایە، بەپەستییەکەوە وتی:

– پاس..؟ پاسکردنی چی؟ ئەو کارگەیە چی تێدایە شایەنی پاسکردن بێ؟ کارگەیە یان بەندینخانە!.. پێم ناڵێیت چییان تێدا شاردۆتەوە وا لە سایەی شەستیر و پاسداراندا دەیپارێزن.. ئەمە لە کەیەوە داو و دەرزی پاس دەکرێن؟!

دەرگەوانەکە هەردوو چاوی تەسک کردەوە، بەڕوویەکی گرژەوە وەڵامی دایەوە..

– لەوەی بەکەللەی پوتتا هاتووە گرینگتری لێیە، بێ لە کرێکارەکانی خۆمان، بەدەیان دیلی لێیە.. لە کارگەی تەقەمەنییەکاندا کار دەکەن.. حاڵی بوویت گەلۆر؟

– بەڵێ.

ئەمجا تێگەیشت کە بێ لە کارگەی دroomانەکە کارگەیەکی تەقەمەنیشی لێیە، پرسیاری کرد:

– پەناگەتان هەیە.. بەرگە دەگرن؟

– من نازانم، ئاگاداری هیچ نیم، کاری من لێرەیە، پرسگەکە.. (باسەکەی گۆڕی).. ماڵمان لەناو شارە، ئاخۆ ژنەکەم ئێستاکە چی بەسەر هاتبێت.

– پەناگەکانتان بەرگەی لێدانی بەهێز دەگرن؟

– دەبێ بەرگە بگرن، میری پێویستی بەکرێکارە، دەیانپارێزێ، ئێستاش لەم ناوە دووربکەوە، وەستان لێرە قەدەغەیە، ئەوانە چاویان لێتە، گومان لە هەموو جموجۆڵێک دەکەن هەر هەمووی بەنیاز و بزێویی تێکدەرانە ئەزانن، فەرمانی هەموو جۆرە شتێکشیان پێ دراوە..

تەقینەوە گەورەکان کپ بوونەوە، بەڵام دژە ئاسمانییەکان هەر زرمەیان دەهات، ئاسمانیان بەئاگرێکی

چرووپڕ دەتەنی..

(گرێبەر) دوور کەوتەوە، لە گۆڕەپانەکە پەڕییەوە، نەچووە پەناگە گشتییەکە، لە چاڵە بۆمبایەکدا خۆی حەشار دا! پڕی بۆی باروت بوو، جارجارێک ملی درێژ دەکرد و تەماشەیەکی کارگەکەی دەکرد.. بیری دەکردەوە.. (ئەمەی ئێرە جەنگێکی دیکەیە.. لەوێ لە بەرەکانی شەڕ، هەر یەکە خەمی خۆیەتی، ئەو کەسە ئەوپەڕەکەی ناسیاوێکی یان خزمێکی هەبێت، بەڕێکەوت لە هەمان هێزدا بێت خەمی بخوات.. بەڵام لێرە پیاو سەری لێ دەشێوێ، نایپەرژێتە سەر هیچ، هۆشی پەرەوازەی هەزاران لا دەبێ، نازانی خەمی کێ بخوات، دڵی لای کێ بێ و کێ بپارێزێ.. خۆی؟ ماڵ و منداڵی.. یان باوک و دایکی یا خوشک و براکانی؟!.. ترس و خەمەکانی ئێرە دووقاتن، بگرە سێ قات و چوار قاتە.. نەخێر بەسەدان جار لەوەی بەرەکانی جەنگ سەختتر و سامناکترن، ئەمەی لێرە ڕوو ئەدات مرۆ دەکاتە کاغەز.. کاغەزێکی تەنکی بێ سەنگ و کێش..)

کیژە پێنج ساڵانەکەی هاتەوە پێش چاو.. دڵی بەجارێک تەنگ و پەست بوو، قێزی دەهاتەوە.. چی بکات دەستتی ناگاتە ئەوانەی بوونە هۆی ئەو هەموو کارەسات و نەهامەتییە.. شتێکی بێ دەستەڵاتە، بوونێکی بێ ئەمەک و لاوازە.. بێ دەستەڵاتییەکەی ببووە کێوێک ڕق و قێز کردنەوە، ڕقێک بوو پڕ بە هەموو ئەڵمانیا، لەو سنوورەش ڕەت دەبوو، شتێک بوو پەیوەندیی نە بەبیرەوە هەبوو نە بەباوەڕ، نە بەدادەوە و نە بەیاسا..

دایکردەوە باران، بەدڵۆپی زلە زلە، خوڕ وەک فرمێسکێکی زێڕین لە ئاسمانێکی مات و ڕەشپۆشەوە بەردەبۆوە، پڕ تام و بۆی دووکەڵ و باروت بوو، قورس و خێرا بەردەبوونەوە، توند بەزەمینیاندا دائەدا، پڕشوبڵاو دەبوونەوە.. خاک تەڕ بۆوە، ڕەنگی تەڵخ هەڵگەڕا..

بۆمبا هاوێژەکان گەڕانەوە، ئەمجارە دۆزەخیان هاوردەوە.. هەستی کرد سینگی هەڵتەکاوە، فیکە و لوورەی بۆمبا بەردراوەکان و ناڵە و نەعرەتەی تەقینەوەیان و لەرز و مچوڕکی زەمین، ترسیان گەیاندە ئەو ڕادەیەی تێدا دەبێتە دەردێکی پەڕۆکی کوشندە..

بەشێکی کارگەکە بەئاسماندا چوو! تەقییەوە، داروبەرد و دووکەڵێکی خەستی ڕەش ئاسمانی گرتەوە، لەنێوانیاندا بڵێسەیەکی تیژ وەک پەروانەیەکی زەبەلاح دەخولایەوە، پارچە و تەڵەزمی هەموو شتێک لە ئاسمانەوە داباری، چاوی لە پەنجەرەیەک بوو لە ئاسماندا تەقلەی لێ ئەدا!.. زەرد، سپی، سەوز، هەزار ڕەنگی گۆڕی و هەر بەرنەبۆوە.. خۆی پێ نەگیرا، وەکو شێت لە چاڵەکە دەرپەڕی و ئامبازی گیانی دەرگەوانەکە بۆوە.. پیاوەکە تێی خوڕی:

– بەزمە دیسانەوە!..ئەرێ تۆ بۆ وا دەکەیت نەگبەت؟ چاوت لێ نییە چی دەبارێ؟

– ئەزانم، ئەزانم.. بەڵام پێم بڵێ کارگەی دروومانەکە کامەیە؟

– پرسیاری هیچ و پووچ دەکەیت کابرا.. ئەوەیانە کە هیچی لێ نەهاتووە..

– باوەڕت پێ بکەم؟ دڵنیابم؟ هاوسەرەکەم..

– هەی بەد، خۆزگە خۆت و هاوسەرەکەت بەر بۆمبێک دەکەوتن.. باشە؟ گشتیان لە پەناگەکەن، دەبڕۆ

لاچۆ ئیتر، بەرۆکمان بەردە، هەندێ پێوە بوون دەبێ بچمە کۆمەکیان..

– پێوە بوون کەواتە کوژراو و بریندار هەیە؟.. ئەی بۆ گوتت لە پەناگەکەن؟

– لەوانەی دیکەن بێ مێشک.. لە دیلە بەسوخرە گیراوەکانن، ئەمانە ناچنە پەناگەکانەوە، بۆ لە تۆ وایە میری پەناگە بۆ ئەمانیش تەرخان دەکات؟

– نەء.

– زۆر باشە خەریکە حاڵی دەبیت، دەبڕۆ دەی لێرە دووربکەوەرەوە، خۆ تۆ بەناخێری گیانت جەنگاوەریت، چۆن دەبێ ئەمەندە بێ ورە بیت، هەرچەندە هیچی واش نەماوە، پیاو ورەی پێ بەرز بکاتەوە..

(گرێبەر) نواڕییە ئاسمان، تەنها زرمەی دژە ئاسمانییەکان دەهات:

– ئەم چاکەیەم لەگەڵدا بکە؟.. یان دڵنیام بکە.. ڕێم بدە بچمە ژوورەوە، یان خۆت بچۆ و پرسیارێکم بۆ بکە، ئەوەندە دڵنیابم کە کارگەی دروومانەکە بەرنەکەوتووە؟.. چییە، تۆ ژنت نییە؟

– ئەی پێم نەگوتیت هەمە، بۆ لە تۆ وایە منیش دڵم لای ژن و منداڵەکانم نییە؟

– دە پرسیارم بۆ بکە، خێرت دەگا.. ژنەکەت لە هەموو بەڵایەک دەپارێزرێت..

– تۆ یان تێکچوویت، یا خۆت بەیەزدان دەزانیت..(خێرا خۆی بەژووری بەپرسگەکەدا کرد، زۆری نەخایاند گەڕایەوە).. تەلەفۆنێکم بۆ ناوەوە کرد، بەشی دروومانەکە بەر نەکەوتووە، بۆمبەکان لەناو دیلەکاندا تەقیونەتەوە، تاقیان لێ دەرنەچووە.. ئیتر بڕۆ با لەبەرچاوم نەتبینم.. چەندێکە ژنت هێناوە؟

– سێ ڕۆژە.

خەندەیەک کتوپڕ دەمو چاوی دەرگەوانەکەی گرتەوە:

– ئەی بۆ زوو ئەمەت نەگوت.. نەخێر ئەمەیان باسێکی دیکەیە.

(گرێبەر گوێی لێ نەبوو، بیری دەکردەوە، لە دڵی خۆیدا دەیگوت.. دەمویست بیمە خاوەنی شتێک بمپارێزێ، دامەزرێنێ، نەمزانی زیاتر شپرزە و بێ ئارامم دەکات)..

***

تاوێ بۆمببارانەکە کۆتایی هات، باڵندەکانی مەرگ پاش دەستت وەشاندنێکی بەزەبر کشانەوە!.. شارەکە بۆنی مەرگی لێدەهات، بڵێسەی سەوز، سوور زەرد و سپی لە هەموو لایەکەوە بڵند دەبوونەوە هەندێکیان وەکو عەزیا زمانیان لە وێرانەکانەوە درێژ دەکرد، جۆرێکی دیکەیان لە بنمیچەکانەوە پەلیان بۆ ئاسمان ڕادەکێشا، جۆرێکیان تەریق بوون، بەشەرمەوە بەڕووکاری خانە ڕماوەکاندا هەڵدەگەڕان و ئەمجا باوەشیان بەهەموو خانووەکەدا دەکرد، جۆرێکی دیکەشیان وەکو شێت لە ناکاودا فێیان لێدەهات، پەنجەرە بڵندەکانیان هەڵ دەتەکاند و بەهاژەیەکی ترسناکەوە پەلیان دەهاوێشتە دەرەوە.. هەڕەشەیان دەکرد.. وەیشوومەی ئاگر و دووکەڵ، بەگەڕەک، ماڵ و خانووبەرەی قووت ئەدا، شارەکە کڵپەی دەکرد، داگیرسابوو، هیچ لایەکی لە بریندار و کوژراو بێ بەش نەبوو، ئادەمیزادی گۆشت و خوێن نێچیری بێ دەستەڵاتی بەر کەڵبە و چنگی ئاگرێکی دڕندە و برسی ببوون، بەردەبووە گیانیان، بەبێ جیاوازی،

بەجلوبەرگ و پێڵاوەکەی پایانەوە دەیخواردن، نەدەکوژانەوە، ترس و ئازاریش هێندەی تر سەرشێتی دەکردن.. ڕووبەڕووی ڕوخساری گرژ و بەسامی مەرگ ببوونەوە، بەدەم هاوار و قریشکەوە دەهاتن و دەچوون، بەرۆکی بەرنەئەدان، تا دەهات کڵپەی خۆشتر دەبوو، بەهێزتر دەبوو، هێزی لێ دەبڕین، بەردەبوونەوە سەر زەمین، دوا توانایان دەبووە سکە خشکەیەکی سست و نووزەیەکی کپی خۆ بەدەستت مەرگەوە دان.. ئەمجا دەبوونە خۆڵەمێش.. ئاگرەکەی بەردەبووە گیانیان لە جۆرێک بوو کوژاندنەوەی هەر نەبوو..

یەکێک لە تەکیەوە وتی:

– ناکوژێنەوە.. ئەو شتە بەدەی لەو بۆمبە سووتێنەرانەوە[٢] دەپڕژێ، بەگیانیانەوە دەنووسێ، تا نەبنە خۆڵەمێش دانامرکێنەوە.

– بۆچی؟

– هەریەکەیان دەستگایەکی تەواوی ئاگر کوژاندنەوەی پێویستە، ئەو فسفۆرە نالەبارەش کوژاندنەوەی هەر نییە، بەهەرچییەکەوە بنووسێت ئاگری تێبەر ئەدات.. وایش لە هاوار و قریشکەی ئەو نەگبەتانە..

– کەواتە بکوژرێن چاکترە، هیچ نەبێ بەو کوشتنە لەو ئێش و ژانە دۆزەخینە قورتاریان دەکات.. خۆ هەر دەمرن ئیتر ئەو هەموو ئازارە بۆ بچێژن؟

– فەرموو گوللەیەک بەیەکێکیانەوە بنێ، جا ئەوسا خۆت دەیبینیتەوە چۆن چۆنی وەکو پیاو کوژێکی دڕندە سزا دەدرێیت، لە هەمووی ستەمتر دیمەنیانە، بەو ئاگرەوە کە بەر بۆتە گیانیان بەدەوری خۆیاندا دەخولێنەوە، شپرزە و بێ ئومێد پەل دەهاوێژن، هەڵدەبەزنەوە و پتر بەگەرووی مەرگێکی سووردا دەچن، هەتا بجوولێنەوە ئاگرەکەی گیانیان زیاتر خۆش دەبێ، سەرباری هەمووی ئەم ڕەشەبایەشی هاتۆتە بان (نواڕییە ئاسمان) باکەش چۆتە پاڵ ئەوان.. ئاگات لێیە چۆن پاش هەموو بۆمبارانێک بەتوندی هەڵدەکات؟! ئەوان ئاگرەکە بەر ئەدەنەوە باکەش خۆشتری دەکات و ماڵ بە ماڵی دەگوێزێتەوە..

(گرێبەر) لێی ورد دەبۆوە، پیاوێکی کورتە باڵای تاس کڵاو[٣] لەسەر بوو، تاس کڵاوەکە گەورە بوو بەسەری، تەنها جووتێ چاوی زەق و ماندوو دەمێکی بێ ددانی لە ژێردا دیار بوو هیچی دیکە..! پرسیاری لێ کرد:

– مەبەستت ئەوەیە، ئەوانەی ئاگریان تێبەر دەبێ نەجوولێن چاترە؟

– بەڵێ، هەوڵ بدرێت لە جێی خۆیاندا بەهێمنی بە بەرگێکی ئەستوور یان پەتوویەکی خوری ئاگرەکەی گیانیان بکوژێنرێتەوە (دەستێکی بادا).. بەڵام کێ لە گوزەرانی وادا خۆی پێ دەگیرێ یان بەرگی ئەستوور و پەتووی بەبیردا دێ، کێ هەیە ئاگر بەربێتە گیانی و بەهێمنی فریای خۆی کەوێت؟

– لە توانای کەسدا نییە (برێ بێ دەنگ بوون، پاشان گرێبەر پرسیاری لێ کردەوە).. کاری تۆ چییە؟ لە چاودێرانی پەناگاکان ناچیت؟!

– نەء لەوان نیم، لەو جۆرانە نیم بەناوی پەنادانی خەڵکەکە خۆم لە کونێکدا حەشار بدەم، ئێمە کوژراوەکان کۆ دەکەینەوە، جار جارێکیش کۆمەکی بریندارانیش دەکەین.. ئەوەتا ئەوە عەرەبانەکەمانە، ئاخرییەکەی گەیشت..

عەرەبانەیەکی پانکەڵە بەتەقەتەق لەنێوان دووکەڵ و تەپوتۆزی وێرانەکانەوە دەرکەوت، ئەسپێکی کەتەی سپی ڕایدەکێشا، تاس کڵاو لەسەرەکە هاواری لێ کردن:

– (گۆستاف)، لەوێ لای خۆت بوەستە، هەندێکی لێیە با باریان کەین.. دەستەبەرەکانتان هێناوە؟

– بەڵێ.

(گرێبەر) دوایان کەوت، لە پەنا دیوارێکدا، ژمارەیەک کوژراویان گردکردبۆوە، بۆی نەژمێردران، بەسەریەکدا کەوتبوون، پەلیان لە یەک ئاڵابوو.. تەزوویەکی سارد دڵی تەزاند، بەهەموو گیانیا تەشەنەی کرد، ترس بوو یان خەم؟ نەیزانی کامیانە، بەدەم خۆیەوە دەیگوت.. (قەسابخانەیە.. نەء، قەسابخانەش لێرە خاوێنترە، لەوێ بەگوێرەی یاسا و نەریتێکی پەیڕەوکراو، ئاژەڵان دەکوژن، بەگوێرەی پێویست لەناویان دەبەن، بەشێنەیی، پوخت کەوڵ دەکرێن، هەموو شتێک لە جێی خۆیدایەتی.. بەڵام ئەمەی ئێرە گەڕەلاوژەیەکی بێ سەروبەرە، مەرگێکی پۆخڵ و شپرزەیە، مەرگێکە تەنها بۆ مەرگ، هیچ مانایەکی دیکەی نییە، بەبێ جیاوازی، گەورە و بچووک، نێر و مێ، گشتی پێکەوە، بەجلوبەرگ و ڕیخۆڵە و گۆشت و ئێسکەوە ئەنجن ئەنجن دەکرێن، بەئاگر کەوڵ دەکرێن! چۆن ڕێکەوێ، لە هەر کوێیەک بێ فڕێ ئەدرێن، ئەمیان پساوە، ئەوەیان برژاوە، ئەم کەللەی نەماوە ئەو خنکاوە.. زۆربەیان بەرگە سووتاوەکەی بەریان بەگیانیانەوە لکابوو، چاوی بەدەرلنگێکی خوێناوی پانتۆڵێک کەوت بەلاقە پەڕیوەوەکەی ناویەوە لە لایەکەوە فڕێ درابوو، هەر لە تەنیشتیەوە سوخمەیەکی سینگی ژنانە، بافتەکانی لە مەمکێکی پچڕاوەوە ئاڵابوون..

منداڵە کوژراوەکانیشیان لە حەوشەی خانووچکەیەکدا گرد کردبۆوە، خەرمانێکیان لێ هەڵدرابۆوە! پێکەوە لەناو پەناگەیەکدا لەناوچوو بوون، بوو بوون بەژێرپای گەورەکانەوە، کەللە و سینگ و دەست و لاقیان هاڕدرا بوو، موو بەکەللەی وردیلەیانەوە نەمابوو! لە خاک و خوێن و ژانێکی بێ بەزەییدا گەوزا بوون.. سەبەتەیەک بەپشیلەیەکی تۆپیوەوە لە تەنیشت هەگبەیەکی خوێناوی قوتابخانەوە فڕێ درابوو.. منداڵێکیان هیچ زامێکی بەجەستەوە نەبوو، تەخت لەسەر پشت، وەک بەدەم خەوتنانەوە تا دوا دڵۆپ، خوێنیان مژیبێت، سپی هەڵگەڕابوو، یەکێکی دیکەیان سوور ببۆوە! تەنها بنی پێی نەبێ هەموو گیانی بەیەکسانی سووتابوو.. نێر بوو یان مێ؟ نەدەناسرا، ئەڵقەیەکی زێڕینی لە پەنجەدا بوو..

یەکێک وتی:

– بنواڕنە چاوەکانی، هەرگیز نەمدەزانی چاویش ئاوەها دەستووتێ؟!

کەوتنە گواستنەوەی تەرمەکان، شین و شەپۆڕ لە خانمێکەوە بەرز بۆوە، دوای تەرمی منداڵێک کەوتبوو:

– لیندا.. لیندا؟!!

***

خۆر لەنێوان پەڵە هەورە سووتاوەکانەوە دەرکەوت، شەقامەکان تەڕ بوون، ورشەیان دەهات، درەختە

سەوزەکان گەشتریان دەنوان.. خۆری پاش باران بووژێنەر و کاریگەرە..

ئاخێکیان لەپشتیەوە هەڵکێشا، خانمێکی کڵاوسوور بوو. کڵاوەکەی بریقەی دەهات، بەنیگایەکی پڕ فرمێسکەوە دەینواڕییە تەرمی منداڵەکان.. دەیگوت:

– لەم دونیا بێ یان لەو دونیا، نابێ ئەم تاوانەیان بەسەرەوە بچێ، ئەم هەموو خوێنە نابێ بەفیڕۆ بڕوات..

تیپێکی فریاکەوتن گەیشتە جێ، کەوتنە دوور خستنەوەی حەشاماتەکە..

– دەی ئەوەی کاری نییە با لێرە نەوەستێ، بڵاوەی لێ بکەن.

(گرێبەر) دوور کەوتەوە، بیری دەکردەوە.. (چییان بەسەرەوە ناچێ.. بەسەر کێوە ناچێ؟.. چی بەفیڕۆ ناڕوات..؟ گەلێ زۆرن ئەو شتانەی پاش ئەم جەنگە بەفیڕۆ دەچن، هەندێکیشی بێ هوودە ناڕوات!.. تۆڵە، ئەمیش تەنها مافی سەرکەوتووانە.. منداڵی کوژراوم زۆر دیوە.. لەم دیمەنانەش ستەمتر و خراپترم دیوە..) لەو دیمەنانەی لە گەلێ جێ دیبوو، فڕانسا، هۆڵەندا، پوڵەندا، ئەفریقیا، ڕووسیا، ئەوانیش وردیلە و تەمەن بچووک بوون، خوشک و دایک و نەنکیان هەبوو، بۆیان دەگریان و دەیانلاواندەوە، فرمێسکی تاڵ و خەستیان بۆ دەڕشتن، خەم دایڕزاندبوون، بەپەنهانی و بەئاشکرا، ڕوویان دەکردە ئاسمان، لە یەزدان دەپاڕانەوە.. داوای تۆڵەیان دەکرد، داوای سزای دەکرد.. نەء ئەمەی ڕووی داوە تەنها لە مان نەقەوماوە.. تۆڵە و سزا.. تاوان و تاوانباران، شتێکن پەیوەندییان بەئاکامی جەنگەوە هەیە، سەرکەوتووان بێ تاوانن! خاوەنی هەموو داد و مافێکن، ژێرکەوتووانش هەمیشە تاوانبار بوون و دەبێ سزا بدرێن.. بۆ وا بیر دەکاتەوە؟ کێ بوو بەر لە سەعاتێک بەگژ ئاسماندا دەچوو و داوای تۆڵەی دەکرد؟.. هەر ئەم نەبوو؟!

خانووەکەی ماڵی (ئەلیزابێث)ی تێدا بوو، ڕاستەوخۆ بەرنەکەوتبوو، پرژی بۆمبێکی سووتێنەر گەیبووە خانەکەی دراوسێیان، ئاگری تێبەردابوو، دەستووتا و باکەش ئاگرەکەی خۆشتر دەکرد، بانی هەر سێ خانووەکەی گرتبۆوە..

دەرگەوانەکەی دییەوە، خێرا پرسیاری لێکرد:

– ئەو ئاگرە بۆ ناکوژێننەوە؟.. ئاو نییە؟

– هەیە، بەڵام بێ هێزە، سەرناکەوێت، بانەکانیش ئەوەندەیان نەماوە بڕمێن.

شەقامەکە شپرزە بوو، چی کەلوپەلی ماڵەکانی هەردوو بەری شەقامەکە هەبوو، گشتی بەسەریەکدا لەو ناوە فڕێ درابوون.. گوربەیەکیان نابووە قەفەسێکەوە، بەحۆلی لە خەڵکەکە ورد دبۆوە، سەر شۆستەکان بەجۆرەها تابلۆ و بوخچەی هەمەچەشنە و باوەڵی پڕ لە جلوبەرگ و بەستەکە نوێن و دار و تەختەی ناو ماڵ گیرابوون..

دانیشتوانی نهۆمەکانی خوارەوە بە بەردەوامی خەریکی کەلوپەل دەرکردن بوون، ڕوخساری تۆقیو و پشێویان لە ئارەقەدا خنکابوو.. هەندێ سەردەکەوتن، هەندێکی دیکە دەهاتنە خوارێ، هەموو پەلەیان بوو، ماندوو بوون، بەڵام گورجوگۆڵ دەهاتن و دەچوون..

(گرێبەر) هەر دەرگەوانەکەی ئەدواند:

– ئاخۆ ئاگرەکە بگاتە نهۆمەکانی خوارەوە..

– لەوانەیە، بەڵێ ئەگەر ئاگرکوژێنەرەکان فریانەکەون، گشتی ئاگری تێبەردەبێ، باکە جارێ توندی نەکردووە، بۆڕی سەرەکی گەیاندنی گازی ماڵەکانیشمان گرتۆتەوە، هەرچییەکیش قایلی سووتانە دەرکراوە، ئیتر ئەوەی لە دەستەڵاتماندا بووە کردوومانە، تەنها ئەوەمان لەسەرە چاوەڕوان بین (لە گرێبەر ورد بۆوە).. کوا چرووتەکەی گفتت پێ دام؟ بۆ ئێستام باش بوو، بۆخۆم یەکێکم لێ دەکێشا.

– بەیانی.. بەیانی چەپکێکی گەورەت بۆ دێنم..

لەوێوە تەماشایەکی پەنجەرەی ماڵەکەی (ئەلیزابێث)ی کرد، دوو نهۆم لە خوار بانە ئاگر تێبەربووەکە بوو.. لە پەنجەرەکەی تەنیشتیەوە (خاتوو لیزەر)ی بەدی کرد، وەک شتێکی قورس ڕاکێشی، زۆر شپرزە و ماندوو دیار بوو.. وتی:

– منیش بچم شتێک دەرکەم باشە، خۆ ئەگەر ماڵەکەش نەسووتا باشتر..

– بەڵێ وایە.. دروستە.

ئازا بەپلیکانەکەدا سەرکەوت، یەکێک بەغار دەهاتە خوارەوە، خۆی پیا ماڵی، باوەڵێکی قورس و مەقاشێکی بەدەستەوە بوو! پیاوێکی بەڕەوشت بوو، بەتەریقییەکەوە داوای لێبوردنی لێ کرد و بەپەلە بەرەوخوار بۆوە، دەرگەی ماڵەکە کرابۆوە، ناو دەرگاکە پڕی لە بووخچە و پریاسکە بوو، خاتوو (لیزەر) بەدەم هەنسک و لێوە کرۆشتنەوە لە ژوورەکەیدا دەگەڕا، (گرێبەر) خۆی بەژوورەکەی (ئەلیزابێث)دا کرد و دەرگاکەی لەدووی خۆیدا داخست..

***

کورسییەک لەبەر پەنجەرەکەدا بوو، لەسەری دانیشت، پشتی کردبووە پەنجەرەکە و چاوی بەژوورەکەدا دەگێڕا.. لانەیەکی پڕ ئارام و ئاسایش بوو..

بیری لە هیچ نەکردەوە، ماوەیەک بەو شێوەیە دانیشت، پاشان کەوتە پشکنینی ژوورەکە، دوو باوەڵی لەژێر چەرپاکەدا دییەوە، بەتاڵ بوون، سەرێکی بەدیاریانەوە خوراند، بیری دەکردەوە چییان تێ بخات، بەر لە هەموو شتێک جلوبەرگە پێویستییەکانی (ئەلیزابێث)ی تێ فڕێدان.. دەستتەیەک نامەی لە چەکمەجەیەکدا دییەوە، ئەوانیشی دانا.. ژاوەژاوێک لە دەرەوە بەرز بۆوە، ملی لە پەنجەرەکە بردە دەرەوە، نەء پیاوانی ئاگر کوژاندنەوە نەبوون، خەڵکەکە گوڕیان دابووە خۆیان، پەلەیان بوو، هەریەکە و کۆڵێکی دابوو بەشانیا، خانوەکانیان چۆڵ دەکرد، خانمێک لەوبەری شەقامەکەوە لەسەر تاکێ قەنەفەیەکی بەرگ سووردا پاڵی لێدابۆوە، جانتایەکی گچکەی توند نابوو بەسینگیەوە..(دەبێ خشڵەکانی بن).. کەوتەوە پشکنینی ژوورەکە، چەند پارچە خشڵێکی سووکەڵە و دوو بازنی تەنکۆڵەی زێڕین و دەرزییەکی نقێمداری دییەوە، کراسە زێڕینەکەشی لەیاد نەچوو! جلوبەرگەکانی (ئەلیزابێث)ی بەخۆشەویستی و سۆزێکی زۆرەوە دەپێچایەوە، تەریق بوو! چونکە بێ ئاگاداری خاوەنەکانیان دەستتی ئەدانێ.

وێنەیەکی (دکتۆر کرۆزە)ی دییەوە، ئەویشی خستە باوەڵێکیانەوە، لەژوور کەلوپەلەکانەوە داینا.

باوەڵەکانی توند کرد و ئەمجا دانیشتەوە و کەوتەوە یادکردنەوەی ئەو ئاسوودەگی و ئارامە بەسەرچووەی ماوەی چەند ڕۆژێکی کورت لەو لانە گچکەیەدا نۆشی.. نوێن و پێخەفەکانی بەلاوە گرنگ بوون، بۆیە پەستەکێکی وەک ئەوانەی (خاتوو لیزەر)ی لێ پێچانەوە و لە پەنجەرەکەوە فڕێی دایە سەر شەقامەکە.. تۆربەکەی خۆی لەودیو چەرپاکە دۆزییەوە، لەیادی چووبوو، کاتێک ڕایکێشا، تاس کڵاوەکەی لێ بەربۆوە، وەک یەکێک لەژێرەوە بەمێکوتێکی قورس لە بنمیچەکە بدات، زرمەی هات.. بۆ ماوەیەک هەردوو چاوی تێبڕی، مۆڕەی لێ دەکرد، ئەمجا بەنووکی پێی فڕێی دایە نێو کەلوپەلەکەی ناو دەرگاکەوە..

چیی پێچابۆوە بەیەک دوو کاروان بردیە سەر شەقامەکە..

خانووەکان لەسەرخۆ دەستووتان! ئاگرەکە نهۆم نهۆم نەوی دەبۆوە، ئاگرکوژێنەکانیش هەر نەهاتن.. فریا نەدەکەوتن، گیرۆدەی سەدان لای دیکە بوون، خانە و گەڕەکەکان وەک کارگەکان نین.. چی گرنگە ئەوە لە پێشان بایەخی پێ دەدرێت.

ئەوەی لە توانایاندا بوو کردیان، ئەو کەلوپەلەی بەلایانەوە پێویست بوو دەریان کرد، بەڵام لێیان بووە تەوق!، نەیاندەزانی چی لێ بکەن! بۆ کوێی ببەن؟ کەس جێیان ناکاتەوە، هیچ هۆیەکی گواستنەوەش نییە، هاتوچۆیان لە گەڕەکەکە قەدەغە کردبوو، بەگوریسێکی ئەستوور سەر شەقامەکەیان گرتبوو.. کەلوپەلی خەڵکەکە بەشەقامەکەدا بڵاو ببۆوە، چاوی پیا دەگێڕان، کورسییەکی گرانبەها و قەنەفەیەکی نایابی بەچەرم تێگیراو سەرنجیان ڕاکێشا، کۆرپەیەکی وردیلە لە لانکەکەیدا خەوی لێکەوتبوو، خێزانێک لە دەوری مێزێکی نانخواردن گرد ببوونەوە، خێزانێکی دیکە خۆیان خزاندبووە قوژبنێکی شەقامەکەوە، بەداگیرکردن داگیریان کردبوو، وەک لە حەوت پشتەوە بۆیان جێمابێت ڕێیان بەکەس نەئەدا توخنی ئەو ناوە بکەوێت.. دەرگەوانەکەش لەسەر تەختێکی درێژکۆڵە پاڵی لێدابووەوە، هەردوو لاقی لێ درێژ کردبوو، پرخەی دەهات..

کیژەکەی (خاتوو لێزەر) لە باوەشی دایکیا بوو، لەنێوەندی کەلوپەلەکانیاندا دانیشتبوون، (خاتوو لیزەر) وێنەکەی هیتلەری لەیاد نەچووبوو، لەپشت خۆیەوە بەدیوارێکەوەی هەڵپەسارد بوو..

(گرێبەر) کەلوپەلەکەی لێ ببووە گرفت، نەیدەزانی چیی لێ بکات، زۆری هەوڵ دا لەلایەک جێیان بۆ دابین بکات، بێ سوود بوو، لە دەرگای چەندماڵێکی دا، لێیان نەکردەوە، ئەوانەش کە دەرگایان لێ کردەوە جێگایان نەبوو! دوا دەرگا کە لێی کرایەوە، خانمێکی ڕووگرژ و مۆن بوو، لە گرێبەر تووڕە بوو:

– هەر ئەوەندە جێگەی کەلوپەلەکەمان کردەوە، لێمان دەبیتە خاوەن ماڵ، ئەی وا نییە؟.. لاچۆ جێگەمان نییە..

کۆڵی دا، گەڕایەوە دیار کەلوپەلەکەی، ڕووانیی بابۆلەیەکی لێ دزراوە! خواردن بوو، چاوی گێڕا، خێزانەکەی لە دەوری مێزەکە دانیشتبوون دەمیان دەجوولا، شتێکیان بەدزییەوە دەخوارد.. لەوانەیە ئازووقەی خۆشیان بێت و نەیانەوێ بەشی کەسی لێبدەن..

ئاکامەکەی (ئەلیزابێث) دەرکەوت، دوور بوو، لە گوریسەکانەوە کە سەری شەقامەکەیان پێ گرتبوو،

هات بەم دیودا، لە ڕووتەنییەکی چەقی شەقامەکەدا برێ وەستا، ئەویش چاوی دەگێڕا، ڕوخساری ئاڵ هەڵگەڕابوو، کەوتبووە بەر ورشەی ئاگرەکانەوە، (گرێبەر) هەڵقونییەوە هەستایە سەرپای و، لە جێگەی خۆیدا هەڵدەبەزییەوە و هاواری دەکرد:

– ئەلیزابێث.. ئەوەتا لێرەم، ئەمە منم، (گرێبەر)م.

(ئەلیزابێث) چاوی هەر دەگێڕا، (گرێبەر)ی هەر نەدی، ئەمجا (گرێبەر) بەدەم دەست بادانەوە هاواری دەکرد:

– ئەوەتام لێرەم.. منم (گرێبەر)م.

هەر ئەوەندە چاوی بە (گرێبەر) کەوت، بەغار هاتە لای، هەناسەی توند ببوو، بەدەم هەناسە بڕکێوە وتی:

– ئەوە تۆیت؟ سوپاس بۆ تۆ خودایە.. (باوەشیان بەیەکدا کرد).

– نەمتوانی بێم بە دواتا، گیرۆدەی ئەم کەلوپەلانە بووم.

– وام زانی پێوە بوویت!

– بۆ؟ چی ئەم بیرەی بەمێشکتا هێنا؟

هەناسەی (ئەلیزابێث) نەهاتبۆوە سەرخۆی، قوڕگی پڕ گریان بوو، (گرێبەر) بەسۆزەوە دواندی:

– منیش هەموو هۆشێکم لای تۆ بوو.

(ئەلیزابێث) نیگا فرمێسکاوییەکانی کردە ئاسمان، تەماشایەکی ماڵەکەی کرد:

– چ باسە؟

– بانەکان ئاگریان تێبەر بووە.

– ئەوەی بەلامەوە گرنگە تۆیت کە هیچت لێ نەهاتووە.. هەزاران بیرو لێکدانەوەی ڕەشم بەمێشکدا هاتووە..

– منیش دڵم لە لات بوو، وەرە ئێرە، لەسەر ئەم کورسییە دانیشە.. پشوویەک بدە..

(ئەلیزابێث) دانیشت، هەناسەی هەر توند بوو، (گرێبەر) سەتڵێک ئاو و پەرداخێکی لەنزیک خێزانەکەی دەوری مێزەکە بەدی کرد، گورج پەرداخێک ئاوی بۆ (ئەلیزابێث) هێنا.

– دەی قومێک ئاو بخۆرەوە.

خوتەخوت و بۆڵەی ژنێکیان هاتە گوێ، لەگەڵ ئەمانی بوو:

– لەگەڵ ئێوەمە.. ئەوە ئاوی ئێمە بوو.

(گرێبەر) ئاوڕێکی لێدانەوە، ژنێک بوو منداڵێکی دوازدە ساڵانەی خستبووە باوەش، بەرگێکی هاوینەیان کردبووە بەر.. منداڵەکەش مۆڕەی لێدەکردن:

– پەرداخەکەش هی خۆمانە.

گوێی پێ نەدان، هەر خەریکی (ئەلیزابێث) بوو:

– بیخۆرەوە دەی..(ژنەکە هەر بۆڵەی دەهات، «گرێبەر» ئاوڕێکی لێدایەوە).. ئەی هەواکەش هی

ئێوە نییە؟

(ئەلیزابێث) وتی:

– بیاندەرەوە، یان وا بزانم سەتڵە ئاوەکەیان بەسەردا قلْپ بکەیتەوە چاکترە..

پەرداخەکەی لە دەمی (ئەلیزابێث) نزیک کردەوە:

– بیخۆرەوە، وا دیارە لە کارگەکەوە هەتا ئێرە بەغار هاتوویت.

– بەڵێ هەر لەوێوە هەتا ئێرە.

(گرێبەر) پەرداخەکەی پڕکردەوە، نای بەسەریەوە، ئەمجا بەتوندی لە تەک سەتڵەکەوەی دانا، تەقەی هات.. ورتە لە دەم خێزانەکەوە نەهات..

(گرێبەر) هێشتا نەگەیشتبۆوە لای (ئەلیزابێث)، منداڵەکە هەڵمەتی هێنا پەرداخەکەی بردە سەر مێزەکەی خۆیان.. دەرگەوانەکە چاوی کردەوە، باوێشکێکی درێژی بەدەنگی بەرزدا، ئەمجا نەڕەیەکی بەسەر خێزانەکەدا کرد:

– دەگ داڕزێن دزینە..(خێرا هەردوو چاوی قووچاندەوە و کەوتەوە پرخەپرخ)..

نهۆمی سەرەوە تەپی.. (گرێبەر) بە(ئەلیزابێث)ی وت:

– هەنێ جلوبەرگ و وێنەیەکی باوکت و بەستەکێک نوێنیشم دەرکردووە، تۆ لێرەبیت.. بەدیاریانەوەبە دەچم هەندێ کەلوپەلی دیکە دەرئەکەم.

– با بسووتێن.. هەموو شتێک کۆتایی پێ بێت.

– کۆتایی بە چی؟

– بەڕابووردوو.. ناتوانین ژیانێکی نوێ بەو ڕابووردووەوە دەست پێ بکەینەوە، بارێکی قورسە، ستەمە، بەیادگارە خۆشەکانیشیەوە، کۆتێکن دەبێ بپسێ بۆ ئەوەی سەرلەنوێ، لە سەرەتاوە.. لە هیچەوە دەست پێ بکەینەوە.

– دەتوانین ئەوەی دەری دەکەین بیفرۆشینەوە!

– لە کوێی دەفرۆشیتەوە؟.. ئێرە؟! (ئەلیزابێث چاوێکی بەحەشاماتەکە گێڕا) بۆ بەتەمانیت شەقامەکە بکەیتە هەڕاجخانە؟ تەماشاکە چی کەلوپەلی لێیە گشتی لە خاوەنی تەوقە، جێی نییە، کەس نازانێ ئاکامی ئەم ماڵوێرانی و دەربەدەرییە چییە..! چەند دەخایێنێ؟

دایکردەوە باران، (خاتوو لیزەر) چەترێکی هەڵدا، زوو پەشیمان بۆوە، چەترەکەی پێچایەوە و شاردیەوە.. (گرێبەر) چاوی بەهیتلەر کەوت، دەگریا..! وێنەکەی هیتلەر بوو بارانەکە بەسەریا دەباری دڵۆپ دڵۆپ وەک فرمێسکێکی ڕەش بەشووشەکەیدا دەهاتە خوارێ، دووکەڵ و سووتەکی بەباداچووی خانووە سووتاوەکان تێکەڵ بەبارانەکە ببوو.. پاڵتۆکەی و بارانییەکی لەتوربەکەی دەرهێنا، پاڵتۆکەی بەشانوملی ئەلیزابێثدا دا، نوێنەکانشی لەژێر بارانییەکە شاردەوە..

– دەبێ خەمی جێگەیەک بخۆین ئەمشەوی تێدا بەرینە سەر.

– بەشکەم ئەم بارانە ئاگرەکە بکوژێنێتەوە.. (ئەلیزابێث بیری کردەوە) ئەم هەموو خەڵکە شەوێ ڕوو

دەکەنە کوێ؟!

– نازانم..وا دیارە کاربەدەستتانیش ئەم گەڕەکەیان لەیاد چووە؟

– دەتوانین شەو لێرە بەرینە سەر، ئەم پاڵتۆیە و نوێنی خۆمان پێیە.

– جا لە جێ و ڕێی ئاوەها خەوت لێ دەکەوێ؟

– مرۆڤی ماندوو لە هەر جێیەک بێ خەوی لێ دەکەوێ.

– بیندینگ جێمان دەکاتەوە، بۆ نەچینە ئەوێ؟

(ئەلیزابێث) سەرێکی بادا، قایل نەبوو:

– لەوانەیە بولمانیش جێمان بکاتەوە، چەند ڕۆژێک لەمەوبەر بۆ شتێکی وا سەردانم کرد.. ئیتر لەو دوو شوێنە هیچ جێگەیەکی دیکە شک نابەم، ئەو مۆلگایانەی دەربەدەرانی وەکو ئێمەیان تەرخان کردووە جێی یەکێکی دیکەیان تێدا نابێتەوە، جێ نییە، با چاوەڕوان بین.. هێشتا نهۆمەکەی ئێمە نەسووتاوە..

(ئەلیزابێث) پاڵتۆکەی لەخۆیەوە ئالاند، بارانەکە نم نم خامۆش مات دەباری..

– تینوومە.. هیچت پێیە بیخۆمەوە؟ ئاوم ناوێ.

– هەیە، قاپێک ڤۆدگام لەپشت نوسینگەکە دییەوە، خۆی لێ شاردبووینەوە..

قاپە ڤۆدگاکەی لە بەستەکە نوێنەکەدا شاردبۆوە..

– دەبێ بەدزییەوە بیخۆینەوە، (خاتوو لیزەر) چاوی لێمان بێ بەتاوانی تەشخەڵەکردن بەکارەساتە نەتەوایەتییەکان شکاتمان لێدەکات.

– بۆ ئەوەی سەرنجی کەس ڕانەکێشین، دەبێ بەبێ سڵکردنەوە ڕەفتار بکەین (ئەلیزابێث پەرداخە پڕ ڤۆدگاکەی لە گرێبەر وەرگرت، قومێکی لێدا..) نایابە.. شتێکی وام پێویست بوو، لە مەیخۆرانی مەیخانەی سەر شۆستەکان دەچین، وا نییە؟.. جگەرەت پێیە؟

– چیمان هەبوو هێناومە.

– زۆر باشە، ئەوەی پێویستە هەمانە.

– با بچم هەندێ کەلوپەلی دیکە دەرکەم.

– ڕێت نادەن، خۆ ئەگەر ڕێگەشت بدەن هەر بێ سوودە، یان بەتەمایت قەنەفە و مێزەکان لەم شەقام بۆ ئەو شەقام بەدووی خۆماندا ڕاکێشین.

– لێرە دایاندەنێین، یەکێکمان بەدیاریانەوە دەبین، تا ئەوی دیکەمان جێیەکیان بۆ ئەدۆزێتەوە.

(ئەلیزابێث) بەم پێشنیارەش قایبیل نەبوو.. چی لە پەرداخەکەیدا بوو بەقومێک هەڵیدا..

ڕاژە و دارەڕای بانە سووتاوەکە ترازان، بانەکە تەپی.. نهۆمی سەرەوە لە ناکاودا سووتا، هاوار هاوار لە خەڵکەکە بەرز بۆوە، بڵێسەی ئاگرەکە لە پەنجەرەکانەوە وروژمی هێنایە دەرەوە، پەردەکان بوون کڵپەیان کرد، بوونە پارچەیەک ئاگری شەکاوە.. (گرێبەر) وتی:

– هێشتا لە ژوورەکەی ئێمە دوورە.

یەکێک هەڵی داین:

– پەلەتان نەبێ، نۆرەی ئەوەی ئێوەیش دێت.
(گرێبەر) ئاوڕێکی بەسەرسامی لێدایەوە:
– بۆ؟!
– لە ئێمە چاکتر نین و چاکتریش نابن، بیست و سێ ساڵە لەو نهۆمە دەژیم کە ئێستاکە بەدیار چاوتانەوە دەستووتێ.. ئیتر گوایە ئەوەی ئێوەش بۆ نەسووتێ..
(گرێبەر) برێ لەو پیاوە ورد بۆوە، بوودەڵەیەکی سەر ڕووتاوە بوو:
– لەمن وایە مەسەلەکەت داوەتە دەستت ڕێکەوت، نەمزانی ئاوەها ئاواتی پێدەخوازیت.
– نەء ئاوات خواستن نییە، دادە، دادێکی ڕەوایە.. تێگەیشتیت؟
(گرێبەر) تەوسە پێکەنینێکی بۆ کرد:
– نەء لەم دادەی تۆ تێناگەم، بەڵام هیچ دەستەڵاتێکیشم بەرامبەر بەبیروبۆچوونت نییە، ئەوەی من دەیزانم ئەوەیە کە مرۆڤی وەکو تۆ هەتا ماوە بەشادومانی ناژی.. ڤۆدگا ناخۆیتەوە؟.. خواردنەوە لە هەڵەوەڕی چاترە.
– ناخۆمەوە، دەستتی پێوە بگرە، کاتێک کە ئاگرەکە دەگاتە ماڵەکەی ئێوەش پێویستیتان پێی دەبێت.
(گرێبەر) دەستتی گێڕایەوە:
– گرەو ئەکەیت کە ئەوە بەچاوی خۆت نابینی!
– چی؟!
– گرەو.
(ئەلیزابێث) خۆی پێ نەگیرا، دایە قاقای پێکەنین، سەر ڕووتاوەکە پەست بوو، خێسەیەکی لە (ئەلیزابێث) کرد و بە(گرێبەر)ی وت:
– گەمژە خۆت بە قسەزان دەزانیت؟.. ئەی کەنیلە تۆ بەچی پێدەکەنیت؟ بەڕاستی بێ ئابروویی گەیشتۆتە ئەوپەڕەکەی..
(گرێبەر) وەڵامی دایەوە:
– ئەی بۆ پێنەکەنین؟ هەرچەندە بێ سوودیشە، بەڵام لە گریان چاترە.
– دەبوایە ئێستا چۆکت دابایە، لە یەزدان بپاڕایەتەوە..
نهۆمێکی دیکەی خانووەکە ڕووخا، ئاگرەکە گەیشتە نهۆمەکەی ئەمان، زورە زورێکی ناساز و پچڕ پچڕ لە ژنێک بەرز بۆوە، (خاتوو لیزەر) بوو دەگریا.. خێزانەکەی دەوری مێزەکە، قوتیلەیەکی گچکەیان داگیرساندبوو، قاوەیان لەسەر ئامادە دەکرد، خانمەکەی لەسەر تاکە قەنەفە سوورەکە دانیشتبوو، قۆڵی قەنەفەکەی بەگۆڤارە شڕ دادەپۆشی، کۆرپەکە بەخەبەر هاتبوو، دەگریا:
– ئەوەتا، لانەکەی دوو هەفتە ژیانمان تیادا بردەستەر، نەما.
سەر ڕووتاوەکە بەخۆشحاڵییەکەوە وتی:

– دروستە، دادێکی ڕەوایە.
– ئەی کە ماڵەکەی خۆت سووتا بۆ گریایت؟
– چونکە ماڵی خۆم بوو.. تۆ لە شتی وا حاڵی نابیت.
– چاکت دەناسم، باشیش تێدەگەم، بەهۆی ڕایخی سێهەمەوە[٤] گەلێ شوێنم دی، جۆرەها خەڵکم ناسی، بەڵام شتی وەکو تۆ قەڵبم نەدیوە، ناهەقت ناگرم، دەردەکەت دەردی ئەم چاخەیە.
– تا ماویت دەبێ سوپاسی ڕایخی سێهەم بکەیت، چونکە ئاوەها چاوی کردیتەوە (دەستتێکی بەدەم و چەناگەیدا هێنا).. ئێستاش دەتوانیت پەرداخێک ڤۆدگام بدەیتێ.
– ڤۆدگا مەخۆرەوە، ڕووبکە یەزدان چاترە.
لە پێشان ژوورەکەی (خاتوو لیزەر) سووتا، (ئەلیزابێث) بەگوێی (گرێبەر) دای چپاند:
– ئەوەتا ئەوە نووسینگەکەیە دەستووتێ، ئەمباری سیخوڕی و بەدکارییەکەیە ئاگری تێبەر بووە.
– ئومێدەوارم تا دەبێتە خۆڵەمیش نەکوژێتەوە، بەر لەوەی ئەوێ بەجێ بهێڵم قاپێک نەوتم پیا کرد.. ئێستا چی بکەین؟
– لەدووی پەنایەکدا بگەڕێین، ئەگەر هەر نەبوو ئەمشەومان لە کەلاوەیەک دەبەینە سەر، جێیەک هەر ئەدۆزینەوە.
(گرێبەر) نواڕییە ئاسمان:
– خێوەتێکی گچکەم پێیە، لە بارانمان دەپارێزێ، بەڵام دەبێ شوێنێکی وشک بدۆزینەوە، نازانم چی لەم مێز و کورسییە بکەین؟!
– با لێرە بن، ئەگەر تا بەیانی مانەوە، چارەیەکیان دەکەین..

***

توربەکەی نایە سەرشانی، بەستەکەشی دا بەکۆڵیا، (ئەلیزابێث) دەستی دایە باوەڵەکان، (گرێبەر) ڕێی نەدا:
– لێیان گەڕێ، بەخۆم ئەوانیش هەڵدەگرم.. ڕاهاتووم.
بانی دوو خانووەکەی تریش داتەپین، پرژ و پزیسکی ئاگر لە هەموو لایەکەوە دەبارییە سەر شەقامەکە، زریکە لە (خاتوو لیزەر)ەوە هەڵسا، هەڵدەبەزییەوە و دەیلووران، پشکۆیەک بەملیا چزا.. بانی خانووەکەی ماڵی (ئەلیزابێث)ی تێدا بوو بەجارێک ڕووخا..
– با بڕۆین.
(گرێبەر ئاوڕێکی لە خانووەکە دایەوە):
– وادەیەکی شاد بوون ئەو ڕۆژانەی تیادا بردمانە سەر.
– چاکترین ڕۆژانی ژیانمان بوون.. با بڕۆین.
ورشە و تینی ئاگرە بەرپابووەکان سەر کوڵمەکانی (ئەلیزابێث)یان ئاڵ کردبۆوە.. لەنێو کەلوپەلە پەرشو بڵاوەکانەوە هەنگاویان دەنا و، جەماوەرەکە دەستتەوئەژنۆ کزۆڵەیان کردبوو، بەنیگایەکی ئومێد لێ

براوەوە دەیاننوارییە ماڵە ئاگر تێبەربووەکانیان، یەکێک لەسەر لێواری شۆستەکە دانیشتبوو، کۆمەڵە کتێبێکی لە تەنیشت خۆیەوە هەڵچنیبوو، دانەیەکیشی بەدەستەوە بوو دەیخوێندەوە، لە جیهانێکی تر بوو! دوو زەلامی دیکە شانیان نابوو بەشانی یەکەوە، هەر بەدانیشتنانەوە بارانییەکی گەورەیان دابوو بە سەریاندا، لەمشکە کوێرەیەکی دووسەر دەچوون.. (ئەلیزابێث) وتی:

– چەند بەئاسانی دەستتمان لە کەلوپەلەکانمان هەڵگرت، تا دوێنێش هەرگیز باوەڕم نەدەکرد شتی وام لێ بوەشێتەوە.

(گرێبەر) هەر ئاوڕی ئەدایەوە، منداڵەکەی بەرگە هاوینەکەی پۆشیبوو لەسەر کورسیەکەیان دانیشتبوو، بە(ئەلیزابێث)ی وت:

– پڕ یەک توورەکەم لە کاغەزە نهێنییەکانی (خاتوو لیزەر) پێیە، بۆ فڕێیان نەدەمە ناو ئاگرەکەوە؟

(ئەلیزابێث) سەرێکی ڕەزامەندی بۆ لەقاند.

***

(گرێبەر) زۆر لە دەرگاکەی دا، گەلێکیشی ڕاتەکاند، هەر نەکرایەوە، گەڕایەوە تەک (ئەلیزابێث):

– دەبێ مامۆستا (بۆڵمان) لە ماڵ نەبێت، یان نایەوێ دەرگا لە کەس بکاتەوە!

– یان باری کردووە، لێرە نەماوە.

– لێرە زیاتر هیچ پەنایەکی دیکەی نییە، کەس پەنای نادات (گەڕایەوە بەر دەرگاکە)، باوەڕیش ناکەم گستابۆ هاتبنە سەری، وا بووایە دەرگاکە لە جێی خۆیدا نەدەما.. ئێستاکە چی بکەین باشە؟! ڕوو بکەینە کوێ؟.. بچینە یەکێ لەو پەناگانەی میری بۆ خانەبەکۆڵی وەک ئێمەی تەرخان کردووە؟

– نە، با لە یەکێ لەم خانووە ویرانانە جێیەک بۆ خۆمان خۆش کەین.

سروشت لێڵتر بوو، تاریکی باوەشی بەکەلاوە ویرانەکاندا کرد، شارەکە بەرگی شەوی دەپۆشی، (گرێبەر) وتی:

– ئەوە پاشماوەی ژوورێکە، بنمیچی هەیە، ژێری وشکە، ئەگەر بەچادر و پاڵتۆکەم بەری بگرین، لانەیەکی گچکەی لێ پێکدێت.

بەدار و پەردووەکەدا هەڵگەڕا، چووە سەربانی نیمچە ژوورەکە، برێ هەڵبەزییەوە و پێی کوتا، تلە بەردێکی گەورەشی پیادا.. دڵنیابوو کە نارووخێ بەسەریانا..

خێرا بەری ژوورەکەی گرت، دوو سیخی ئاسنینی لەناو دیبیەوە وەک مێخ دایکوتان و چادرەکەی پێوە بەند کردن.

– ئەمە دیوارێکیان تەواو، ئەملاش بەپاڵتۆکە دەگرین، بۆ خۆمان دەبینە خاوەنی ماڵی خۆمان.. چۆنە ئاوەها؟

– یارمەتیت نەدەم؟

– تۆ چاوت لە کەلوپەلەکانمانەوە بێ.

ناو ژوورەکەی خاوێن کردەوە، چی داروبەردی داڕووخاوی تێدا بوو گشتی فڕێ دایە دەرەوە،

باوەڵەکانی بردە ژوورەوە، نوێنەکانی ڕاخست، توربەکەشی کردە سەرین:

– تەواو، بووینە خاوەنی ماڵی خۆمان، بەش بەحاڵی خۆم بەم جۆرە گوزەرانە ڕاهاتووم، ئیتر نازانم تۆ دەڵێیت چی؟

– دەبێ منیش ڕابێم.

مشەماکەی دەرهێنا، ڕایخست، قوتیلەیەک و شووشەیەکی گچکە پڕ ئیسپرتۆی پێ بوو، کەوتە ئامادەکردنی شیوی ئێوارە:

– نانەکەمان دزرا، بەڵام خواردنی قوتوومان هەیە.

– هیچ دەفرێکی خواردن ئامادەکردنمان پێ نییە؟

– تەشپییە سەربازییەکەم هەیە، باراناوێکی خاوێنیش لە دەرەوە هەیە، ڤۆدگاکەشمان ماوە.. دەڵێی چی، با نەختێک ڤۆدگا و ئاوی کولاوت بۆ تێکەڵ بکەم، بیخۆرەوە ماڵی سەرمایە.

– بەبێ ئاو بمدەیتێ چاترە.

قوتیلەکەی داگیرساند، بڵێسە شینەکە کونجەکەی ڕووناک کردەوە، قوتوویەک دەنکە بەزالیای هەڵپچڕی، گەرمی کردەوە و لەگەڵ پارچە سۆسێجەکەی (کلۆتس) بەدیاری پێی دان، خواردیان..

(گرێبەر) وتی:

– چاوەڕوانی گەڕانەوەی (بۆلمان) بکەین، یان بخەوین؟

– با بخەوین چاترە، زۆر ماندووم.

– دەبێ بەم جلوبەرگەی بەرمانەوە بخەوین.. دەتوانیت؟

– ئەوەندە ماندووم لە توانامدا نییە خۆم بگۆڕم..

پێڵاوەکانی لە تەک تۆربەکەوە دانا، (ئەلیزابێث)یش گۆرەوییە نایلۆنەکانی لوول کرد و نایە جانتا دەستییەکەیەوە، (گرێبەر) بەسۆزەوە داپپۆشی:

– جێگاکەت چۆنە، لەبارە؟

– لە جیۆرێی چاکترین میوانخانە خۆشترە.

(گرێبەر) پاڵی دایەوە، هەر پرسیاری دەکرد:

– خەم بۆ ماڵەکەت ناخۆیت؟

– نە، هەر لە یەکەم بۆردوومانەوە چاوەڕوان بووم بسووتێ، ئەوسا کە بیرم لێدەکردەوە خەمم دەخوارد، بەڵام ئێستاکە شتێکی ئاساییە، ئەو ماوەیەی تێدا ژیام بەدەستکەوتی دەزانم..

– بەڵێ وایە، دروست بیر دەکەیتەوە، بەڵام ژیانیش بەم جۆرە بیرکردنەوانە بنیات نانرێ و نابڕێتەسەر.

(ئەلیزابێث) سەری نابووە سەر سینگی (گرێبەر)، خەو زۆری بۆ هێنابوو، بەنووزەیەکی خەواڵووەوە دەیگوت:

– نازانم.. بەڵام لەوانەیە بۆ بێ ئومێدان بلوێ..! هیچ بیرسایەک وەکو خۆی نەماوە.. هیچ شتێک، شیرازەی هەمووی پچڕاوە.

تا دەهات، هەناسەی هێمنتر دەبۆوە، نەرم نەرم لە قوولایی سینگییەوە دەردەچوو.. خامۆش و کپ خەوی لێکەوت.

(گرێبەر) خەوی لێ زڕا، بیری دەکردەوە.. (کاتێک لە بەرەی شەڕ بووم.. لەگەڵ هاوڕێکانما ئاواتمان بە زۆر شت دەخواست، هەر چەندە ساکاریش بوون، بەڵام قەت لەو باوەڕەدا نەبووین ڕۆژێ لە ڕۆژان بێنە دی.. ئەم حاڵ و گوزەرانەی ئێستاش یەکێکە لەو ئاواتانە.. پەنایەکی سەربەخۆ، هاوسەرێکی چاوتێر و شادکام(٥).. شەوگارێکی دوورو درێژی خامۆشیش...).

---

(١) تەپکە: ڕبیە- دشمە.

(٢) بۆمبی سووتێنەر: قنابل حارقة- ناپالم، قنابل فوسفوریة.

(٣) تاس کلاو: خوودە- خوذە.

(٤) ڕایخی سێهەم: بواری حوکمڕانی هیتلەر لە ئەڵمانیادا.

(٥) شادکام: قانع.

21

لەخەو ڕاپەڕی، تەپە تەپو خشەخشێکی هاتە گوێ..! یەک دووانێک بوون، بەدزە و ماتەماتە لەو دەوروبەرە دەجوولانەوە، بەبێ دەنگ لە جێگەکەی هاتە دەرەوە، (ئەلیزابێث) ئەمدیو ئەودیوێکی بەدەم خەوەوە کرد، بەخەبەر نەهات.. (گرێبەر) لە درزی نێوان پاڵتۆ و چادرەکەوە تەماشایەکی دەرەوەی کرد.. لەوانەیە (بۆلمان) بێت، یان دزە! یا گستابۆ.. بەڵێ تەنها پیاوانی گستابۆ لە ئانوساتی وادا دێن و دەچن، هەڵدەکوتنە سەر ماڵی خەڵکی.. ئەگەر لەوان بن دەبێ دەستبەجێ (بۆلمان) ئاگادار بکاتەوە..

تارمایی دوو زەلامی بەدی کرد، بەدزە هەنگاویان دەنا، بەپای پەتی لەسەر نووکی پەنجەی دوایان کەوت، چەند هەنگاوێکی لە تاریکاییدا بەو شێوەیە نا، لە پڕێکا خۆی دا بەبنە بەدیوارێکی هەڵتەکاودا، دیوارەکە ئەو لێدانەی بەس بوو، هەرەسی هێنا داڕووخا.. لە جێی خۆیدا سڕ بوو، نقە و هەناسەی لە خۆی بڕی، تارماییەکانیش لە جووڵە کەوتن، بەترسەوە ئاوڕیان دایەوە، ئەمجا یەکێکیان بەپەلە پەنای بردە کەلاوەیەکەوە، خۆی شاردەوە، ئەوی دیکەیان هەنگاوێک گەڕایە دواوە، بەترسەوە پرسیاری کرد:

– کێیە ئەوە؟!.. (بۆلمان بوو..)

– منم.. ئەرنەستم.. ئەرنەست گرێبەر.

– گرێبەر؟! چی دەکەیت لێرە؟ چی ڕووی داوە؟

– هیچ ڕووی نەداوە.. خانووەکەمان ئاگری تێبەربوو، سووتا، وا هات بەبیرما یەک دوو شەوێک جێگەمان بکەیتەوە.

– جێگەی کێ بکەمەوە؟!

– من.. خۆم و ژنەکەم.

– بەڵێ.. بەڵێ.

لە (گرێبەر) نزیک بۆوە، (گرێبەر)یش لێی ورد دەبۆوە.. ڕوخساری (بۆلمان) سپی هەڵگەڕابوو، دەبریسکایەوە.

– کەواتە پەناتان بۆ لای من هێناوە؟

(گرێبەر) هیچی نەگوت، بیری دەکردەوە.. (بۆ وا دەترسێ، هیچ پێویستی بەم ترس و لەرزە ناکات؟.. لە چی دەترسێت؟ ئاشکرا بوونی ئەو پیاوەی لەگەڵیا بوو؟! یان لە (ئەلیزابێث) دەترسێ کە ئێستاکە لە جێگە خەوەکەیدا پرخەی دێت و ئاگاداری هیچ نییە..).

(بۆلمان)ی دڵنیا کرد:

– بەڵێ بۆ لای تۆ هاتووین، باوەڕت بێ هەر بۆ ئەوەیە کە گوتم.

(بۆلمان) نێوچەوانی سڕی:

– باوەڕت پێ دەکەم (هەر دوودڵ بوو).. وەک چاوت لێی بوو، تەنها خۆم نەبووم؟

– بەڵێ.

– .. وەرە.. با لێرە دووربکەوینەوە (ئاوڕێکی لە کەلاوە تاریکەکە دایەوە، هاوڕێکەی دڵنیا کرد..)

هیچ نییە، مەترسە.
زەلامێک لە کەلاوە تاریکەکەوە دەرکەوت، بەبێ ورتە دوایان کەوت..
هەرسێکیان خۆیان بەماڵەکەی (بۆلمان)دا کرد، (بۆلمان) دەرگاکەی قایم کردەوە، پرسیاری لە (گرێبەر) کرد:
– ئەی خێزانەکەت لەکوێیە؟!
لە دەرەوەیە، خەوتووە.. جێیەکی پەلەمان لە کەلاوەیەکدا بۆ خۆمان خۆش کرد.
(گرێبەر) کەوتبووە بەشە تاریکەکەی ژوورە داڕووخاوەکە، (بۆلمان) رووی تێکرد:
– بەباشی نازانم لێرە بتبینن، ئێرە شوێنێکی گومان لێکراوە.
– ئەوە دەزانم.
(بۆلمان) ورتە ورتێکی کرد، ئەمجا گوتی:
– بەهۆی منەوە تووش دەبیت، ئەوان منیان دەوێ، هەر کەسێکیش پەیوەندی پێمەوە هەبێ دەیبەن!!
– بەڵێ ئەوەش دەزانم.
– لەوانەیە ژنەکەشت تووش ببێت.
(گرێبەر) ئەمجارەیان زوو وەڵامی نەدایەوە:
– بەڵێ..
هاوڕێکەی (بۆلمان) لە پشت (گرێبەر)ەوە وەستا بوو، گوێی دەگرت.. (بۆلمان) لالەکەی داگیرساند، پەردەکانی دادابۆوە.. وتی:
– با بەیەکتریتان بناسێنم، پێویستی بەناوی تەواو نییە.. بگرە پیاو هیچ ناوێک نەزانێت چاترە.. تەنها (ئەرنەست) و (یوسف) بەسە.. (ماندوو بوو، -یوسف-یش پیاوێکی دەموچاو باریکی ڕوخسار ئاغر بوو، تەمەنی چل ساڵێک دەبوو، بەڕوویەکی گەشەوە دەینواڕییە «گرێبەر» و زوو زوو بەلەپی دەستی ئەیدا بەلا ڕانیا، خۆی لە گەرد و تۆزی کەلاوەکان لە گیانی دەتەکاند.. «بۆلمان» بەدەم دانیشتنەوە وتی..):
– ئێرە جێیەکی بەرچاوە، (یوسف)یش تەنها ئەمشەو لێرە دەبێ، ئەو جێیەی تا ئێستا خۆی لێ دەشاردەوە نەما..! دەبێ هەوڵی دابینکردنی پەنایەکی دیکەی بۆ بدەین، گستابۆ لەدووی دەگەڕێن، (ڕووی کردە یوسف).. دەترسم لێرە تووش بن.. تەنها لەبەر ئەمەیە..
(یوسف) خێرا وەڵامی دایەوە:
– بەڵێ.. بەڵێ دروستە.
هەروەکو بەبیری (گرێبەر)دا هاتبوو چاوەڕوان، دەنگێکی قۆڵ و مەنگی هەبوو، (بۆلمان) ڕووی کردەوە (گرێبەر):
– دەڵێی چی؟.. ئیتر بەخۆت ئاگاداری ڕەوشەکە هەیت.
– بەڵێ..

– با بڵێین ئەمشەو هیچ ڕوونادات، شارەکە هێجگار شپرزە و خرۆشاوە، هەرچەندە گستابۆش گوێیان نەداوەتە ئەم جۆرە بارە نائاساییانەش.. بەڵام پرسیارت هەر لێدەکەمەوە.. دەوێریت ئەمشەو لێرە بەریتە سەر..؟
(گرێبەر) هیچی نەگوت، هەرسێکیان لە یەکتری ورد دەبوونەوە، پاش ماوەیەک گوتی:
– بۆ خۆم ناترسم، من پاش چەند ڕۆژێکی دیکە دەگەڕێمەوە بەرەی شەڕ، بەڵام حاڵ و گوزەرانی خێزانەکەم مەبەستە، دەبێ بەر لە چوونەوەم جێگرێیەکی بۆ دابین بکەم، هیچ نەبێ پەنایەکی هەبێ شەو ڕۆژی تیا بکاتەوە..
– من مەبەستم ئەوە نییە جێگەتان نەکەمەوە.
– بەڵێ، ئەزانم.
(یوسف) پرسیاری لێکرد:
– باشە، دەتوانن ئەمشەو لە دەرەوە ببەنە سەر؟
– بەڵێ، پەنایەکمان خۆش کردووە.
– کەواتە ئەمشەو لەوێ بن، خۆتان لە ئێمە دوور ڕاگرن.. سبەی کە ڕۆژ بۆوە، زوو کەلوپەلەکانتان بدەن بەکۆڵتانداو ڕوو بکەنە (کاتێدرای کاترین) ئەگەر چی بەشێکی ڕووخاوە، بەڵام ژێرزەمینێکی چاک و تۆکمەی هەیە، قەشەکەی ئەوێ پیاوێکی بەڕێز و باشە، بەهەر شێوەک بێت جێگەیەکتان بۆ دابین دەکات.. (برێ بیری کردەوە).. کەلوپەلەکانتان بەوێ بسپێرن، ئەمجا بەشێنەیی لەدووی پەنایەکی گونجاودا بگەڕێن..
– بەگوێی (یوسف) بکە (گرێبەر)!.. ئەو، ئەم شتانە لە ئێمە چاکتر دەزانێت..

***

بریسکەیەک لە چاوی (گرێبەر)ەوە هات، هەستی بەدەریایەک سۆز و خۆشەویستی کرد لە دەروونیەوە هەڵدەقوڵی و باوەش بەو مامۆستا پیرە ماندووەی دەکات کە ئامۆژگارییەکەی خۆی لەبیر چۆوە و (گرێبەر)ی بەناوی خانەوادەی ناوهێنا..!
– جێگەی باوەڕە.. ڕێزیشم بۆی هەیە، داوای لێبوردنتان لێدەکەم، سەرتانم یەشاند.. (بۆلمان) وتی:
– سبەی بەیانی ئەگەر پێویستیتان بەشتێک بوو، وەرە لام، دوو جار بەسووکی جارێکیش خێرا لە دەرگاکە بدە.. بەتوندی نا.. گوێم لێ دەبێت.
– وا دەکەم.. جارێکی دی سوپاست دەکەمەوە..

***

گەڕایەوە لای (ئەلیزابێث)، خەوتبوو، بەبێ دەنگ خۆی بەژێر پەتووەکەدا کردەوە، (ئەلیزابێث) نیمچە وریابوونەوەیەک وریا بۆوە، بەڵام هەر زوو خەوی لێکەوتەوە..
ڕۆژ بۆوە، (ئەلیزابێث) زووتر خەبەری بۆوە، عەرەبانەیەک لەو دەوروبەرە ڕەت بوو، پێچکەکانی تەقەتەقێکی ڕەق و ناسازیان لێدەهات، بەدەم خۆکێشاندنەوەوە بە (گرێبەر)ی گوت:

– خەوێکی هێجگار قووڵ خەوتم.. ئاخۆ ئێرە کوێ بێت؟

– وێرانەکانی دەوروبەری گۆڕەپانی (یان)ـە.

– ئەی ئەمشەو بێتەوە بچینە کوێ؟

– جێیەک هەر ئەدۆزینەوە.

(ئەلیزابێث) پاڵی دایەوە، تیشکی بەیان لە درزی نێوان بارانی و پارچە چادرەکەوە دەهاتە ژوورێ، ئاسمانێکی زەرد باوی ڕووناک دەرکەوت.. (ئەلیزابێث) وتی:

– یەکەمین ڕۆژی ژیانی نوێمانە.. ژیانی قەرەجە کۆچەرەکانە، پڕی جەربەزەیی و بێ باکییە.

– بەڵێ.. دەزانیت ئەمشەو درەنگ (بۆلمان)م دی..؟! هەرچییەکمان پێویست بێت، دەتوانین لێی داوا بکەین.

– هەموو شتێکمان هەیە، دەتوانین بەرچایی خۆمان لێرە ئامادە بکەین.. ئەی وانییە؟

– وایە و دروستیشە.. وەکو هەموو شتێکی دیکەی دروستی ئەم جیهانەش، قەدەغەیە..!! جا لەبەر ئەوەی قەدەغەیە، پەیڕەوی دەکەین، ئەی گوایە چۆن بیسەلمێنین کە جووتێک قەرەجی یاخین؟

(ئەلیزابێث) کەوتە شانەکردنی پرچی، (گرێبەر) وتی:

– تەشتێک باراناوی خاوێن لەو دیومانەوە هەیە، بەشی دەموچاوشتنێکی چاک دەکات..

(ئەلیزابێث) هەر بەکراس و تەنوورەکەیەوە خەوتبوو، ئازا کراسەکەی داکەند:

– هەر ئێستا دەچم، ژیانی ئێرەش وەک ژیانی دەشتودەرەکانی لێ هاتووە، ڕاستەوخۆ ئاو لە سەرچاوە سروشتییەکانیەوە بەکاردێنین.

(گرێبەر) بەدەم لەرینەوەی پێکەنینێکی نەرمەوە وتی:

– بەڵێ، خۆ ئەگەر لەگەڵ لیتە و چڵپاوەکەی ڕووسیای بەراوردکەین زۆری زیادە، بەڵێ شتەکە بەراورد کردنە..

کەوتە پێچانەوەی نوێنەکان، ئەمجا قوتیلە ئیسپرتۆیەکەی داگیرساند، قوتوویەک ئاوی خاوێنی نایە سەر ئاگرەکە.. لە ناکاودا شتێکی هاتەوە یاد..! کۆبۆنی ئازووقەکانی لە ماڵەکەی (ئەلیزابێث) لەبیرچوو..

(ئەلیزابێث) بەڕوخسارێکی کەشی ختجیلانەوە گەڕایەوە، (گرێبەر) پرسیاری لێکرد:

– کۆبۆنی ئازووقەکانت پێیە؟

– نەء، لە چەکمەجەی نووسینگەکە دامنابوون!!

– چەند بێ هۆشم.. لەیادم چوو ئەوانیش بێنم.. ئێستاکە بوونەتە خۆڵەمێش.

– گوێی مەدەرێ.. لەوە گرنگترت دەرکردووە، کراسە زێڕینەکەشت فەرامۆش نەکردووە!.. کۆبۆنی دیکەمان دەست ئەکەوێ، ئەمە زۆر ڕوو ئەدات.

– هەتا پێمان ئەدەنەوە دیقمان پێدەکەن، فەرمانبەرانمان هێندە ڕۆتین پەروەرن، هیچ کارێکیان لەبەر دەست ناڕوات..

(ئەلیزابێث) بەدەم پێکەنینەوە دڵنیای کردەوە:

– مۆڵەتێک لە کارگەکە وەردەگرم، دەچم دەرگەوانەکەمان لەگەڵ خۆم دەبەم، شایەتی ئەوەم بۆ ئەدات کە کۆبۆنەکانمان لە ماڵەکەدا سووتاون.

– چۆن..؟! ناشێ بەتەمابیت ئەمڕۆش بچیتە سەر کارەکەت؟

– دەبێ بچم، هیچ بەهانەیەکم نییە، بۆمبباران و ماڵوێرانی بوونەتە ڕووداوێکی ئاسایی.

– خۆزگە ئەو کارگەیەش دەستووتا، خشتی بەسەر خشتەوە نەدەما.

– خۆزگە.. بەڵام ئەوسا دەمانگوێزنەوە کارگەیەک لەمەی ئێستا قەڵبتر.. نامەوێ لە کارگەی تەقەمەنییەکاندا کاربکەم..

– ئەی بۆچی بەیەکجاری دەست لەکاری ئەم کارگانە ناکێشیتەوە، مەچۆ، کارەکە ئاسانە، ڕۆژ نییە بەسەدان کەس بێ سەروشوێن بزر نەبن.. نازانن چیت بەسەر هاتووە.. نەخۆشیت؟.. برینداریت.. بزربوویت.. ئەمانە گشتی هەیە.

– هەموو کارگەیەک بەشێکی لێکۆڵینەوەی تایبەت بەم جۆرە مەسەلانەی تێدایە، هەر ئەوەندەی زانییان یەکێک فێڵی لێکردوون، ئیتر لە کۆڵی نابنەوە.. ئەوەی بزر بێ و نەچێتەوە تا سۆراخی تەواوی نەکەن و دڵنیا نەبن لەوەی چی بەسەر هاتووە لێی ناگەڕێن.. ئەگەر شتێکی بەسەر هاتبێ، ئەوا دەزانن، ئەگەر درۆیشی کردبێت، یان خۆی شاردبێتەوە، ئەیدۆزنەوە.. ئەوسا چی خراپە بەسەریا دێنن، لە بری دوازدە سەعات کارکردن، بیست و چوار سەعاتی تەواو کاری پێدەکەن.. یان ڕەوانەی ئۆردووگایەکی تەمێ کردنی دەکەن[1] لەوێ دەروون و جەستەی بەکاری سوخرەگیری و وانە درێژدادڕەکانی (پەروەردەی نیشتمانی) بەڕادەیەک شەکەت و ماندوو دەکەن ببڕای ببڕای جارێکی دی بەبیرکردنەوەش وشەی خۆ دزینەوەی بەبیردا نەیێت.. بەڵێ مەگەر ئەوانەی دیویانە بیگێڕنەوە چییان بەسەر هاتووە.. ئەگەر زاتی ئەوەیان مابێ ئەم جۆرە باسانە بکەن.. (ئاوە کوڵاوەکەی بەسەر قاوە وشکە هاڕدراوەکەدا کرد، بۆ و بەرامەی بەهەڵاوێکی گەرمەوە، پەناکەیانی گرتەوە..) نابێ ئەوەشت لەیاد بچێ کە ئەوەندە نییە سێ ڕۆژ مۆڵەتیان پێدام.. ئیتر تا چەند مانگێکی دیکە مافی مۆڵەت وەرگرتنم نییە..

بۆچوونێکی دیکە لە کەللەی (گرێبەر)دا بوو، وایدەزانی (ئەلیزابێث) بۆیە هێندە پەیوەستی کارکردنە لەو کارگەیە، تەنها بۆ ئەوەیە بۆ کاربەدەستتانی بسەلمێنێ کە دڵسۆزی کارەکەیەتی، بەمەیەش بارەکەی باوکی ڕاستبکاتەوە.. زەمەنێکە ئەم جۆرە هەڵوێست و ئاکارانە وەکو مار لە ملی ئادەمیزادەوە ئاڵاون، وای لێدەکەن پەنا بۆ هەموو جۆرە هەڵوێست و خۆنواندنێک بەرێت، لە هەموو کەسێک بپارێتەوە و دەست پانبکاتەوە.. بەتەنها بێت یان لە نێو کەسانی دیکە، بەپەنهانی بێ یان بەئاشکرا، بەڕاستی بێ یان بە ڕەواڵەت خۆی نیشان بدات کە چاپووک و دڵسۆزە..

بەغەمۆکییەکەوە وتی:

– ئەم دەستتە جەردە خوێنخۆرانە چیمان پێ ناکەن، وەک بووکە سەماکەرە قورمیشمان دەکەن، بەئارەزووی خۆیان هەڵماندەپەڕێنن.

– دەی قاوەکەت بخۆرەوە، پەست مەبە، کاتی زویری نییە.
– کات.. هیچ وشەیەک هێندەی وشەی (کات) قارسم ناکات.
(ئەلیزابێث) بەئاوازێکی غەمگینەوە وەڵامی دایەوە:
– بەڵێ، کاتێکی کورتمان بەدەستەوەیە، سەرجەمی بەچاوەڕوانی دەبەینە سەر.. دەبوایە مرۆڤێکی جەربەزە و چاونەترس بوومایە، هەموو ئەو ماوەیەی لە مۆڵەتەکەت ماوە، پێکەوە بمانبردایەتە سەر..
– نەء، تۆ بێ دەستەڵات و ترسنۆک نیت..! دەی گوێی مەدەرێ.. بەهەر حاڵ مرۆڤ چاوەڕوانی شتێک بێت چاترە لەوەی چاوەڕوانی هیچ بێت!
(ئەلیزابێث) (گرێبەر)ی ماچ کرد:
– زمانت چاک کەوتۆتە کار، ئێستاش دەبێ بڕۆم.. پێم بڵێ ئێوارە لەکوێ یەک بگرینەوە..؟
–.. بەڵێ.. بەڵێ، لەکوێ! پەنایەکمان نییە بۆی بچینەوە، دەبێ لە سەرەتاکانەوە دەست پێبکەینەوە، لەبەر کارگەکە چاوەڕوانت دەبم.
– ئەی ئەگەر شارەکە بۆمبباران کرایەوە و، ڕێی هاتوچۆ بەسترا؟
بیری کردەوە:
– ئەم کەلوپەلە لە (کاتێدرای کاترین) دادەنێم، هەر لەوێ یەک دەگرینەوە..
– ئەی بەشەو دەرگای کاتێدراکە داناخەن؟
– شەوی چی؟! خۆ بەتەمانیت بەشەو بۆم بێیتەوە؟
– نازانم بڵێم چی.. جارێکیان شەش سەعاتی ڕەبەق دەرگای پەناگەی کارگەکەیان لەسەر داخستین..
– وا دروستە کەسێکی دیکەمان لەنێواندا بێت ئاگاداری هەواڵمان بێ.. بۆ ئەوەی ئەگەر هات و کارێکی ناکاو هاتە پێش بەهۆی ئەو کەسەوە هەواڵی یەکتری بزانین.. تەنها شوێن دیاریکردن بەس نییە..
– مەبەستت ئەوەیە ئەگەر شتێک بەسەر یەکێکماندا بێت؟
– بەڵێ..
(گرێبەر) بەکەساسییەکەوە سەری داخست، بیری لەوە دەکردەوە، مرۆڤ چەند بەئاسانی لە کەسوکار و خۆشەویستانی دائەبڕێ.
– لای (بۆلمان) یەک دەگرینەوە، نەء.. باوەڕ ناکەم چاوم پێی بکەوێت.
(–بیندینگ–ی هاتەوە یاد.. وەک وەڵامی پرسیارێکی گرانی دیبێتەوە، خێرا گوتی:)
– (بیندینگ)، لای (بیندینگ) یەکتری دەبینینەوە، ماڵەکەی لە جێیەکی ئەمینوئومانە، پەنایە، لە دەرەوەی شارە، ناونیشانەکەیم بۆ هەڵداویت، دەزانیت لەکوێیە.. هەر چەندیشە ئەو هێشتا نازانێت کە مارەم کردوویت، بەڵام گرنگ نییە، هەتا ئێوارە لە دەرفەتێکدا سەردانێکی دەکەم و هەموو شتێکی تێدەگەیەنم.
– بەڕاست؟! بۆ ئەوە سەردانی دەکەیت، یان گەرەکتە دیسانەوە هەندێ لە ئازووقەکانی زەوت

بکەیتەوە..؟
(گرێبەر) بەدەم قاقای پێکەنینەوە وەڵامی دایەوە:
– نەء، مەبەستم ئەوە نەبوو، بەڵام باش بوو خستتەوە یادم.. شتێکمان بۆ خواردن هەر پێویستە.. بەمەیش پلەیەکی دیکە بەناخی ڕیسوابووندا شۆڕ دەبینەوە..
– ئەمشەویش هەر لێرە بخەوین؟ (لەوە دەچوو ماڵی بیندینگی بەدڵ نەبێت).
– ئومێدەوارم وا نەکەین، ڕۆژێکی دوورو درێژم لەبەرە، گشتی بۆ دۆزینەوەی پەنایەکی گونجاو تەرخان دەکەم.
خەمێک ڕوخساری (ئەلیزابێث)ی گرتەوە:
– بەڵێ ڕۆژێکی دوورو درێژت لەبەرە..! دەی، ئێستاش دەبێ بڕۆم..
– پەلە مەکە، ئەم کەلوپەلە لە ماڵی بۆلمان دادەنێم و لەگەڵت دێم..
– درەنگە، کاتی ئەوەم نییە، بەیەزدانت دەسپێرم.. لەبەردەم کارگەکە، یان کاتێدراکە.. یان ماڵی (بیندینگ) یەک دەبینینەوە (هەناسەیەکی هەڵکێشا و بەکزییەکەوە وتی:).. بەە کە ژیانێکی خۆشە.
– لەوەدا نییە! گەرموگوڕە، لە دۆزەخ گەرمترە.
چاوی لە (ئەلیزابێث) بوو لە گۆڕەپانەکە دەپەڕێتەوە، چاوی لێ نەئەتروکاند.. دەمەو بەیانێکی زوو بوو، ئاسمان تا دەهات شینتر و گەشتر دەبۆوە، شەونمی دەمەوبەیان گژوگیای بەهارێکی کۆڕپەی گرتبۆوە، وەک تۆڕێکی زیوینیان بەسەردا درابێت، ورشەیان دەهات..
(ئەلیزابێث) لەوبەر گۆڕەپانەکەوە ئاوڕێکی لێ دایەوە، دەستێکی بەبڵندی بۆ بادا، ئەمجا گورجتر کەوتەوە ڕێ، (گرێبەر) وەڵامی دایەوە..

***

دڵبەست و شەیدای شێوازی ڕۆیشتنی (ئەلیزابێث) بوو، هەنگاوەکانیی بەلاوە گەلێک قەشەنگ و دڵرفێن بوون، کورت و خێرا، ئەوەندەی پایەکی هەڵدەبڕی گورج پاکەی تری دەنایە جێی، وەک بەسەر هێڵێکی کێشراودا بڕوات وا دەهاتە پێش چاوی..
ئەفریقیای هاتەوە یاد.. لەوێیش خانمێک سەرنجی ڕاکێشا، بەهەمان شێوە هەنگاوی دەنا..
(ئەلیزابێث) سلاوێکی دیکەی لێکردەوە و لەنێو پاشماوەی خانووە وێرانەکاندا بزر بوو..

***

وەکو ڕووسیا ئەوانەی لێرەش جیا دەبوونەوە، بەتەمای دیتنەوەی یەکتری نەبوون!
کاتژمێری نۆ، (بۆلمان) سەردانی کرد..
– حەزم کرد چاوم پێتان بکەوێت، بزانم هیچتان پێویست نییە، هیچتان بۆ خواردن ناوێت؟.. بڕێ نانی وشکم هەیە..
– سوپاست ئەکەم، بەشی خۆمان هەیە، بەتەمام سەردانێکی کاتێدراکە بکەم.. ئەتوانم ئەم کەلوپەلە لە ماڵەکەت دانێم؟

– بەڵێ.

(یوسف) لەوێ نەبوو، (بۆلمان) وتی:

– کاتێک دێیتەوە لەوانەیە لە ماڵ نەبم، بەڵام هەر وەکو پێم گوتیت، بەو شێوەیە لە دەرگاکە بدە، (یوسف) دەرگات لێدەکاتەوە..

(گرێبەر) توربە سەربازییەکەی کردەوە:

– وەک قەرەجە کۆچەرەکانمان لێ هاتووە، ئەم شێوە ژیان گوزەراندنەم قەت بەبیردا نەهاتووە.

(بۆلمان) بەپێکەنینێکی پەستەوە وەڵامی دایەوە:

– سێ ساڵە (یوسف) وا دەژی، بەر لەوەی هێڵی ترامەکان تێک بچن، چەند مانگێکی لەناو ترامەکاندا بردە سەر، هەموو ڕۆژێک لەگەڵ جووڵەی یەکەم ترامدا سوار دەبوو تا دوا ترام دەمایەوە..! لەم ترام بۆ ئەو ترام بەشارەکەدا دەگەڕا، بەو شێوازە ڕۆژگارەکەی دەبردە سەر.. ئێستاش هێڵەکان تێک وون، ترامەکان ناگەڕێن.. ئەو پەنایەی نەما!

(گرێبەر) قوتوویەک گۆشتی لێنراوی لە هەگبەکەی دەرهێنا:

– پێویستیم پێی نییە، بیدە بە (یوسف)..

– گۆشت؟!.. پێویستیت بەگۆشت نییە؟!

– نەء، بیدە بە یوسف، مرۆڤی وەکو ئەو پێویستی بەخواردن هەیە، ئەم جۆرە پیاوانە دەبێ بژین.. بەڵێ کاتێک کە هەموو شتێک کۆتایی پێ دێت.. چی ڕوو ئەدات؟! ئاینده چۆن دێتە پێش؟ بێ ئێوەومانان، ژیان بەکێ دەست پێبکەینەوە؟ (-بۆلمان- چووە تەک نموونەیەکی گچکەی خڕکەی زەمینەوە، گۆکەی خولاندەوە، ئەمجا سەر پەنجەی نایە سەر ناوچەیەکی نەخشەکە..):

– بنواڕە ئێرە، دەزانیت ئەم جێیەی پەنجەم ناوتە سەر کوێیە..؟ ئەڵمانیایە!.. شوێنێکی گچکەی ئەم جیهانە پان و بەرینەیە.. وانییە؟

– گچکەیە.. بەڵام توانای داگیرکردنی هەموو جیهانی هەبوو، ئەگەر چیش لە توانایدا نەبوو ئەو داگیرکردنە بەسەر مرۆڤایەتیدا بسەپێنێت..

– بەڵێ، ئێستاش ئەگەر بێت و هەتا بیست یان پەنجا ساڵی دیکە ئەم وڵاتە بپارێزین و نەیدەین بەدەستەوە، چی ڕوو ئەدات؟.. بەڵێ تەنها بەسەرکەوتن یان بە بەرخودان و بەربەرەکانییە دەتوانین کۆڵ بەدوژمنان بدەین، بەرۆکمان بەردەن..! ئەی کاتێک کە خۆمان ڕووبەڕووی خۆ بەدەستەوە نەدانی ئەو میللەتانە بووینەوە کە وڵاتیانمان داگیر کردبوو، ئەم بۆچوونەمان تاقی نەکردەوە؟ سەرکەوتوو نەبووین؟ وەکو خۆت گوتت هەموو جیهانمان داگیر نەکردبوو؟.. بەڵێ بەرخودانی ژێردەستەکان بوو ئێمەی گەیاندە ئەم ڕەوش و حاڵە..

– مەرج نییە وابێ.

– با مەرجە!، مەرجێکی نەگۆڕی گرنگە، تەنها بەخۆڕاگرتن و مقاوەمەت دەتوانین بوونمان بپارێزین، بمێنین.. (خڕکەی زەمینەکەی خولاندەوە، پشتی دەستی ئاوسا بوو، دەمارە شینەکانی هەڵتۆقیبوون..) نە

ژیان کۆتایی پێ دێت، نە زەمینیش لە خولانەوەی خۆی دەوەستێ، ئادەمیزادیش ئەگەر باوەڕ.. بەڵێ باوەڕی بەوڵاتەکەی نەبوو، دەبێ باوەڕی بەگێتی هەبێ، خۆرئاوا دەبێت، بەڵام شەو تا سەر نییە.. ئەم هەسارەیەش کە لە سەری دەژین، هەتا هەتایە لەم تاریکاییەدا نامێنێتەوە.. نابێ ئومێد ببڕین (گۆی زەمینەکەی خێراتر خولاندەوە..) دەبێ ئەوەمان بۆ بمێنێتەوە کە بیکەینەوە دەستمایە.. کلێسە[٢] لەژێر دەستی دەستتەیەک ڕاوچی[٣] دامەزرا، تاقمێکی گچکەی بێ هێز و بێ دەستەڵات بوون، بەڵام خاوەنی باوەڕێکی پتەو بوون، بەو ڕاوچییانە و بەو باوەڕە و چەند ئەشکەوتێکی تاریک و قووڵ و ئەوانەی گۆڕەپانی زۆرانبازییەکانی (ڕۆما) لە چنگ و کەڵبەی شێر و بڵنگە برسییەکاندا قورتار دەبوون، کلێسە پارێزرا و گەشەی کرد.

– بەڵێ، مەزەبی نازیش لەژێر دەستی هەندێ مرۆڤی بەرگری هەڵچووی بێ کارەوە، لە مەیخانە کۆنێکی (میونیخ)دا گەشەی کرد..!

بزەیەک کەوتە سەر لێوی (بۆلمان):

– ڕاست ئەکەیت، بەڵام هیچ دەستەڵاتێکی دیکتاتۆری تا سەر بڕی نەکردووە، شارستانییەتیش لە ڕێگەیەکی تەخت و ئاسانەوە پێش نەکەوتووە، مرۆڤایەتی هەر لە یەکەم هەنگاویەوە بەڕێگەیەکی دژواردا هاتووە، بەرەو پێش هاتبێ، یان پاشەکشەی کردبێت، هەر لە خەبات و کۆششدا بووە، ڕێیەکی پڕ مەینەتی گرتۆتە بەر، پڕ ئێش و ئازار، سەرکەوتن و ژێرکەوتن، ڕێیەکی پڕ لە گرژی و هێور بوونەوەی گرتۆتە بەر، بەبێ وچان بەردەوامە.. هەرگیز وچانیش نادات.. ئێمەی لەخۆبایی بووش وامان دەزانی بەسەر ڕابوردووی خوێناویی پڕ ژانماندا زاڵ بووین.. کەچی خراپترمان بەسەرهات.. هێشتا ماومانە.. ناوێرین ئاوڕێک لە ڕابوردووشمان بدەینەوە بۆ ئەوەی بزانین چیمان بەسەر هاتووە..! ناوێرین ئاوڕ بدەینەوە نەوەکو ئەو ڕابوردووە بەرۆکمان بگرێتەوە (دەستی دایە شەپقەکەی).. دەبێ بڕۆم..

(گرێبەر) کتێبی دیمەنەکانی سویسرای بە (بۆلمان) دایەوە:

– فەرموو ئەمە کتێبەکەیە، تەماشای دیمەنەکانمان کرد، گەلێک قەشەنگ و هۆش فڕێنن، داخەکەم باران تەڕی کرد، بزرمان کردبوو، بەڵام باش بوو زوو دیمەوە.. بەدڵ هەوڵم داوە بیپارێزم.

– خەونەکان پێویستیان بەپاراستن نییە، ئەوە ناهێنن.

– ئەوە بەڕاستتە؟!! بێ لە خەونەکانمان چیدیمان بۆ ماوەتەوە؟

– هەوڵ و تێکۆشان، بیروباوەڕ.. خەونەکان گەر لە یادیش بچن خەونی دیکەیان دێنە جێ.

– خۆزگە وا دەبوو، دەبێ شتێک هەبێ مرۆڤ ڕێگەی بۆ بگرێتە بەر.. مرۆڤی بێ ئومێد خۆی بخنکێنێ چاترە.

(بۆلمان) وتی:

– هێشتا تۆ منداڵیت ژیانت لەبەرە.. ئەی پیرێکی پەککەوتەی وەکو من بڵێ چی؟ (پاڵتۆکەی لەبەر کرد).. سەیرە! من هەمیشە لاوانم بە شێوەیەکی دیکە دێنە پێش چاو.

– منیش..!

***

(یوسف) ڕاستی کرد، قەشەکە کەلوپەلەکەی لێ وەرگرت، توربەکەشی هەر بەو سپارد.

(گرێبەر) خۆی گەیاندە (دەزگای کۆمەکی بێ لانەکان) ئەوانیش لە جێی خۆیان نەمابوون، باروبنەیان گواستبۆوە هۆڵی قوتابخانەیەکەوە، شوێنەکە پڕی لە جۆرەها کەرەستە و هۆکاری فێرکردنی وانەی زیندەوەرانی بوو، خانمێک لەپشت مێزێکی پانەوە دانیشتبوو، هەندێ کاسە و پەرداخی بەدەمەونخوونی لەسەر کاغەزەکانی بەردەستتی دانابوو.. چاوی بەهۆڵەکەدا گێڕا، مارێک و چەند خشۆکێکیان لەنێو هەندێ سوراحی پڕ لە ئیسپرتۆدا نمایش کردبوو، جووتێ چاوی گچکەی خڕ سەرنجیان ڕاکێشا، دەبریسکانەوە، لە شوشە بوون کەللەی مۆمیای سمۆرەیەکیان دەرازاندەوە، سمۆرەکە شابەڕوویەکی بەهەردوو دەستی لە دەم و ددانە تیژەکانی نزیک کردبۆوە..

خانمەکە فەرمانبەرێکی ڕووخۆش بوو، بە(گرێبەر)ی گوت:

– ناوت تۆمار بکە.. دیارە ناونیشانێکی دیاریشت نییە؟

– نەء.

– زوو زوو سەردانمان بکەوە، بزانین چی دەبێ..

– بەتەمابم؟

– شەش هەزار کەست لەپێشە..! ئەگەر لەلایەکی دیکەشەوە هەوڵ بدەیت چاکترە..

***

لە دەرگەی ئەشکەوتەکەی (بۆلمان)ی دا، نەکرایەوە، ماوەیەک چاوەڕوان بوو، بێ سوود بوو.. کەسی لێ نەبوو، بەپیاسە ڕێگەی شەقامی (ماریان)ی گرتەبەر.. وا هات بەبیریا سۆراخێکی ماڵە سووتاوەکەی (ئەلیزابێث) بکات.. لەو خانەیە تەنها ژووری دەرگەوانەکە مابوو، ئاگرکوژێنەکان درەنگ فریا کەوتبوون، دار و بەردیان خوساندبوو، ماڵەکەی (ئەلیزابێث) بەتەواوی سووتا بوو، مێز و کورسییەکەش کە دەری کردبوون، دزرابوون، جووتێک دەستکێشی لە ئاوەڕۆگەی ڕۆخی شەقامەکە دیبەوە، هەڵیگرتن، ئیتر ئەوە هەموو دەستکەوتێکی بوو..

دەرگەوانەکەی لەودیو پەنجەرەی ژوورەکەیەوە لێ دەرکەوت.. گفتەکەی هاتەوە یاد.. چرووتەکان.. هەستی کرد زۆر دەمێکە ئەو بەڵێنەی داوە، گفتێکی بەسەر چووە.. بەڵام کێ دەزانی ئایندە چی لە توێدایە.. کێ ناڵێ ڕۆژێ لە ڕۆژان کارێکی ناکەوێتە لای ئەو دەرگەوانە..

بڕیاری دا سەردانێکی (ئەلفۆنس بیندینگ) بکات، چەپکێکی باش چرووتی لێ بسێنێ.. بۆ شیوکردنیش پێویستی بەهەندێ خواردەمەنی هەیە.

***

لەو گەڕەکە، تەنها ماڵەکەی (بیندینگ) بەرکەوتبوو! ڕووناکی ئەو سبەینانە خامۆشە، باخچەکەی پڕ ئاسایش کردبوو، سروەیەکی فێنک و نەرم گەڵای درەختەکانی هێنابووە لەرزین، گوڵە نێرگزەکان تەڕ و بڕ ورشەیان دەهات، خونچەی درەختە بەردارەکان هاتبوونە پشکووتن، پەڕەی تەنک و ناسکی گوڵ وەک پەپوولەی ڕەنگین لەنێوان گەڵا سەوزە خاوێنەکاندا سەمایان دەکرد.

خانووەکەی کە لە چەقی باغەکەدا بوو.. نەما بوو! لە بری ئەو چاڵێکی گەورە هەڵدرابۆوە پڕی دار و

پەردووی خانووە هەڵتەکاوەکە بوو.. باراناوێکی ڕوون لە بنی چاڵەکەدا کۆببۆوە، وەک ئاوێنەیەکی بێ گەرد و شینایی ئاسمانی لەسەر شکابۆوە..

نواڕییە ئاسمان.. باوەڕی بەو دیمەنە نەدەکرد! نەیزانی بۆ باوەڕ بەو دیمەنەی لەبەر چاویدایە ناهێنێ.. هەرگیز بەبیریا نەدەهات (ئەلفۆنس بیندینگ) کارەساتی وای بەسەر بێت..

ئاوزێڵە(٤) بەردینە گچکەکەی ناو هەرێزەکە وردوخاش ببوو، دەرگایەکی هەڵکەندراو بەدرەختێکەوە گیرسابۆوە، سەرو کەللەی ئاژەڵەکان لە چیمەنەکەدا پرشوبڵاو ببوونەوە، دیمەنێکی نامۆ بوو، لە ڕەوەیەک ئاژەڵ دەچوون تا ملیان بەژێر خاکدا کرابن.. تەنها کەللەیان بەدەرەوە بوو!

مافوورێکی ڕەنگین بەشاخەوپەلی درەختێکەوە دەشەکایەوە، لە ئاڵای هەڵکراوی داگیرکەرێکی دڕندە دەچوو..

قاپێک بادەی ساغی لە دێراوێکدا بەدی کرد، وەک بەئەنقەس دانرابێ، قووت ببۆوە، کۆنیاک بوو، جۆری (ناپلیۆن)، بەڕەنگە تەڵخەکەی لە کوولەکەیەک دەچوو، هەر بەو شەوە گەشەی کردبێ.. هەڵیگرت و نایە گیرفانییەوە..

بیری کردەوە.. (لەوانەیە ژێرزەمینەکە زیانی پێ نەگەیبێ..) خولێکی بەدەوری خانووە وێرانەکەدا خوارد، دەرگەی چێشتخانەکە لە جێی خۆیدا بوو، تارماییەکی بەدی کرد، خێرا بانگی کرد:

– خاتوو (کلاینێرت).

گریانێکی کپ و بەکوڵی هاتە گوێ.. چێشتخانەکە زۆر وێران نەبوو، خاتوو (کلاینێرت) بە پیر (گرێبەر)ەوە هات، بەدەم پرمەی گریانەوە وتی:

– ئاغا بەسۆزەکەم.

– چییەتی..؟ بریندارە؟!!

– نەء، مرد.. بەڵێ گەورەم ئەو پیاوە ڕووخۆشە زمان شیرینەی دڵی فرە بەژیان خۆش بوو نەما.. ڕۆیشت، لە ژیاندا نەما..

– مرد؟!

– بەڵێ.. هەرگیز باوەڕیش ناکەم.

(گرێبەر) بەدەم سەربادانەوە وتی:

– کەس لەم مەرگە حاڵی نابێ، لەوەتەی هەین بەربەرەکانێی دەکەین.. هەر لێی تێنەگەیشتووین.. پێم بڵێ چۆن مرد؟

– لەژێر زەمینەکە بوو؟ ئەو بەشەی ئەو لە ژێریا بوو بەسەریا ڕما.

– چۆن؟ گەنجینەکە قایم نەبوو؟ بەرگەی نەگرت؟ ئەی بۆ خۆی نەگەیاندە پەناگە گشتییەکەی گۆڕەپانی (زایدڵ)، خۆ لێرەوە نزیکە.

– کاتێک کە یەکەمین فیکەی ئاگادارییان لێدا، گوتی تەنها ئاگادار کردنەوەیەکە و هیچی دیکە، ئە.. (خاتوو کلاینێرت لەوە دەچوو شتێکی لە دڵدا بێ و بیەوێ بیدرکێنێ.. دوودڵ بوو، ئاکامەکەی خۆی پێ نەگیرا و گوتی..).. میوانی هەبوو، خانمێک میوانی بوو!

– چی..؟ خانم بەو نیوەڕۆیە؟

– لە پێرێوە میوان بوو، پرچ زەردێکی شۆخ بوو.. خوالێخۆشبوو دڵی زۆر بەخانمانی پرچ زەرد و باڵا بەرز دەکرایەوە.. کاتێک کە فڕۆکەکان هاتن، مریشکێکم بەدەستەوە بوو چاکم دەکرد..

– خانمەکەش مرد؟

– بەڵێ، فریای جل گۆڕینیش نەکەوتبوون، بەبەرگی خەوتنانەوە مردن.. فریای هیچ نەکەوتم، بۆم پۆشتە نەکرانەوە، هەر بەو بەرگ و پۆشاکەوە لەژێر دار و پەردووەکەوە دەرهێنران.. دەشێ شتی وا ڕوو بدات؟

– چی؟

– جەنگاوەران بە بەرگی خەوتنانەوە بمرن؟!

– ئادەمیزاد نازانی چۆن و کەی دەمرێت، کاتێکیش دەمرێت هیچی بەلاوە گرنگ نییە.. پێم بڵێ، قاوەڵتییان کردبوو؟

– بە ئەوپەڕی دڵبردنەوە، بادەشی بەدەم خواردنەکەوە نۆشی، شیرینییە پەسەندکراوەکەشی کرد بەسەرا..

– چاوت لێیە چ مردنێکی نایاب مردووە؟.. خاتوو (کلاینێرت)؛ پیاو هەر مردنی وا بمرێت چاکە، کێ مردنی وا بەخۆیەوە دەبینێ.. نە.. نە هیچ پێویستیی بەم شین و گریانە نییە.

– ئاخر کاتی مردنی نەبوو.

– مەرگ لە نەوەت ساڵیشدا بێت کاتی نییە، بەڵام هەر دەشبێ بمرین.. کەی دەینێژن؟

– دووسبەی کاتژمێری نۆی سەرلەبەیانی، ئێستاکە لە سنووقە تەرمێکدایە.. حەز دەکەیت چاوت پێی بکەوێت؟

– لەکوێیە؟

– گەنجینەکە، لەو بەشەی کە زیانی پێ نەگەیشتووە، ئەوێ فێنکە، سندووقە تەرمەکەش سەری نراوەتەوە..

خاتوو (کلاینێرت) پێش کەوت، بەپلەکاندا چوونە خوارەوە، پارچەی قاپ و شووشە شکاوەکانیانماڵیبوو، لە پەنایەکدا گرد کرابوونەوە، بۆی بادە و شەرابی ڕژاو تێکەڵاوی بۆی میوەی بەشەکر خۆشکرا و ببوو، ژێرزەمینەکەیان گرتبۆوە، سنووقە تەرمێکی دار گوێزی تۆکمە و قایم لە ناوەندی ژێرزەمینەکەدا دانرابوو.

ئازووقە و کەرەستە خواردەمەنییە هەڵگیراوەکانی نێو خانە و ڕەفەی سەر دیوارەکان بەسەریەکدا ڕژابوون، پارچە شووشەیەکی زۆر لە نێوانیاندا دەبریسکانەوە..

– ئەم سندووقە تەرمەتان زوو ئامادەکرد؟

– بەڵێ پارت ئامادەی کرد.

– لێرەوە بەرێی دەکەن؟

– بەڵێ، دووسبەی کاتژمێری نۆی بەیانی.

– منیش ئامادە دەبم.

– بێ گومان.. زۆری پێ خۆش دەبێ (گرێبەر زەق چاوی تێبڕی، خاتوو کلاینێرت درێژەی پێدا..) بەڵێ لەو دونیا دڵی بەم هەڵوێستەت زۆر شاد دەبێت، خۆشەویستییەکی تایبەتی لەدڵدا هەبوو بەرامبەرت..

– چۆن؟

– دەیگوت تەنها هاوڕێیت کە بەبێ هیچ مەبەست و بەرژەوەندییەکی تایبەتی سەردانی دەکەیت، زۆر شانازی پێوە دەکردیت، لای هەموو کەس باسی دەکرد چۆن چۆنی ئەم هەموو ساڵە جوانانەی تەمەنت لە بەرەکانی جەنگدا دەبەیتە سەر.

ماوەیەک بەدیار تەرمەکەوە ڕاوەستا، برێ دڵتەنگ بوو، هیچی دیکە..! شەرمی لە خاتوو (کلاینێرت) دەکرد..

بێ لەو دڵتەنگییەی کە مەگەر هەر خودا خۆی بزانی هی چییە، هەستی بەهیچ شتێکی دیکە نەدەکرد.. تەماشای ناو ڕەفە و تاقە شێواوەکانی کردەوە، پرسیاری کرد:

– گەرەکتانە چی لەو قوتووبەند و خواردەمەنییانە بکەن؟

خاتوو (کلاینێرت) برێ بووژایەوە، گورج وەڵامی دایەوە:

– چەندیان لێ دەبەیت لێیان ببە گەورەم، بەڵێ بەتۆ ڕەوایە، با دەستی بێگانەیان پێ نەگات.. هەر ئەوەندەی پەیدا بوون تاقی لێ دەبڕن..!

– زۆربەی زۆریان بەخۆت ئامادەت کردوون، بۆ نایانبەیتەوە؟

– بەشی خۆم هەڵگرتووە، زۆرە چییان لێ بکەم.. تۆ بەئارەزووی خۆت حەزت لە چییە بیبە.. پیاوەکانی پارت کاتێک هاتن و چاویان بەم هەموو ئازووقەیە کەوت حەپەسان..! دەبوو چاویان پێی نەکەوتایە، مەسەلەکە لە ئازووخە پەسمەندە کردن(٥) دەچێ!

– ڕاست دەکەیت.

– جا لەبەر ئەوە و تا نەکەوتوونەتە دەست کەسانی دیکە، حەزت لە چییە بیبە.. تۆ هاوڕێی بوویت، لە گشت هاوڕێکانی خۆشەویستتر بوویت.

– ئەی هیچ کەسێ.. خزمێکی نزیکی نییە؟

– باوکی لە ژیاندا ماوە، بەڵام بەخۆت دەزانیت پەیوەندیی نێوانیان چۆن بوو.. بەهەرحاڵ بەشی ئەویش هەیە.

خانمەکە کەوتە قوتوو داگرتن، لەسەر سندووقە تەرمەکە ڕیزی دەکردن، گەرەکی بوو هەندێکی دیکە داگرێ.. بەڵام هەڵوێستەیەکی کرد و پاش برێ بیرکردنەوە چیی لەسەر سندووقە تەرمەکە دانابوو هەڵیگرت و ڕووەو چێشتخانەکە جما..

(گرێبەر) وتی:

– زۆرە.. ئەم هەمووەم بۆ نابرێتەوە (چاوی بە بابەتەکانیاندا دەگێڕا).. ئەمەیان بەهێیە نامەوێت، ساردینەکانیش نابەم.. هەروەها پێچکە لێنراوەکانیش..

– بەڵێ ڕاست دەکەیت وایە.. ببەخشە برێ شپرزەم هەر ئێستا دەچم بابەتی دیکە لە بری ئەمانە دێنم.
کۆمەڵێکی گەورەی هەمە ڕەنگەی بۆ ئامادەکرد، لەسەر مێزی چێشتخانەکە ئامادە داینان..

– زۆرە، نازانم چۆن بیبەمەوە؟

یەک دوو کاروانی بۆ بکە.. گشتی ببە با نەکەونە دەست بێگانەوە، تۆ سەربازیت، بەتۆ ڕەوایە نە بەو نازییانەی لە نووسینگە نەرم و شلەکاندا ترشاون.

***

لە دڵی خۆیدا دەیگوت.. (بەڵێ، بە ئێمە ڕەوایە.. من و ئەلیزابێث، یوسف و بۆڵمان.. جا ئەگەر بێت و نەیانبەم مانای وایە گوێدرێژێکی زلەم، ئەلفۆنسیش بەمە هیچ زیانێکی لێ ناکەوێت..

ماڵە وێرانەکەی (بیندینگی) بەجێ هێشت، دوورکەوتەوە.. بیری لەوە دەکردەوە، چۆن خۆی و ئەلیزابێث بەرێکەوت شەوی پێشتر پەنایان بۆ نەهێنا.. لەوێ بوونایە ئەمانیش لەناو دەچوون..

***

(یوسف) دەرگای لێکردەوە:

– زوو کردتەوە!

یوسف کونێکی گچکەی لەناو دەرگاکە نیشان دا..

– بەر لەوەی دەرگاکە بکەمەوە، لەم کونەوە تەماشایەک دەکەم، زانیم تۆیت، بۆیە زوو کردمەوە.. شتێکی بەسوودە وانییە؟

(گرێبەر) بارەکەی نایە سەر مێزەکە..

– چوومە کاتێدراکە، قەشەکە بەڵێنی پێ دام کە ئەمشەو جێگەمان بکاتەوە.. دەبێ سوپاسی تۆ بکەم..

– قەشەیەکی لاو بوو؟

– نەء..

– ئەوە مرۆیەکی زۆر باشە، جارێکیان ماوەی یەک هەفتە لەوێ شاردمیەوە، تا ئەو کاتەی پیاوانی گستابۆ پەیدا بوون و کەوتنە پشکنینی کون و کەلەبەری کاتێدراکە.. من خۆم لەو دیو (ئۆرگەنە)(٦) کە شاردبۆوە.. پاشان بۆم ڕوون بۆوە کە قەشە لاوەکە خەبەری لێدابووم.. قەشەیەکی نازی پەڕگرە.. تەماشاکە چ وادەیەکە، ئاخر پیاوی یەزدان و توندڕەوییان گوتووە!؟ لەم جۆرەشمان زۆر دی..!

(گرێبەر) بوخچەکەی کردەوە، (یوسف) بەبێ ئەوەی خۆی تێکبدات وتی:

– ئەمەی تۆ هێناوتە سامانێکە!

– بەشی دەکەین.

– بۆ هیچت لێ زیادە؟

– زۆرە، جا نازانم ئەگەر بێت و بزانیت لە میراتی لێپرسراوی هەرێمەکەمانە لە وەرگرتنیان پەشیمان نابیتەوە؟

– نەء.. لەبەر ئەوەی میراتی ئەوە، تاموچەژەیان خۆشترە (بەشادومانییەکەوە لە گرێبەر ورد دەبۆوە..)

دیارە پەیوەندییەکی گەرموگوڕتان هەبووە.

– بەڵێ ڕێک بووین.. مرۆیەکی خێرەومەند بوو..! (یوسف توانجی نەبوو، گرێبەر پرسیاری لێکرد..) ئاخۆ لێپرسراوانی نازیش خێرەومەندیان تیا هەڵکەوێ..

– بەخۆت چۆنی بۆچوویت؟

– کەسایەتی لاواز و ڕاڕا، بێ بەهرە و ترسنۆک هەمیشە خاوەنی کۆمەڵێک ئاکار و کردەوەی دژ بەیەکن!

– جا ئەم جۆرە کەسایەتییانە شایستەی ئەوەن لێپرسراو بن؟

– شتی وایش ڕوو ئەدات.

بزەیەک کەوتە سەر لێوی یوسف، وتی:

– سەیرە.. من هەمیشە خاوەنی ئەو باوەڕەم کە پیاوکوژ هەر پیاوکوژە، تەنها پیاوکوشتنی لە دەست دێ، خۆ ئەگەر بۆ ماوەیەکی کەمیش پیاوکوژی کردبێ، یان پیاوکوژی لایەنێکی گچکەی ئاکارەکانی بێ.. هەر پیاوکوژە.. جێی گومان و سڵکردنەوەیە..

– کەمتیار هەر کەمتیارە، بەڵام مرۆڤ بریتییە لە کۆمەڵێک هەست و ڕەوشتی جۆراوجۆر.

(یوسف) سەری بادا:

– بەرپرسانی قەڵابەندەکان لەوانەیە مرۆی ڕوح سوکیان تیا هەڵکەوێت! لەنێو ڕیزەکانی هێزی شڵێوەشدا مرۆڤی دڵ و دەروون باش و دەست پاک هەیە.. ئەمە ئەگەر لەنێو خۆیاندا بەراوردیان بکەین.. دەزانی ئەڵێم چی؟.. (گرێبەر سەرێکی بۆ لەقاند)، جا هەندێکیان بەپیاوچاک ئەدرێنە قەڵەم، ئەم جۆرانە هەست بەناڕەوایی یان ناشرینی کردەوەکانیان دەکەن بەڵام بەڕووداوێکی کاتی دادەنێن، دەڵێن ت سەر نییە.. یان چاک دەبێ.. خۆ ئەگەر بەتاوانیشی بزانن، بەچارەنووسێکی دادەنێن کە دەبێ ڕووبدات.. ویژدانی ئەو جۆرانە وەکو لاستیک وایە بەگوێرەی گرژی و نەرمی ڕووداوەکان دەکشێ.

– هەندێکیشیان دەترسن.

– بەڵێ.

ماوەیەک بێ دەنگ بوون، پاشان (گرێبەر) وتی:

– زۆر شادومان دەبووم ئەگەر بمتوانیبایە بەشێوەیەک لە شێوەکان یارمەتییەکم بدایتایە..

– بێ سوودە، من ئادەمیزادێکی بێ کەسم، هیچ پەنا و دەرفەتێکم نییە.. یان ئەوەیە بەم شێوازە ژیانم ببەمە سەر یان ئەوەتا لە ناوم بەرن.

– هیچ کەسێکت نییە؟!

– هەمبوو، برایەک و دوو خوشک، باوک و ژن و منداڵیشم هەبوو.. نەمان، دووانیان تا مردن ئازاردران، یەکێکیان بەمەرگێکی ئاسایی، ئەوانی دیکەش بەگاز خنکێندران..

(گرێبەر) چاوی بڕیبووە دەم و لێوی (یوسف):

– لە ئۆردووگاکان بوون.

(یوسف) لە دڵێکی کەساسەوە بەڵام بەسەهەندی وەڵامی دایەوە:

– بەڵێ لەوێ لەناوچوون، گەلێک شێوەی هەڵاوێردەی لەناوبردنیان هەیە.
– تۆش قورتار بوویت؟
– بەڵێ دەرفەتێکم بۆ ڕێکەوت و هەڵاتم.
(گرێبەر) چاوی لێ نەئەترووکاند:
– ئاخۆ ئێستاکە چەند ڕقت لێمان بێ؟
– ڕق!؟.. چ هۆشمەندێ ڕێ بەڕق ئەدا لە دڵیا لانە بکات؟ مرۆڤی دڵ بەقین کەمتەرخەمن، سەرکێشن، سڵ لە هیچ ناکەنەوە بۆیە خۆیان بۆ ناپارێزرێ، زوو تێدەکەون.

(گرێبەر) لە پەنجەرەکەوە تەماشایەکی داروپەردووە داڕووخاوەکەی دەرەوەی کرد، ڕۆشنایی چرا بچکۆڵەکە بەرەو لاوازی دەچوو، بریسکەیەک لە گۆی زەمینەکەی سەر مێزەکەوە هات، لەو جێگەیەبوو کە بۆ یەکەمین جار دی.. (یوسف) بەشەرمەوە پرسیاری لێکرد:
– بڕیاری تەواوت سەبارەت بەچوونەوەت بۆ بەرە داوە؟
– بەڵێ.. دەچمەوە، بۆ درێژە پێدانی تەمەنی نازی دەچمەوە..! ئەوانەی کە لە دووت دەگەڕێن.. لە پێناوی درێژە پێدانی حوکمڕانیان خۆم بەکوشت ئەدەم.. بوارێکی دی بمێننەوە.. بەڵێ بوارێکە لەوانەیە تیادا دەستتگیرت کەن و لەناوت بەرن (یوسف سەری بۆ ئەلەقاند).. ئەگەر نەچمەوە گوللەبارانم دەکەن.. (یوسف هیچی نەگوت) دەچمەوە و لەپێناوی هیچدا خۆم بەکوشت ئەدەم.. ترس و بێدەستەڵاتی ڕیسوایان کردووین، پاڵیان بەملیۆنەهای وەک من ناوە لەوێ بین.
– مەسەلەکە هێجگار بەو ڕادەیە نییە.. تۆ خراپ لە خۆت تێگەیشتوویت؟
(گرێبەر) شڵەژا.. زەق تەماشای دەکرد، تێنەگەیشت! (یوسف) بەردەوام بوو:
– کەس بەچاوێکی سووک تەماشاتان ناکات، خۆت وای لێک ئەدەیتەوە، بۆ ئەوەندە بایەخت بەم مەسەلەیە داوە؟.. من بەچاوێکی سووک تەماشای بۆلمان دەکەم؟ ئایا دەشێ بەو چاوە تەماشای ئەوانە بکەم پەنام ئەدەن و ژیانیان لە پێناوما دەخەنە مەترسییەوە..؟ بەبێ ئەمانە بواری هەناسەیەک ژیانم لە ژیاندا دەبێ؟.. ئای کە نەفام و ساویلکەیت! (خەندەیەکی بەلێوەوە بوو، لە بزەی خێویکی ماندوو دەچوو!).. لە باسەکە لامان دا، نابێ زیاد لە پێویست بلێین یان بیر بکەینەوە.. هێشتا وادەی گوتن و بیر کردنەوە نەهاتووە.. کاتیان نییە، لە هێز و توانامان کەم دەکەنەوە، ئەوەی ئەمڕۆ گرنگە ئەوەیە مرۆڤ خۆی بپارێزێ، بزانێت چۆن لە کاتی پێویستدا خۆی قورتار بکات (دەستی بۆ قوتووی خواردەمەنییەکان درێژ کرد).. ئەمانەش بەسوودن، یاریدەمان ئەدەن بۆیە وەریان دەگرم، سوپاست ئەکەم.

دەستی دایە قوتووەکان، دەیویست لەپشت نووسینگەکەوە بیانشارێتەوە، قوتووەکانی باش بۆ نەدەگیرا، (گرێبەر) لە دەست و پەنجەی ورد بۆوە، سەرپەنجەکانی قرچ و کۆڵ بوون.. (یوسف) هەستی بە (گرێبەر) کرد چاوی بڕیوەتە پەنجەکانی.. هەردوو دەستی بڵند کردەوە:
– یادگاری قەڵابەندەکانە.. یەک شەممۆان لێپرسراوی ئۆردووگاکە هیچ ڕابواردنێکی نەبوو کاتی پێ بباتە سەر، ئیتر بەخۆی گەمە و یارییەکی داهێنا.. ناوی (مۆمەکانی جێژنی زایشتی) لێنا.. دەنکە شقارتەی دادەتاشی، نووکە تیژەکەی دەچەقاندە ژێر نینۆکی ئەنگوستمانەوە ئەمجا دایدەگیرساند.. حەزم

دەکرد وای لە پەنجەی پام بکردایە.. پەنجەکانی پێ وەکو ئەوانەی دەست نیین، شاردراوەن کەس نایانبینێ و بەدیتنیان گۆمان لەوە ناکات کە خاوەنیان ڕۆژێ لە ڕۆژان میوانی میوانخانەکانی نازی بووە.. ئێ ناکرێ بە بەردەوامیش دەستکێش لە دەست کەم..!
(گرێبەر) هەستایە سەرپای:
– بۆ ئەم بەرگە سەربازییە و پێناسەکەم لێ وەرناگریت؟.. دەتوانی بەبڕێ دەستکاری کردنی پێناسەکەم کەڵکی لێ وەرگریت.. ئەگەر لە منیشیان پرسیەوە، دەڵێم سووتان.

سوپاست ئەکەم، پێویستیم پێیان نییە، (بۆلمان) شتێکی لەو بابەتە بۆ دروست کردووم.. بەناوی ئەندامێکی (بەرەی پۆلاییین)(٧) هاتوچۆی پێ بکەم، شێوە و تەمەنم لەگەڵ ئەوەی بۆلمان گونجاون، بۆ ئەم پەنجانەشم کۆمۆنیستەکان تاوانبار دەکەم.. (بڕێ مت بوو، چاوی بەژوورەکەدا گێڕا، ئەمجا تەماشای گرێبەری کردەوە..) بۆ کەلوپەلەکەت هاتبوویت..
هەستی کرد دەستی پێوە دەنێ، خێرا گوتی:
– لێرە دەمێنیتەوە؟
– بۆ؟
(گرێبەر) پاڵی بە بەشە خواردەمەنییەکەی خۆیەوە نا، لە (یوسف)ی نزیک کردەوە:
– ئەمانەش بۆ تۆ، بیانشارەوە، من دەتوانم پەیدای کەم، هەر ئێستا دەچم ئەوەندەی دیکە دێنم.
– زۆرە، نیازیشم نییە لێرە بمێنمەوە، دەبێ هەگبەکەم سووک بێت، توانای هەڵگرتنی کەلوپەلی زۆرم نییە.
– چرووت..! چرووتم لەیاد چوو، چرووتیش دێنم، زۆری لێیە..!
شتێک بەسەر ڕوخساری یوسفدا هات، ماسوولکەکانی خاو بوونەوە، بەسۆزەوە وەک هاوڕێیەکی دێرینی یاد بکاتەوە وتی:
– چرووت..!؟ ئەمەیان باسێکی دیکەیە، شتێکی زەرووڕە، لە خواردن گرنگترە.. بەپەرۆشەوە چاوەڕوانی دەکەم..

١– ئۆردووگای تەمێ کردن: ئۆردووگاکانی چرووساندنەوە و ئازاردان (معسكر تأديبي– معسكرات التعذيب).
٢– کلێسە: مەبەست ئاینی مەسیحییە.
٣– دەستتەیەک ڕاوچی: مەبەست هاوڕێیان و قوتابیانی حەزرەتی مەسیحە لە سەرەتاکانی بڵاوکردنەوەی پەیامی مەسیحییەت.
٤– ئاوزێڵ: ئەستێڵ– حەوز، گۆمە ئاوی دەستکرد.
٥– پەسمەندە کردن: عەمبارکردن و شاردنەوە (اكتناز– احتكار).
٦– ئۆرگەن: ساز ئامێرێکی هەوائییە زیاتر لە کلێسەکاندا بۆ هاریکاری سرووده ئایینییەکان بەکار دەهێنرێت.
٧– بەرەی پۆلاییین: لە ڕێکخراوە هیتلەرییەکانی دوا ساڵەکانی جەنگی دووەمی جیهانی بوو.

22

حەشاماتێکی گەورە ڕژابۆوە حەوشە و ڕاڕەوەکانی کاتێدرای کاترینەوە، ژن و منداڵێکی زۆریان لە نێواندا بوو، زۆربەیان لەسەر باوەڵ و سەبەتەکانیان دانیشتبوون، ئەوانی دیکە بەپاوە بەدیار بوخچە و هەگبەکانیانەوە وەستا بوون، زۆربەی زۆریان ژن و منداڵ بوون..

(گرێبەر)یش لەوێ بوو، لە تەک خانمێکی دەموچاو قەبەوە چاوەڕوانی دەکرد، دەم و قەپۆزی خانمەکە لە لمووزی ئەسپ دەچوو.. وەک لەگەڵ گرێبەری بێت.. یان بیەوێ باسێک بۆ کات بردنەسەر بکاتەوە، وتی:

– زۆر دەترسم ئێمەش وەک پەنابەرەکان ڕەوانە بکەن..! خۆزگە وا نەدەبوو، زۆر چیرۆکی ناخۆش دەربارەیان دەگێڕنەوە.. وەکو ئاژەڵ لە گەوڕ و کۆزەکاندا حەشاریان ئەدەن، نەخواردنیان خواردنە، نەگوزەرانیان گوزەران.. سەرباری ئەو حاڵەشیان ڕەفتار و مامەڵەی ناشرینی ئەو جووتیارە گەلۆرانەیە کە گوایە پەنایان داون و جێگەیان کردوونەتەوە.. زۆر بەچاوێکی سووک تەماشایان دەکەن..

خانمێکی باریکەلە وەڵامی دایەوە:

– ئەوە گرینگ نییە.. ئەوەی گرنگە بەلامەوە بەهەر شێوەیەک بێ لەم شارە دەرچم، لێرە مەرگ دەبارێ.. هەموو شتێک لە مەرگ چاترە... ماڵ و سامانمان تیاچوو، دەبێ میری چاوی لێمانەوە بێ.

– پێرێ شەمەندەفەرێک لێرەوە ڕەت بوو، سیخناخ ببوو، گشتیان لە هەڵاتووەکانی هەرێمی ڕاین بوون، هێندە کەساس و داماو بوون کافر بەزەیی بەحاڵیان دەهاتەوە.. بۆ (میگلن بۆرگ)یان دەبردن.

– میگلن بۆرگ؟! جووتیارەکانی ئەوێ دەوڵەمەندن.

– جووتیارە دەوڵەمەندەکان..!! (خانمە دەموچاو قەبەکە بەدەم خەنینێکی پەستەوە لەسەری ڕۆیشت)، دەبێ وەکو ولاخ لە کێڵگەکانیاندا کار بکەین، هەتا هەموو گیانمان دەتاوێتەوە، ئێسک و پرووسکمان بەجارێک شەکەت دەبێت.. شەو و ڕۆژ کار بکەین، ئەمجا ئەگەر ژەمێک خواردنمان پێ بدەن، ئەویش تێرمان ناکات.. دەبێ هیتلەر لەو حاڵ و گوزەرانە ئاگادار بکرێتەوە..

(گرێبەر) بەلایەکی چاوی تەماشای کرد، ئەمجا نواڕییە کیژە باریکەلەکە.. پشتیان کردبووە باخچە بەرینەکەی کاتێدراکە، نوخشەی بەهارێکی زووی لێ دیاری دابوو، گوڵە نێرگزی دەوری پەیکەرە بەردینەکانی سەر ڕاڕەو و پێبازەکان گەشابوونەوە.. پەیکەرەکەی مەسیح لە نێوانیاندا لەسەر ئەژنۆ، بەدانیشتنەوە داتاشرابوو، جەڵدە دەکرا.. چۆلەکەیەکی لەسەر نیشتبۆوە..

کەنیلەکە گوتی:

– نابێ ڕێ بەو دەوڵەمەندانە بدرێ بەئارەزووی خۆیان بجووڵێنەوە، بەتایبەتی ئەوانەی زۆریان هەیە و بەکرێ جێگەی پەناهەندەکان دەکەنەوە.. ئێمە لێقەوماوین.. بووینەتە قوربانی هەموو لایەک..

***

پیرە قەشەیەکی ڕوخسار زەردی کەپوو سوور دەرکەوت، بەو قەڵافەت و شانە داکەوتووانەیەوە هەرگیز لەو مەردمە جوامێر و چاو نەترسە نەدەچوو یاخیبووان لە نازی بشارێتەوە.. داوای لە حەشاماتەکە کرد

ڕیزبگرن و بەبێ گەڕەولاوژە بچنە ژوورەوە..

هەر یەکەیان ژمارەیەکی وەرگرت، هەمان ژمارەشیان بەکەلوپەلەکانیانەوە چەسپ دەکرد.

قەشەکە بەگرێبەری وت:

– مەکەوە درەنگ، ئێوارە زوو وەرەوە.

– بۆ؟! جێگە نییە؟ (کاتێدراکە ساختمانێکی گەورە و بەرین بوو..)

– جێمان تەنگە، هۆڵە گەورەکە شوێنی نوێژکردنە، بۆ خەوتن و حەسانەوە ناشێ، تەنها ژێرزەمینەکەمان بۆ خەوتنی پەنابەران تەرخان کردووە.

– ئەی ئەگەر یەکێک بەهۆی کارێکەوە دواکەوت.. لە کوێی دەنوێنن؟

– مەگەر تارمەکان.. ئەوانیش یا سەریان نەگیراوە، یان ڕووخاون.. یان لە باخچەکە.

– ژێرزەمینەکە قایمە..؟ بەرگە دەگرێ؟

قەشەکە برێ لێی وردبۆوە، سەرێکی بادا، ئەمجا بەسۆزێکەوە پێی گوت:

– کوڕم، کاتێک ئەم کڵێسەیەیان دروست کرد، فڕۆکە و بۆمبباران کردنیان بەبیردا نەدەهات.. ئەم کڵێسەیە لە سەدەکانی ناوەڕاستەوە هەیە (بەڕوخسارێکی مەیبیوەوە ئەدوا، هیچ جۆرە هەست و نەستێکی لەگەڵ ئەوەی دەیگوت نیشان نە ئەدا)..

(گرێبەر) لە دڵی خۆیدا دەیگوت (..بەهرەیەکی بلیمەتی خۆ گێل کردنمان تیادا دەرکەوتووە، ئەوەی لە دەرووندایە بەپێچەوانەی ئەوەی سەر زارە.. چاومان باش کراوەتەوە..).

باخچەکەی لە لاڕێییەکەوە قەدبڕ کرد، کاتێدراکە خۆی بۆمبای بەر نەکەوتبوو بەڵام یەکێ لە قوڵەکانی لێدرا بوو، ڕووناکی ڕۆژ لە کون و دەلاقەکانییەوە دەچووە ژوورەوە، گورزێک ڕووناکی بەلاری تاریکاییەکەی ناوەوەی کەرت کردبوو، چی شووشە بەپەنجەرەکانی قولەکەوە بوو، هەمووی شکابوو، چۆلەکەیەکی زۆر پەنایان بردبووە ژوورەوە، پڕی هێلانە و جریوە جریو بوو.. هەر لە تەنیشت قولەکەوە دار و پەردووی ژوورێکی داڕووخاو هەڵدرابۆوە.

پەناگەکەش لەو دەوروبەرە بوو.. خۆی پیا کرد، ژێرزەمینێکی کۆن بوو، بەر لەوەی بکرێتە پەناگە، ئەمباری مەیی کڵێسەکە بوو، هیچ هێمایەکی ئەو مەبەستە کۆنەی پێوە دیار نەبوو مەگەر سێپای بەرمیلی بادەکان، لە زەمینەکە چەسپ مابوونەوە، شوێنێکی فێنک بوو، بۆی بادە و مەیی لێدەهات، بۆنێک بوو لە وادەیەکی هێجگار دێرینەوە هێندە بەهێز و بەزەبر دەهات، سام و ترسی بۆڕ ئەدا.. ئەو سام و ترسەی جارێکی دی لە شەوگاری پڕ لە مەرگ و ئاگری ئەم چاخە نوێیەدا سەری هەڵدابۆوە..

نواڕییە دیوارەکان.. سەری بڵند کردەوە لە بنمیچەکە ورد بۆوە، چەند ئەڵقەیەکی پۆڵایینی لێ شۆڕ ببۆوە، بیری کردەوە.. (..نەء، بەر لەوەی ئەمباری مەی هەڵگرتنیش بووبێ، زیندان بووە.. شوێنی ئەشکەنجەدان و چەوساندنەوە بووە..) یەکێ بووە لەو زیندانە ناوبانگ ڕەشانەی چاخە تاریکەکان، ئادەمیزادیان تیادا بەتاوانی جادووگەری و ڕەف کردنەوە تا مردن ئازار داوە، بەو قولاپە سامناکانەوە شۆڕ دەکرانەوە، سەنگی قورسیان بەگیانیانەوە دەبەست، ئێسک و ماسوولکەکانی جەستەیان لە یەک

دەترازا.. لەتاو ئێش و ئازار دانیبیان بەتاوانێک هەر دەنا..! ئەوجا پارێزەرانی کڵێسە بەناوی یەزدان و خۆشەویستی مەسیحەوە لەناویان دەبردن، ئەوانەی کە لەژێر ئەشکەنجە و ئازارداندا دەرئەچوون بەزیندوویێتی دەستووتێنران..

لەنێوان ئەوسا و ئێستا، هیچ نەگۆڕاوە، میراتی ئەو دەمە بۆ نازی جێماوە، وەک نەوەیەکی ڕەسەن ئەو کەلەپوورە ڕەشەیان پاراستووە، پێشیان خستووە و پێداوە و پێشینانیان بۆڕداوە.. ڕۆژ نییە بەهەزاران ئادەمیزادی بێ تاوان لە ئۆردووگاکاندا کۆمەڵکوژ نەکرێن..!

***

دەمە دەمی ئێوارەی ماتی ئەو شارە، لە شەقامی (ئەدلەر) پیاسەی دەکرد، توانای هەنگاونانی سست ببۆوە، بەدرێژایی ئەو ڕۆژە لە دووی دابینکردنی پەنایەکدا گەڕا، بێ سوود بوو، گشتی وەکو ئەم دەربەدەر و بێ لانە بوون، هەر کوێیەک دەچوو کەلاوە و وێرانە بوو..

ورەی بەردا، بەبێ مەبەست هەنگاوی دەنا، شارەکەی لێ ببووە سارایەکی وشک و برینگی خامۆش، کز و ماندوو چاوی دەگێڕا.. لە ناکاودا، چاوی بەشتێک کەوت! باوەڕی بەخۆی نەکرد! هەردووچاوی قوچاند، زەق کردنیەوە، نەخێر خانوویەکی ساغ.. ئەگەرچی کۆن بوو بەڵام ڕێکوپێک و تەواو بوو هیچ رووخاوی و وێرانییەکی پێوە دیار نەبوو، چەسپ و بڵند لە چەقی باخچەیەکی زیندوو و ئاوەدانەوە قوت ببۆوە.. دیمەنێکی ناوازە بوو! وەک سەرابی نێو لمەلانە ئاگرینە بێ سنوورەکان دەهاتە پێش چاوی..

شوورەیەکی بەردینی بەرزی لە دەور بوو لەبیلاکێکی[1] گەش و چڕی پیادا شۆڕ ببۆوە، بێ باک و ئارام لە باوەشی مانگدا پشت بەتوانایەکی تەلیسماوی پارێزرا بوو، توانایەک بوو لەو جۆرە توانا سەر سروشتیانەی[2] دەستبەجێ ساتوکاتی ڕووبەڕووبوونەوەی زەقی نەمان و لەناوچوونی یەکجارەکیدا ڕادەپەڕن و یاساکانی فەنا دەبەزێنن..

یافتەیەکی گچکە لە تەنیشت دەرگە سەرەکییەکەوە هەڵواسرابوو، خوێندیەوە.. (میوانخانەی ڤیتە)..! چووە ژوورەوە، لە باخچەکەوە نواڕییە پەنجەرەکان، تاقە شووشەیەک چییە..؟ شووشەی شکاوی بەدی نەکرد..! نەحەپەسا، دەبێ وابێ، ئەو هێزە سەر سروشتییانە هەمیشە لە دوا هەناسەی بێ ئومێدیدا سەر هەڵئەدەن..

تانجییەکی بەڵەک لە تەک دەرگەکەی ناوەوە درێژ ببوو، دیراوەکانی ڕۆخی باخچەکە پڕ نێرگز و گوڵە وەنەوشە بوون، هەستی بزووت، وا بەبیریا هات کە بەر لە ئێستا ئەو شوێنەی دیبێت..! لەوانەیە لە یەکێ لە خەونەکانیا بووبێ..

خۆی کرد بەژوورا، چووە سەر هۆڵێکی نانخواردنی پان و بەرین، چۆڵ بوو، مێزەکان کاسە و پەرداخی خاوێنیان لەسەر دانرابوو، هیچ قاپە مەیێکی بەرچاو نەکەوت، بۆڕیی بیرە ڕۆکردنەکە دەبریسکایەوە، پالاوتگەکەی ژێریشی وشک و برینگ ورشەی دەهات، سێ مێزی لە پەنایەکی هۆڵەکەدا بەدی کرد، کورسی تەواویان لە دەور بوو، لەژوور مێزەکەی ناوەڕاستیانەوە تابلۆیەکی سروشتی بەدیوارەکەوە هەڵواسرابوو، ڕاوچییەک بوو گوێی لە کیژێکی تارژەن دەگرت..

هەروەکو چۆن پلێکی دابۆوە هیچ وێنەیەکی هیتلەری بەدیوارەکانەوە نەدی..! خانمێکی قەیرە دەرکەوت، چاکەتێکی شینی قۆڵ چنراوی لەبەر بوو، بە (بژی هیتلەر) پێشوازی لێ نەکرد، زۆر بەئاغری و لەسەرخۆ بەخێرهاتنی کرد:

– ئێوارەت باش (ڕۆژێکی دژواری بردبووە سەر، پێویستییەکی تەواوی بەئێوارەیەکی بەئارام هەبوو)، بیری کردەوە.. (ژیانی ڕابوردووی پڕی لە ئێوارانی وابوو).. تینووی بوو هەستی دەکرد، گەرووی وشک هەڵگەڕاوە، پڕی لە گەرد و تۆزی کەلاوە سووتاوەکانە.. پێویستیی بەخواردنەوە هەیە، پێویستیی بەئێوارەیەکە لەگەڵ (ئەلیزابێث)دا لەو شوێنە بیباتە سەر، ئێوارەیەکی بێ خەم، دوور لە لێکدانەوەی غەمناک و تاریک، دوور لەو هەموو ئەو پەژارە و خەمەی لەودیو شوورەی ئەو میوانخانە کۆنەوە هەموو جیهانی گرتۆتەوە.

پرسیاری لە ژنەکە کرد:

– دەتوانین شیوێک لێرە بکەین؟

خانمەکە لەوە دەچوو برێ دوودڵ بێت، (گرێبەر) لەسەری ڕۆیی:

– کۆبۆنی ئازووقەم هەیە، دەتوانم هەندێکیان لە بری ئەوەی دەیخۆین بدەین.. پیاو بەدەگمەن شوێنی وەکو ئێرە ئەدۆزێتەوە.. بەتایبەتی باخچەکەتان.. من سەربازم بۆ ماوەیەکی کەم گەڕاومەتەوە وڵات، پاش چەند ڕۆژێکی دی دەبێ بچمەوە، ئارەزووم لێیە خۆم و هاوسەرەکەم ئێوارەیەکی ئارام لێرە ببەینە سەر، ژەمێکی بێ خەم بخۆین.. کۆبۆنی ئازووقەمان هەیە، ئەگەر ئارەزووشت لێی بێ خواردنی قوتووشمان هەیە.. لە بری ئەوەی دەیخۆین دایدەنێین..!؟

– تەنها شۆربای نیسکمان هەیە، دەمێکە خواردن ئامادە ناکەین.

– نیسک..!؟ تاسووقە.

خەندەیەکی ساکار ڕووی ژنەکەی ڕازاندەوە.. خەندەیەکی سەرسروشتی بوو! لەخۆیەوە هەڵقوڵا.

– ئەگەر بەو نیسکە قایلن، خۆشحاڵ دەبین بەهاتنتان.. لە باخچەکە.. یان ئەگەر ئەوێ سارد بوو، دەتوانن لە ژوورەوە دانیشن.

– باخچەکە.. لەوێ دادەنیشین، کاتژمێری هەشت لێرە ئامادە دەبین.

– شۆربای نیسک پێویستی بەژوان و کات دیاریکردن نییە.. هەر کاتێک دێن، بەخێر بێن..

***

نامەیەکی لە تەنیشت بانگەوازەکەی لەناو وێرانەکەی ماڵی باوکی داینابوو، دیبیەوە..!

دایکی نووسیبووی، گەیشتبووە ڕووسیا، لەوێوە نێردرابۆوە، نامەیەکی کورت بوو، بەڵام بەهۆیەوە زانی کە دایک و باوکی بەڕۆژێک پاش ناردنی ئەو نامەیە باریان کردووە و لە ماڵەکەی خۆیان نەماون.. دایکی بۆی نووسیبوو کە هێشتا نازانن دەچنە کوێ، هەر ئەوەندەی لە لایەک دامەزران ئاگاداری دەکەنەوە، داوای لە (گرێبەر) دەکرد دڵی هیچ نەکات، چونکە بۆ پاراستنی خۆیان بار دەکەن.. ئامانجیان بۆ شالاوە ئاسمانییەکانی سەر شارەکەیان بەهیچ شێوەیەک نەکردبوو.

نامەکە بەهەفتەیەک بەر لە هاتنەوەی لە ڕووسیا نووسرابوو..

کاغەزەکەی قەد کرد، خستیە باخەڵیەوە..

ئیتر دڵنیا بوو لەوەی کە دایک و باوکی ماون، هەناسەیەکی قووڵی هەڵمژی، چاوی بەگەڕەکە وێرانەکەدا گێڕا، وەک بارێکی قورس لەسەر شانی لادرابێ، هەستی دەکرد گیانی سووک بووە..

ئێستاکە شەقامی (هاکن)ی وەک هەموو شەقامێکی دیکەی شارەکە دەبینێ، ئەو سام و خەمەی لە خانەی ژمارە (١٨)ەوە هەڵدەقولاَ و تەنگەنەفەسی دەکرد.. نەما، تەنها تەپۆڵکەیەک داروبەردی داڕووخاوە..

هەناسەیەکی قۆڵتری هەڵمژی.. هەستی بەشادومانی نەکرد! هەر دڵتەنگ بوو، برێ لە بارەکەی کۆڵی سووک بۆوەو هیچی تر.. بەڵام بیریشی لەوە نەدەکردەوە کە لەوانەیە ئەو ماوەیەی کە لە مۆڵەتەکەی ماوە بەبێ دیتنی دایکی بچێتە سەر..

ئەوەی بەلایەوە گرینگ، ئەوە بوو کە ماون و دڵنیایە.. بەم شێوەیە لە فشاری هەندێ لە لێکدانەوە ڕەشەکان قورتار بوو..

دوا هێرشی ئاسمانی چەند بەشێکی دیکەی شەقامەکەی هەڵگێڕابۆوە، تەقینەوەیەک دەرگای پەیامەکانی هەڵتەکاندبوو، دەرگاکەیان بەدیوارێکەوە هەڵپەساردبوو، نامە و پەیامەکانی پێوە مابوو..

شێتەکەی هاتەوە یاد.. وەک مووی بۆ هەڵکرووزاندبێ لەوبەر شەقامەکەوە دەرکەوت، بۆ لای ئەم دەهات.. ئەوەندەی چاوی بە (گرێبەر) کەوت، دەنگی هەڵبڕی:

– ئۆ هۆ.. خۆ ئەمە کاکەی جەنگاوەرە! هێشتا ماوە؟!

– تۆش ماویت..

– نامەکەت دییەوە؟

– بەڵێ.

– دوێنێ ئێوارە گەیشت (برێ بیری کردەوە).. ئیتر دەبێ ناوت لە لیستەکەمان بسڕینەوە، جێ نییە، پێنج کەسی دیکە سڕەیان گرتووە چاوەڕوانی جێیەکی چۆڵن.

– پەلەم لێ مەکە، یەک دوو ڕۆژێک لەسەرم بوەستە.

– نابێ.. دەبێ هەر ئێستا نامەکەت لادەین، ئیتر مافی ئەوەت نەماوە (وەک مامۆستایەکی تووڕە قوتابییەکەی سەرکۆنە بکات، دەنگی بەرز کردەوە).. تا ئێستا چاوم لێ پۆشیبوویت.. ئیتر تەواو لە توانامدا نەماوە.

– تۆ..؟ ناشێ جەنابت خۆت بەسەرنووسەری ئەو گۆڤارە بزانیت (مەبەستی دەرگاکە بوو..).

– ئێمەی چاودێران هەموو شتێکین، یاسا دەپارێزین، ڕێ و شوێنی خەڵکی دیاری دەکەین، با درێژەشی پێ نەدەین، دایکێک سێ منداڵی لەم بۆمببارانەی دواییدا بزر بوون، پێویستیمان بەجێیەک هەیە بانگەوازەکەی ئەو دایکەی پیا هەڵواسین.

– باشە.. باش، چۆن بەباشی دەزانیت وا بکە، ئەگەر شتێکیشم بۆ هات هەر لەو شوێنەی نامەکەی

دایکمت لێ دانا، داینێ..

بانگەوازەکەی (گرێبەر)ی لە دەرگاکە کردەوە، دایەوە دەستتی، (گرێبەر) ویستی بیدڕێ، شێتەکە توند مەچەکی گرت:

– نەکەیت ها..!! کابرا تۆ شێت بوویت؟! چۆن کاری وا دەکەیت، نازانیت نەهامەتی لە دووە؟.. نەکەی بیدڕی، بیپارێزە، چەند بیپارێزیت ئەوەندە دایک و باوکت دەپارێزرێن.. بەڕاستی زەلامێکی ساویلکە و نەفامە!

– تا لە توانامدا بێ دەیپارێزم.. بەڵام پێم بڵێ، ئێستاکە پەنات بردۆتە کوێ، لە کوێ دەژیت؟

– ناچار بووم جێگەکەم بگۆڕم، ئێستاکە کونێکی لەبارم دیوەتەوە، بۆ خۆم لەگەڵ خێزانە مشکێکدا دەژیم، پێکەوە دەخۆین، دەخەوین، ڕادەبوێرین.. خۆش دەژین..

(گرێبەر) زەق تەماشای دەکرد، لە حەپۆلی پتر هیچی دیکەی لە چڕوچاوی ئەو مرۆیە بۆ نەخوێندرایەوە.. شێتەکە لە ناکاودا وتی:

– پڕۆژەی دامەزراندنی ڕێکخراوێکم بەدەستتەوەیە، تەنها بۆ ئەوانەیە کەسوکاریان بەژێر هەرەسەوە بوون، لەژێر داروپەردووی خانووە وێرانەکاندا جێماون.. بەدامەزراندنی ئەم ڕێکخراوەش دەتوانین هاریکاری و پشتگیری یەکتری بکەین و هەموو مافێکمان بپارێزین، شارەوانی هیچی لەدەست نایێت، هیچمان بۆ ناکات.. (دیار بوو لە شارەوانی پەست بوو).. ئاخر هیچ نەبوایە هەڵوێستێکیان وەرگرتایە، بهاتبانایە و نوێژێکیان لەسەر ئەم کەلاوانە بکردایە.. ئەگەر بێت و هەر یەکێک لە ئێمە نوێژیان لەسەر بکات بۆخۆیان دەبنە مەزارگەیەکی پیرۆز.. تێگەیشتیت؟!

– بەڵێ.

– چاکە.. هەندێک ئەو بیرۆکەیە بەگەلۆری ئەدەنە قەڵەم، تۆیش لەبەر ئەوەی ئەو نامەیەت بەدەست گەیشتووە بۆت نییە بێیتە ڕیزەوە.. هەوڵ مەدە و خۆشت ماندوو مەکە.. بەهیچ کلۆجێک وەرناگیرێیت..

(لە پڕێکا چی گرژی و حەپۆلی لە ڕوخساریا بوو، توانەوە، ماسوولکەکانی شەویلگ و کولمەکانی داکەوتن.. هەرەسیان هێنا! ژانێکی پڕ خەم و یاخیبوونێکی بێ دەستەڵاتیان چووە جێ.. توند بەگوێرەی نەریتە سەربازییەکان پای دا بەزەمیندا و خولێکی خێرای بەدەوری خۆیدا خوارد، پشتی کردە گرێبەر و بەتەپە تەپ دوورکەوتەوە..).

(گرێبەر) بۆ ماوەیەک چاوی تێبڕی.. پاشان ئەمیش لەو ناوە دوورکەوتەوە.. بڕیاری دابوو (ئەلیزابێث) لە هەواڵی دایک و باوکی ئاگادار نەکاتەوە..!

***

(ئەلیزابێث) لە کارگە هاتە دەرەوە، بەتەنها لە گۆڕەپانەکە پەڕییەوە.. لە منداڵێکی ونبوو دەچوو! گۆڕەپانەکە لە تارماییەکانی ئاوابووندا، فراوانتری دەنواند، خانە و کووچەکانی دەوری چۆڵ و هۆڵ بوون.

بەیەک گەیشتن، (ئەلیزابێث) بەکزییەکەوە وتی:

– مۆڵەتێکی دیکەیان پێدام.

بەرامبەر یەک وەستا بوون، بریسکەیەک لە چاوی (ئەلیزابێث)ەوە هات.. لە پڕێکا هەردوو نیگای خنکان، چاوەکانی پڕ فرمێسک بوون:

– هۆکەم بۆ ڕوونکردنەوە.. لە دووسبەیەوە سێ ڕۆژی دیکە مۆڵەتم پێئەدەن.. دەبێ بەکاری زیادە ئەو سێ ڕۆژە قەرەبۆ بکەمەوە.. دەی گرنگ نییە، چی دەبێ با ببێ.. بگرە پاش ئەو سێ ڕۆژە وا باشترە هەموو کاتێکم بەکارکردن بەرمە سەر..

زمانی چووبووە کلیلەوە، هیچی بۆ نەئەگوترا، ساتەکانی جیابوونەوەی زەق هاتبوونە پێش چاو، هەستی دەکرد سینگی بەژێر تاوێرێکی قورسەوە بووە.. هەمیشە ئەو ساتوکاتەی لەبیردا بوو، بەڵام قەت هێندەی ئێستا زەق و ئاشکرا نەبووە، ڕووداوە کتوپڕە جۆراو جۆرەکان بواری ئەوەیان نەئەدا ئاوەها بەوردی بیری لێبکاتەوە.. ئەوەتا ئێستاکە بەهەموو توانا و زەبرێکیەوە بیروفامی داگیرکردووە، بووەتە لێکدانەوەیەکی پڕ ژان، ئارامی لێ هەڵدەگرێ.. لەدەروونیا کڵپە دەکات، ڕوحی دەستمێ، وەک تیشکی ئێکس ئێسک و پرووسکی ڕووت دەکاتەوە، جوانی و گەشی ژیان لەبەر چاویا دەکاتە خۆڵەمێش..

بیری لە ئایندەی دەکردەوە، چارەنووسێکی ڕەش و نابووتی دەهاتە پێش چاو..

نیگایان لە نیگای یەکدا توایەوە، لە یەک تێدەگەیشتن، بەبێ وشە، چڕوپڕ ئەدوان، کۆیلەی هەستی بەزەبری خەمێکی هاوبەش بوون، توانای پساویان نغرۆی گێژاوێک ببوو، کپ و بێ دەنگ گێژی ئەدان.. بەناخی نائومێدیدای دەبردن، ئەو نائومێدییەی چەندین جار خۆیان لێ گێل دەکرد، ئەوەتا لە ناکاودا باوەشی پیاکردن و حولی دان..

گوزەرانی پاش جیابوونەوەی لەبەرچاو بوو.. ئەلیزابێث بەتەنها لە چاوەڕوانییەکی کوشندەدا دەژی.. لە کارگەکە، لە پەناگەکاندا، بەدەم خواردن و خەوتنەوە، بەدەم هاتوچۆوە، بەدەم باس و ئاخاوتنەوە، بەدەم خەمێکی ناهەموارەوە، گیرۆدەی چاخێک چاوەڕوانیی ئاگام بزر بووە..!

(ئەلیزابێث)یش گریبەری لەبەر چاو بوو.. گیرۆدەی گێژەڵووکەی ئاگرینی وەیشوومە ڕەشەکانی ڕێی هات و نەهاتە.. پەل دەهاوێژێ و کوێرانە هەنگاو دەنێت، چنگ و پەلی بۆ ژیان درێژ دەکات، لە پێناوی شتێکدا کە باوەڕی پێی نییە، ژیانی خستۆتە بەر کەڵبەی مەرگێکی چەواشە و گەلۆرەوە..

دوو مرۆڤی بەزیو بوون، نائومێدی هەرەسی پێ هاوردبوون.. شەپۆڵێک سۆزی کوشندە هەڵیگرتن، بردنی.. خۆیان دابوو بەدەستتەوە، بەربەرەکانییان نەدەکرد، نەوەکو بەجارێک بەربنەوە هەپروون بەهەپروون بن، بێ لەو خۆ بەدەستتدانە هیچ دەرفەتێکی دیکەیان نەمابوو، گشت دەرگەکانی قورتاربوونیان لێ داخرا بوو..

ماوەیەکی دوورو درێژ بەو شێوەیە لە یەک وردبوونەوە، کڵپە و بڵێسەکانی خەم و نائومێدی هێدی هێدی دامرکانەوە، ئەو بوارە پڕ ئەندێشەیەیان بەماتی، بەبێ وشە بڕی.. بەر لەوەی زمانی (گریبەر) بەربێت، چاوەکانی (ئەلیزابێث) فرمێسکەکانیان خواردەوە، فرمێسکەکانی بەدیوی ئاگر و کڵپەکانی

دەروونیا ڕشت:

– کەواتە سێ ڕۆژی تەواو پێکەوە دەبین؟

(ئەلیزابێث) بەدەم خەندەیەکی غەمگینەوە وەڵامی دایەوە:

– بەڵێ، لە سپێدەی بەیانەوە هەتا ئاوا بوون..

– زۆر باشە، بەچەند هەفتەیەک دەچن.

کەوتنە ڕێ، گەیشتنە بەر وێرانەیەک، دوا شەپۆلی ڕووناکی بەدزە لە پەنجەرەیەکی هەڵتەکاوەوە دەچووە ناو کەلاوەیەکەوە، نێو چلۆچێوە شێواوەکەی دەپشکنی.. (ئەلیزابێث) وتی:

– چی بکەین..؟ ئەمشەو بچینە کوێ؟

– لە کاتێدراکە.. ناو تارمەکان، یان ئەگەر کەشەکە زۆر سارد نەبوو لە باخچەکەی دەخەوین.. (زەردەخەنەیەکی کەوتەڕوو..).. فەرموو ئێستاش با بچین داوەتێکی شۆربای نیسکت بکەم..

***

میوانخانەکە هێدی هێدی لەگەڵ نزیک بوونەوەیاندا بڵند دەبۆوە! دیمەنێکی نامۆ و باوەڕ پێ نەکراو بوو، لە خەونێک دەچوو نەیەتە دی!

لەناو دەرکی حەوشەکە هەڵوێستەیەکیان کرد.. دەیاننواڕییە باخەکە:

– چۆن شوێنێکە؟

– لە دوورگەیەکی تەریکی پڕ ئاسایش دەچێ، دوورگەیەکە لە باوەشی دەریالووشێک وەیشوومەی مەرگ و وێرانکاریدایە!!

– بەڵێ بەڵام پارێزراوە، هەر کەسێکیش ڕێی تێکەوێ دەبێ ئارام و ئاسایشی بپارێزێ.. لە جەنگ، لە غەم، لە ئاگرو لێکدانەوەی ستەمی بپارێزێ..

هەر لە خۆیەوە، شنەبایەکی فێنک هەڵیکرد، بۆی گڵی دێراوە پاراوەکانی بەسەریاندا هێنا..

تانجییەکە بەدەم کلکە لەقێ و لەوس لێستنەوە، وەک لە خواردنی شتێک بووبێتەوە.. پەیدا بوو..

(خاتوو ڤیتە) بە بەرکۆشکێکی سپییەوە دەرکەوت، بەپیریانەوە هات، بەڕوویەکی گەشەوە پێشوازییەکی گەرموگوڕی لێکردن:

– لە باخەکە دائەنیشن؟

(ئەلیزابێث) وەڵامی دایەوە:

– بەڵێ، ئەگەر بەئەرکیشی نازانن دەمەوێ ئاوێکیش بکەم بەسەرما.

– بەڵێ.. بەڵێ، فەرموو گەرماوی گەرم و خاوێنمان هەیە..

(ئەلیزابێث) دوای (خاتوو ڤیتە) کەوت، (گریبەر) لە چێشتخانەی میوانخانەکەوە چووە ناو باخەکە..

مێزێک ئامادەکرابوو، بەسەرمێزێکی ڕەنگین و خاوێن ڕازابۆوە، جووتێ پەرداخی بێگەرد و سوراحییەکی تەنکی پڕ ئاوی ساردی نرابووە سەر.. تینووی بوو، پڕ پەرداخێک ئاوی خواردەوە، هیچ

بادەیەکی پێ نەدەگەیی، سارد و سازگار، گەرووی وشکی تەڕ و پاراو کردەوە..

باخەکە لە ناوەوە فراوانتر دەهاتە بەرچاو، هەرێزێکی بەرین و گەش، بەجۆرەها درەختی پڕشوبڵاو ڕازابۆوە، خونچە و گوڵەکان هاتبوونە پشکووتن، گەڵا وردیلەکان وەکو بەڕۆن سڕابن.. بریقەیان دەهات..

(ئەلیزابێث) گەڕایەوە، لە دوورەوە پرسیاری کرد:

– ئەم شوێنەت چۆن دۆزییەوە؟

– بەڕێکەوت، بەڕێکەوت نەبێ ئادەمیزاد ناکەوێتە شوێنی ئاوەهاوە..

دەست لەناو دەست پێکەوە بەناو باخچەکەدا کەوتنە پیاسە کردن، لە خونچە و چرۆی درەختەکان ورد دەبوونەوە زۆریان گەشابوونەوە:

– زۆر ناخایێنێ، ئەوانی دیکەش دەگەشێنەوە.

– بەڵێ، پاش دوو هەفتەی دیکە ئێرە وەکو بەهەشتێکی گچکەی لێ دێت.

(ئەلیزابێث) پتر لە (گرێبەر) نزیک بۆوە، بۆی سابوون و ئاوێکی بێگەرد و تەمەنێکی لاوی خوێن گەرمی لێدەهات:

– شوێنێکی قەشەنگ و دڵگیرە، سەیرە! وا هەست دەکەم بەر لە ئێستا ئێرەم جارێکی دیکە دیبێت.

– منیش، کاتێک دیمەوە هەمان بیرم بەمێشکدا هات.

– بەڵێ، وەک لێرە ژیابین، هەستێکی نامۆیە.. پێکەوە لەم باخچەیە پیاسەمان کردبێت.. تەنها شتێکی گچکەمان ناتەواوە، دوا شتە، ئەو پێداویستییەیە کە ئەم یەکبوونەی ئێستامان چەسپ دەکات (سەری نایە سەر سینگی گرێبەر).. ناوێرم ئاوات بەهیچ بخوازم، چونکە هەر ئەوەندەی هەستم کرد نزیکم لێیەوە، خێرا بەربەستێکی سەخت دەکەوێتە نێوانەوە (بڕێ مات بوو..) بەڵێ بەر لەم وادەیە من و تۆ لێرە پێکەوە ژیاوین.. هەمیشە لەگەڵ ژین و ژیانەوە، دەژین و دەبووژێینەوە.

(خاتوو ڤیتە) بەدەفرێکی گەورەی پڕ شۆربای نیسک دەرکەوت، (گرێبەر) هەندێ کۆبۆنی ئازووقەی بۆ درێژ کرد:

– فەرموو، وەریان گرە، هەرچەندیشە کەمن بەڵام وا بزانم بەش دەکەن؟

– پێویست ناکات، هەر بەخۆمان نیسکمان هەبوو، بەتایبەتی ئامادەمان نەکردووە.. هیچ ناخۆنەوە؟ ئاوجۆمان هەیە.

– نایابە، بەدڵ ئارەزووی دەکەم، گەرەکم بوو داوای بکەم.

بریقە و ورشەی ئاڵی ئەو ئێوارەیەش هاتە کزی، بوونە چەند تیشکێکی پڕشوبڵاوی کوژاوە.. مەلێک پڕ بەدەنگی کەوتە خوێندن.. (گرێبەر)، ئەو بەیانییە هەمان خوێندنی لە کاتێدراکە هاتە گوێ، باڵندەیەک بوو بەسەر خاچێکی بەردینەوە هەڵنیشتبوو.. لە بەیانییەوە هەتا ئێستا گەلێ ڕووداوی جۆراوجۆری دی.. سەرقاپی دەفرەکەی هەڵدایەوە:

– سۆسێجە، سۆسێجێکی پۆڵۆنیایی چاکە، شۆرباکەشی خەستە بەبۆن و بەرامەیا دیارە بەتامە..

شێوێکی هەڵاوێردەیە..

قاپە بەتاڵەکانی بەردەم خۆی و ئەلیزابێثی لە شۆرباکە پڕ کرد، هەستی دەکرد خاوەن ماڵوحاڵە، خاوەنی خێزان و خوانە.. ئارام و ئاسایشیش سەرتاسەری جیهانی گرتۆتەوە..

بە (ئەلیزابێث)ی گوت:

– دەتوانیت دە ساڵ ژیانم بەم شێوازەی ئێستا لەگەڵدا بەریتە سەر..

– داوا دەکەم لە دە ساڵ زیاتر بێت.

– منیش.

(خاتوو ڤیتە) پەرداخەکانی پڕ ئاوجۆ کرد، سارد و بەتام بوو، کەوتنە خواردن، پەلەیان نەدەکرد، بە وچان شێوەکەیان دەخوارد.. کاتێکیش دەیاننواڕییە یەک خوان و خواردنەکەیان لەبیر دەچۆوە.

شەو داهات تارای خامۆشیی بەسەر سروشتدا دادایەوە، تیشکە پشکنەرەکان کەوتنە پشکنینی ئاسمان، لەدووی فڕۆکە دەگەڕان، چەپکێکیان لە پەڵە هەورێکی دا، هەر زوو لە قووڵایی ئاسمانێکی تاردا بۆ دوور هەڵخلیسکا..

مەلەکە لە خوێندن کەوت، شەو دەستەڵاتی بەسەر سروشتدا سەپاند، (خاتوو ڤیتە) سەری لێدانەوە، دەیویست دەفرە شۆرباکە پڕ بکاتەوە:

– خواردنەکەتان کەم بوو، لاوان لە توانایاندایە بەئەوپەڕی دڵبردنەوە بخۆن.

– درێغیمان نەکردووە، هیچمان لێ نەماوەتەوە.

– نەختێک پەنیر و زەلاتەشتان بۆ دێنم.

مانگ بڵند بۆوە، رووی شەوی ڕازاندەوە:

– ئێستاکە تەواوە، مانگێکی درەوشاوە و باغێکی خەواڵوو سروشتێکی کشومات و زگێکی تێر و هێشتا ئێوارەیەکی دوورو درێژیشمان لەبەرە.. دەترسم بەرگەی ئەم هەموو ئارامە تەلیسماوییە نەگرم.

– جاران وا دەژیان، ئەم شتانەمان بەلاوە نامۆ نەبوو.

(ئەلیزابێث) سەرێکی لەقاند، لە دەوروبەری ورد بۆوە:

– خانووی وێران، کەلاوەمان لێوە دیار نییە، کەسیش بەهۆی ئەم دارودرەختەوە چاوی لێمان نییە، ئەم شوێنە هەر لەو وڵاتانە دەچێ کە جەنگ چوار دەوری گرتوونەتەوە، کەچی بەبێ تەنگوچەڵەمە و هیچ جۆرە ئاشووبێک ژیانیان تێدا دەبرێتە سەر..

– کاتێک کە ئەم جەنگە کۆتایی پێ دێت، سەردانی ئەو وڵاتانە دەکەین، هەموو ئەو شارانەی کە خاپوور نەکراون دەگەڕێین، لە شەوگاری ڕووناکیاندا بەترس و گومانەوە تەماشای ئاسمان ناکەین، شەقام بەشەقامیان دەگەڕێین، لەبەردەم کۆگا پڕ کەلوپەلەکاندا دەوەستین، تێر تەماشای کەرەستە نمایشت کراوەکان دەکەین.. شەوی ئەو شارانە ئەوەندە ڕووناکە زۆر بەڕوونی ڕوخساری یەکتری تێدا دەبینین.. ژیان لەوێ ڕۆژگارێکی ڕووناکی بەردەوامە.

– ئاخۆ ڕێگەمان بدەن بچین؟

– ئەی بۆ ڕێمان نادەن؟.. بەگەشت دەچین، دەچینە سویسرا..

– ئەی چی خەرج بکەین؟

– کامێرا..! کامێرا دەبەین لەوێ دەیفرۆشینەوە، لەوێ پارەی چاک دەکەن، بۆ خۆمان وەکو میرەکان هەفتەیەکی تەواو ڕادەبوێرین..

(ئەلیزابێث) بەدەم نەرمە پێکەنینێکەوە وتی:

– یان خشڵ و کەوڵی نایاب دەبەین.. ئیتر ئەو بابەتانەی لەوێ پارە دەکەن، دەیانبەین و دەیانفرۆشینەوە.. هەرچەندیشە هیچمان لەو بابەتانەش نییە.

(خاتوو ڤیتە) زەڵاتە و پەنیرەکەی بۆ هێنان:

– دیارە شوێنەکەتان بەدڵە؟

– خۆش و دڵگیرە.. دەتوانین زیاتر بمێنینەوە؟

– بەئارەزووی خۆتان، قاوەشتان بۆ دێنم، قاوەی گەنمەشامیمان هەیە!

– قاوەشمان ئەدەیتێ؟! وا دیارە ئەمشەو وەک کەڵە دەرەبەگەکان دەبەینە سەر.

(ئەلیزابێث) بەپێکەنینەوە توانجی دا:

– هەر لەمێژەوە وەک دەرەبەگەکان دەستمان داوەتێ، بەجەرگی قاز و کافیار و بادەی کۆنی ڕاین دەستمان پێکرد.. (بیری کردەوە) ئێستایش وەکو مرۆڤ دەژین، ئەو ژیانەیە کە خەوی پێوە دەبینین.. خۆشە مرۆڤ بژی..!

– بەڵێ ژیان خۆشە (لە ئەلیزابێث ورد دەبۆوە.. کاتێک لە کارگەکە دەرچوو گەلێ ماندوو بوو، ئەوەتا ئێستاکە دەروونی شیرین و ڕوخساری گەشی بووژاونەتەوە.. لەدڵی خۆیدا دەیگوت.. گوڵێکی ناسکە، بووژاندنەوەی ئەرکێکی ئاسانە..).

(ئەلیزابێث) وتی:

– ئەوەی جاران ساکار و ئاسایی بوو، دەبێ ئەمڕۆ لە سەری ڕابێینەوە.. زۆری دەوێ تا بە ئارام و ئاسوودەگی ئاشنا دەبینەوە، ئەو ژیانە ڕابوردووە یادگارێکی بەسەرچووە، ئاوات و هیوای ئایندەشە، سەربورنامەیەکی شادی هێنە، هەلێکی چاوەڕوان نەکراوی قورتار بوونە، دەربازبوونە، لە وادەی هەرەس و خۆ بەدەستەوەدانەوە، سروەیەکی بووژێنەرە، پاکژ و خاوێن بۆی دووکەڵ و بارووتی لێ نایەت، شەوگاری ئارام و دڵنیاییبیە، دوور لە سام و دڵە خورپەی شریخە و تەقینەوەی بۆمب و بۆمببارانە، بێ داچڵەکینی دەرگا لێدانی درەنگانە.. ماڵێکی ئاوەدان وێران نەکراوە، زارێکی ئازاد و چاوێکی نەترسە.. ئەمانە تەمەنێکیان پێویستە تا دێنەوە سەر بار و پێیان ڕادێینەوە.. سام و قۆناغی دژواری ئەم چاخە سەختە دەبێ بەرەبەرە بڕەوێتەوە تا دەچێتەوە سەر یەکێ لە شێوەکانی شادومانی، ئەو دەمەی کە تیادا دەگەینە ئەو باوەڕەی کە هیچ شتێک لەسەر ڕووی ئەم زەمینەدا ئەوە ناهێنێ سڵی لێبکەینەوە.. ئاخۆ ژیان و گوزەرانی وا بەباوەڕی تۆ هەبێت؟!

(گرێبەر) زۆری لە خۆی کرد وەڵامی بداتەوە..

– بەڵێ.. هەتا بەم شێوازەش بیر بکەیتەوە، ئەو ماوەیەی پێکەوە لەبەرمان ماوە، زۆر بەشادومانی دەیبەینە سەر..

تا درەنگ لەوێ مانەوە، بۆی شەو لە هەموو لایەکەوە هەڵدەقوڵا، تێکەڵاوی بۆی گوڵ و گەڵا کۆرپەکان دەبوو، باکەی خستبوو، بۆنی کەلاوەکان جارجارێک دەهات، خشەخشێکیان هاتە گوێ! گوربەیەک بوو مشکی ڕاودەکرد.. مشک زۆر ببوو، بەهۆی ئەو هەموو خۆراکەی لەژێر داروپەردووی خانووە وێرانەکاندایە، گوزەرانێکی تێروتەسەلیان بۆ لواوە.. هەر خەریکی خواردن و زاوزێکردنن..

***

کات دەوروبەری یازدەی شەو بوو کاتێک میوانخانەکەیان بەجێهێشت، هەستیان دەکرد دوورگەیەکی شادی دوور لەو جیهانە ئاڵۆزە پڕ خەمەیان بەجێهێشتووە..!

قەشەیەک بەبۆڵە بۆڵ ناو دەرگاکەی لێگرتن:

– کەی ئەمە کاتی هاتنەوەیە..! بۆ دواکەوتوون، جێگە نەماوە!

قەشەکەی سەرلەبەیانی نەبوو، لاوێکی ڕدێن تراشراوی ڕەوشت وشک بوو.. لەوانەیە ئەوە بێت کە (یوسف)ی تووش کرد..

– لە باخەکە دەخەوین؟

– گشت تارمەکانی سەر باخچەکەش گیراون، بۆ ناچنە دەزگای کۆمەکی بێدەرەکان؟

تەگبیرێکی گەمژ و بێ مانا بوو، (گرێبەر) وتی:

– پەنامان بۆ ئێرە هێناوە.. بۆ لای یەزدان.

قەشەکە مۆڕەیەکی لێکرد:

– بێ لە باخچەکە جێگەی ترمان نییە.

– گرنگ نییە، لەوێ دەخەوین.

– ژن و مێردن؟

– بەڵێ.. بۆ پرسیار دەکەیت؟!

– ئێرە جێگەیەکی پاکژ و پیرۆزە.. ژنانمان لە پیاوان جودا کردۆتەوە.

– ئەگەر ژن و مێردیش بن؟

– بەڵێ (ملێکی بۆ درێژ کردن..) لە ژن و مێرد ناکەن.

(گرێبەر) گرێبەندی ژن هێنانەکەی نیشان دا، قەشەکە چاویلکەیەکی لە باخەڵی دەرهێنا، کردییە چاوی.. لەبەر ڕۆشنایی مۆمێکدا کەوتە خوێندنەوەی..

– دەمێک نییە بوونەتە ژن و مێرد؟

– بۆ، ناشێ ئەوەش دژ بەیاساکانی کڵێسە بێت؟

– ژنەکەت لە کڵێسە مارە نەکردووە.

(گرێبەر) لە وزەیا نەما، کەلەی لە قەشەکە بردە پێشەوە:

– باش گوێم لێ بگرە.. خۆم و ژنەکەم ماندووین، بەدرێژایی ئەمڕۆ کاری کردووە، منیش وەکو سەگی پێ سووتاو هەموو شارەکە لەدووی پەنایەکدا گەڕاوم.. بۆیە پێکەوە دەچینە باخەکە و لەوێ دەخەوین، جا ئەگەر دەتوانیت ڕێگەمان مەدە.. بڕۆ لای کێش شکات دەکەیت شکاتی خۆت بکە.. باشە؟

لەپڕ، بەبێ ئەوەی کەس ئاگاداری بێت، قەشەیەکی دیکە پەیدا بوو، دیار بوو پلەی بەرزتر بوو، بەبێزارییەکەوە پرسیاری کرد:

– چییە ئەوە.. چ باسە؟

قەشە ڕوو گرژەکە ویستی هەڵوێستەکەی بۆ ڕوون بکاتەوە.. بواری نەدا لەسەری بڕوات:

– خۆت مەخە ڕیزی یەزدانەوە! کاتی ئەوە نییە لەسەری بڕۆیت، ئەوەی لەسەر ئێمەیە، ئەوەیە پەنای لێقەوماوان بدەین.. (ڕووی کردە گرێبەر) ئەگەر بەیانی پەنایەکتان دەست نەکەوت، کاتژمێری نۆی ئێوارە سەردانم بکە.. لە ژووری ژمارە (٧)م، هەر لە حەوشی کڵێسەکە پرسیاری قەشە (بیدن دیک) بکە ئەمدۆزیتەوە..

– سوپاست دەکەین.

(بیدن دیک) سەرێکی بۆ دانەواندن و بەجێی هێشتن، (گرێبەر) ڕووی کردە قەشە (بلۆمەر):

– دەی سەربازەکەی یەزدان پێشمان کەوە، جێگەیەکمان نیشان بدە تیادا بحەسێینەوە.. ئەوەتا فەرماندەکەت فەرمانی پێداویت.. لە ڕژێمە دیکتاتۆرییەکاندا تەنها کڵێسە تەمەن درێژە.. لەم جۆرە ڕژێمانەشدا دەبێ بچووک هەمیشە ملکەچی فەرمانی لە خۆی گەورەتر بێ.

(بۆمەر) پێشیان کەوت، لە هۆڵەکەوە بردنیە سەر باخەکە، بەڕوویەکی مۆنەوە کەوتە ڕێنمایی کردنیان:

– ڕەختی خەوتان لەسەر گۆڕی شەهیدانی کڵێسەکە ڕامەخەن (پەنجەی درێژ کرد).. بچنە ئەوێ نزیک تارمەکان بخەون.. مافی ژن و مێردایەتی قەدەغەیە، جێگەکانتان دوور لە یەکەوە ڕاخەن، جل گۆڕین قەدەغەیە..

– ئەی پێڵاو داکەندن؟

(بۆمەر) شڵەژا، بەپەستییەکەوە وەڵامی دایەوە:

– فڕێی دەن.

کەسانێکی زۆر پەنایان هاوردبووە کاتێدراکە، بێ لە ژێرزەمینەکە، ناو تارمەکانیش پڕ ببوون، هەریەکە و بەئاوازێک دەیپرخاند.. نەوی.. بەرز، کورت، درێژ..

لەناو هەرێزەکەدا کەوتە ئامادەکردنی جێگەی خەوتنیان، (ئەلیزابێث) دەستی نابوو بەدەمییەوە، جار جارێک پرمەیەک پێکەنینی لێ دەردەچوو، (گرێبەر) بەدەم جێگە چاککردنەوە ئاوڕێکی لێ دایەوە:

– بە چی پێدەکەنیت؟

– بەتۆ و قەشەکە..

– زۆر باشە.

باوەڵەکانی لە تەنیشت دیوارێکەوە دانا، توربە سەربازییەکەی کردە سەرین.. لە ناکاودا داچڵەکین..! قریشکەیەک دەقی سیمفۆنیای پرخە پرخی ئەو شەوی شکاند، خانمێک بوو بەدەم خەوەوە هاواری دەکرد:

– نا.. نەء.. ئاا‌ا (هاوارەکەی جوییەوە).

بۆڵەی پیاوێک بەرز بۆوە..

– دەنگە دەنگ..

هاواری ژنەکە بەرزبۆوە، دەنگە گڕە پەستەکە بەرزتر نەڕاندی:

– خودا بتانگرێ باشە؟.. ئەڵێم دەنگتان نەیێت، دەمەوێ بخەوم.

خانمەکە بێدەنگ بوو:

(گرێبەر) بەگوێی (ئەلیزابێث) دای چپاند:

– ئەوەتا، بەهەردوو گوێی خۆت گوێت لێ بوو.. ئەوە ئێمەین.. ئێمەی ئەڵمانی، ئەوانەی خۆمان لە ژوور هەمووانەوە داناوە.. ئەوەتا بەدەم خەویشەوە بێ، ملکەچی هەموو نەڕە و فەرمانێکن.

***

شوێنەکەیان پەنا بوو، هەندێ تەپکەی بچووک بچووکیان لە دەور بوو، ئەوانیش پەناهەندە بوون، خەو گرمۆڵەی کردبوون..

تیشکی ساردی مانگ لەودیو قوولە لێدراوەکەوە هات، بەسەر گۆڕستانەکەدا شکایەوە، گۆڕەکان کۆن و داڕووخاو بوون، بەر بۆمب نەکەوتبوون.. تەمەنی خۆی لە هەندێکیان سەد ساڵێک ئەدا گۆڕی! شەهیدانی کڵێسە بوون..

خاچێکی بەردینی زلە لەنێوان کۆمەڵێک گوڵی کێوییەوە بڵند ببۆوە، پلیکانەیەکی بەردینی دوورو درێژ بەپلەی پان بۆی دەچوو، لێژ نەبوو، نموونەیەکی –ڕێگەی ئەشکەنجەکان– بوو[٣] هەر پلەیەک لە پلەکانی هێمای یەکێ بوو لەو قۆناغانەی تیادا (عیسا)یان بەر لە خاچ کردندا ئازار ئەدا.. جێگەکەیان بە ڕێکەوت لەسەر یەکێ لەو پلانە ڕاخستبوو، ئەو جێیە بوو کە (عیسا)یان تیادا جەڵدە کرد، پلەکەی ژووروشیان ئەو شوێنە بوو کە تاجە دڕکە زییەکەیان نایە بان سەری..

(گرێبەر) چپاندی:

– وەرە با ڕێنماییەکانی ئەو بزنە نالەبارە هەواڵەی دۆزەخ کەین..

١– لەیلاک– لیلەک: **Lilac**، گوڵێکی بنج گەورەی بۆندارە، بەسەر دیوار و کەپردا دەدرێت، ڕەنگی گوڵەکانی ئەرخەوانییە.

٢– سەر سروشت: خارق– ماوراء الطبیعة.

٣– ڕێگەی ئەشکەنجەکان: ئەو بوارەیە (عیسا) د.خ بەر لە بەخاچ کردنیا بڕی، هەر قۆناغە و بەشێوەیەک ئازار ئەدرا.

23

لەگەڵ یەکەمین هێڵی ڕووناکی بەیانا، چۆلەکەکان بەچڕی هاتنە جریوە جریو، لە دەوروبەری قولە پێککراوەکەدا فڕکەیان دەهات..

بەرایی تیشکی خۆری ڕۆژێکی نوێ بەداروبەردە داڕووخاوەکەی قولەکەدا هات.. دەبریسکانەوە..

(گرێبەر) بەخەبەر هاتبوو، قوتیلەکەی داگیرساند، ئەو پەندە سەربازییەی پەیڕەو دەکرد کە دەڵی.. (ئەوەی بەبیرتدا دێ، بەر لەوەی قەدەغە بکرێ بیکە..!).

لەدووی ئاو گەڕا، بەلووعەیەکی لە تەنیشت یەکێک لە پلەکان دییەوە.. پیاوێکی ڕدێن سووری کەتە، تەخت لەسەر گازی پشت لە تەک بەلووعەکەوە ڕاکشا بوو، دەمی داچەقابوو پرخەی دەهات.. تەنها لاقێکی هەبوو! لاقە دەستکردەکەیشی لەپاڵ خۆیەوە درێژ کردبوو، پارچە نیکلەکانی لەژێر تیشکی بەهێزی خۆری بەیاندا بریسکەیان دەهات.. لە لاق نەبێ لە زۆر شتی تر دەچوو!

قوتوویەکی نایە بەر بەلووعەکە، ئاوەکەی بەردایەوە، تەوژمی ئاوەکە بێ هێز بوو، بەدەم چاوەڕوانی پڕ بوونی قوتووەکەوە چاوی بەناو تارمەکاندا دەگێڕا.. (بلۆمەر) ڕاستی دەکرد، ژنانیان لە پیاوان جیا کردبۆوە..

کاتێک گەڕایەوە ڕوانیی (ئەلیزابێث)یش خەبەری بۆتەوە، ڕووگەش و چالاک چاوەڕێی دەکرد، تێر خەو ببوو، لە خانمە ڕوخسار زەرد و ژاکاوەکانی ناو تارمەکان نەدەچوو..

وتی:

– زووبە، تا خەڵکەکە بەخەبەر نەهاتوون و هروژمیان نەهێناوە، بچۆ خۆت بگەیەنە ئەو بەلووعەیە.. یان با بێم نیشانت بدەم..

(ئەلیزابێث) بەدەم پێکەنینەوە وەڵامی دایەوە:

– لێرە بمێنەوە نەوەک بەرچاییەکەمان لێ بدزن.. دەچم بەخۆم بەلووعەکە ئەدۆزمەوە.

(گرێبەر) چاوی لێ نەئەترووکاند، لە دڵی خۆیدا دەیگوت.. (چاک دەخەوێت، خرپ بەبێ جووڵە کپ دەبێت.. تەنانەت کراسەکەشی ناژاکێ..) لە هەنگاوەکانی ورد دەبۆوە، هەستی دەکرد کەسێکی دیکە نییە وەک (ئەلیزابێث) شیرین و خۆشەویست بێ..

قەشەکە بەدزە لێی نزیک ببۆوە، جووتێ سۆلی نەرمی لە پێدا بوو، دەنگی پێی نەدەهات..! دەنگی لە ناکاودا بەرزبۆوە.. (گرێبەر) داچڵەکی..

– ئاوەها.. سەیرانگەیە.. باخچەکەی عیساشتان کردۆتە چێشتخانە؟.. لە کوێیشدا..؟ لەسەر ڕێگەی ئەشکەنجەکان..! ڕاستەوخۆ لەو شوێنەی تاجە دڕکێنەکەیان لەسەریەوە ئاڵاند!.. سەیرانە، وا نییە؟

– ئەی ڕێگەی شادومانی کامەیە؟ نیشانم بدە با بچمە سەری..

– بست بەبستی ئەم کاتێدرایە پاک و پیرۆزە، شەهیدانی ڕێبازی عیسای تێدا نێژراوە.

(گرێبەر) زۆری لە خۆی دەکرد بەهێمنی وەڵامی بداتەوە..

– هەزاران جار خواردنم لە گۆڕستانەکاندا ئامادە کردووە، جیاوازی ئێرە و ئەو گۆڕستانانە چییە؟ ئاخر پێم ناڵێیت ڕوو بکەمە کوێ؟.. گازینۆیەک، یا ڕیستورانێک شارەزا نیت پیاو بچێ بەرچاییەکیان لێ بخوات؟..

– گازینۆ..!!؟ (وەک قەپی بەسێوێکی گەنیودا کرد بێت).. گازینۆ و ئێرە؟!.. ئەم خاکە پیرۆزە؟!

– ئەی بۆ..؟ چۆن تەگبیرێکە، جوانە وا نییە؟

– بەڵای گوناهبارێکی وەکو تۆوە هەموو شتێک دروستە، سوپاس بۆ یەزدان کە نموونەی وەکو تۆ کەمن.. چ ڕەف کردن و بەدکارییەکە خودای گەورە؟! گازینۆی لەسەر خاکی عیسا گەرەکە.. تۆ پیاوێکی گومڕای بێ باوەڕیت.

– بێ باوەڕ نیم، (عیسا) هەزارانی بەنەختێک نان و تەنها دوو ماسی تێر کرد[١]، بەڵام هێندەی قەلەڕەشکەیەکی وەکو تۆ بەفیز و لەخۆبایی نەبوو.. دەی، ئێستاش تا زووە لاچۆ لەبەر چاوم.. دیارە لەیادت چوو کە لە جەنگداین، بارەکە گشتی نائاساییە..

– هەمووی بە (بیدن دیک) دەگەیەنم، با بتناسێ چ بێ ئاینێکی خودا نەناسیت..

– بەغار بچۆ، بەشکم ڕیسوات بکات، دیارە شکات و شکاتکاری پیشەتە هەی سیخوڕی کەللەپووت.

قەشەکە بەمۆنی و کەشوفشێکەوە پشتی تێکرد، بەدڵێکی پڕکینە و ڕقەوە، وەک گیسکێکی تووڕە دوور کەوتەوە..

(گرێبەر) سەری قوتوویەکی هەڵدایەوە، پڕی لە قاوە بوو، بڕێکی لێ کردە ناو ئاوە کوڵاوەکەوە، بۆ و بەرامەی لەگەڵ هەڵاوە گەرمەکە بەرز بۆوە.. کاریگەر بوو، یەکسەر کەللەیەک لە ناو گۆڕێکەوە بەرز بۆوە، کەوتە مشەمش و بۆن کردن، لە پڕێکا پژمی.. پیاوێکی بوودەڵە بوو لەودیو گۆڕەکەوە خەوتبوو.. ڕاست بۆوە و هەر زوو خۆی گەیاندە لای (گرێبەر)..

– قومێکم بدەرێ.

– لاچۆ، ئێرە ماڵی یەزدانە، گشتمان دەرۆزەکەرین و پەنامان بۆ هاوردووە.. دەرۆزەکەران خێر ناکەن..

چاوی لە (ئەلیزابێث) بوو، وەکو پیاسە بکات، بەگرێشمە و نازەوە دەگەڕایەوە.

– ئەم قاوەیەت لەکوێ بوو.

– (بیندینگ)! دەی با زوو بیخۆینەوە تا حەشاماتەکەمان بەسەردا دانەباریون..

خۆر بڵندتر بۆوە، هەموو ئەو ناوەی گرتەوە، ڕووناکی هێدی هێدی پەنا و قوژبنەکانی دەگرتەوە، گوڵە وەنەوشەیەکی زۆر لە هەر چوار دەوریان گەشابۆوە، بۆنیان تا دوور دەڕۆیشت..

نان و کەرێیان پێبوو، (گرێبەر) نانەکەی بەقەڵەمبڕەکەی پارچە پارچە کرد، کەرەی تێدەستوون.

– ئەم کەرێ خۆماڵییەش لە میراتییەکەی (بیندینگە)؟

– گشتی.. سەیرە، ئەو پیاوە گەلێ هەڵوێستی جوامێرانەی لە تەکما نواند، کەچی هەر نەچووە دڵمەوە!

– مەرج نییە هەموو خێرەومەندێک خۆشەویست بێت.. (لە تەنیشت گرێبەرەوە دانیشت..).. کە تەمەنم حەفت سالان بوو، شەیدای ئەم شێوازە ژیانە بووم.

– منیش هەموو ئاواتێکم ئەوە بوو ببمە نانەوا!

(ئەلیزابێث) بەدەم قاقای پێکەنینەوە وتی:

– ئەوە بۆیە ئەم ئازووخەوانە بلیمەتەت لێدەرچووە (ملێکی بادا و دەستێکی بەپرچیا هێنا) کاتمان کردە چەند؟

– وا دیارە پەلەتە.. کەلوپەلەکەمان کۆ دەکەمەوە، بەعەمباری کلێسەکەی دەسپێرم و تا کارگەکە دێم لە تەکتا.

– نە،، با ئەو ماوەیەی بەو کەلوپەلەوە خەریک دەبیت لێرە پێکەوە ببیەینە سەر، ئەوە پاش ڕۆیشتنم بکە..

(گرێبەر) بەتەوسەوە پرسیاری کرد:

– ئاخۆ جگەرەکێشانیش قەدەغە بێت؟

– قەدەغەیە.. بەڵام لە کەیەوە گوێت داوەتە قەدەغە و قەدەغەکاری..

– ئەی چاک ناکەم؟ پیاو ئارەزووی لە چی بوو دەستبەجێ بیکات باشە.. وا دیارە من و تۆ جێگەمان لێرە نابێتەوە، بەهەر کلۆجێ بێ دەبێ ئەمڕۆ پەنایەک بدۆزمەوە، شوێنێک بێ مرۆ تێدا بتوانیت بەبێ ئەم جلوبەرگەی بەریەوە تێر تێر بخەوێت.. بەتەماش نیم بچمە لای (بیندینگ)، تۆ دەڵێیت چی؟

– مەچۆ، بۆ سەردانێکی (بۆلمان) ناکەیتەوە؟

تیشکی خۆر ناو تارمەکانی گرتەوە، سێبەری کۆڵەکەکان بەدیوارەکانی ناوەوە بوون، بزێوی کەوتبووە ناو خەڵکەکە، لە دیل دەچوون.. منداڵێک دەگریا، کابرای یەک لاق بەشەلەشەل دای بەلایاندا، لێیان ورد دەبۆوە، (گرێبەر) نان و قاوەکەی پێچایەوە، وتی:

– کات هەشت دە خولەک کەمە.. دەبێ بڕۆیت، ئێوارە لە بەردەم کارگەکە چاوەڕوانت دەبم.. ئەگەر لەوێ نەبووم، یا لای خاتوو (ڤیتە)م یان ئێرە.

– بەڵێ باشە.

(ئەلیزابێث) هەستایە سەر پێی، بەدەم خۆ تەکاندنەوە وتی:

– تەنها ئەمڕۆ پێکەوە نابین، ئیتر سبەینان بەتەنها جێت ناهێڵم.

– هەق دەکەینەوە، ئەمشەو ناخەوین، تا درەنگ دادەنیشین، ئەوەی لە دەستتمان چووە دەیگێڕینەوە..

(ئەلیزابێث) (گرێبەر)ی بەپەلە ماچ کرد و بەهەنگاوی خێرا دوورکەوتەوە..

پێکەنینێکی هاتە گوێ، بەمۆنییەکەوە ئاوڕی دایەوە، خانمێک بوو، منداڵێکی نابووە سەر ڕۆخی دیوارێکی نەوییەوە، بەهەردوو دەستی گرتبووی، منداڵەکە هەردوو دەستی بۆ سەروقژی خانمەکە دەهاویشت، خانمەکەش خۆی بەدەستیەوە نەئەدا و بەتریقەوهوڕ بەمنداڵەکە بێدەکەنی.. دایکێک و کۆرپەکەی بوون، گەمەیان دەکرد..

تا ئەو کاتەی پێکەنینی دایکەکەی نەهاتە گوێ، (گرێبەر) هەستی پێ نەکردن..

***

کەلوپەلەکەی گرد کردەوە، قاپوقاچاغەکەی بۆ خاوێنکردنەوە بردە سەر ئاوەکە، کابرای یەک لاقی لێ پەیدا بۆوە، لاقە ساغەکەی تەپەی دەهات، لاقە دەستکردەکەیشی لەدووی خۆی بەخشەخش ڕادەکێشا:

– ڕۆژباش هاوڕێ.

وەڵامی سلاوەکەی دایەوە:

– تۆ بوویت قاوەت هەبوو؟

– بەڵێ گشتیم خواردەوە.

– دیارە.. (چاوە شینە گەورەکانی تروکاند).. هاوڕێ، من قاوەکەم ناوێت، تلپەکەیم گەرەکە! ئەگەر بەتەمای فڕێدانیت، فڕێی مەدە.. بیدە بەمن، دەیکوڵێنمەوە!

– بەڵێ.. بەڵێ، فەرموو.

کەلوپەلەکانی بەعەمباری کلێسەکە سپارد، چاوەڕوانی دەمەقاڵێیەک بوو ببێ بەتووشیەوە.. باش بوو، لە بری (بلۆمەر)، قەشە کەپوو سوورەکە بوو، بەو سبەینانە زووە هێندەی خواردبۆوە بۆی دەمی ڕۆژە ڕێیەک دەڕۆیشت، زمانی گۆی نەدەکرد، بەبێ ورتە کەلوپەلەکەی لە (گرێبەر) وەرگرت..

***

دەرگەوانەکە لەپەنجەرەی ژوورە داڕووخاوەکەیەوە، چاوی بە (گرێبەر) کەوت، دەستی بۆ درێژ کرد، بانگی کرد!

(گرێبەر) پرسیاری لێکرد:

– هیچ نامەیەکمان بەناونیشانی ئێرە بۆ نەهاتووە؟

– با.. یەکێک بۆ خێزانەکەت هاتووە!.. وەری دەگریت؟

– بمدەرێ.

نامەکەی وەرگرت، هەستی بەدەرگەوانەکە کرد بەجووتێ چاوی شلەژاوەوە تەماشای دەکات، نامەکەی ئەمدیو ئەودیو کرد، لە گستابۆوە هاتبوو..! هەڵیگێڕایەوە، پتر لێی وردبۆوە، کرابۆوە و زۆر ناشیانەش بەیەکدا لکێندرابۆوە.. تەماشایەکی دەرگەوانەکەی کردەوە.. (دەبێ ئەم کردبێتیەوە..).

– کەی گەیشت؟

– دوێ ئێوارە..

تەماشای نامەکەی کردەوە، دڵنیا بوو کە دەرگەوانەکە خوێندوویەتیەوە..

زەرفەکەی هەڵپچڕی، بۆ (ئەلیزابێث) نووسرابوو! داوایان لێدەکرد کە دەبێ کاتژمێری یازدە و نیوی ئەو ڕۆژە لە بارەگای گستابۆ ئامادەبێت، نوارییە کاتژمێرەکەی، دەوروبەری دە دەبوو.. وتی:

– زۆر باشە.. لەمێژەوە چاوەڕوانی ئەم نامەیەین (نامەکەی نایە باخەڵیەوە).. هیچی دیکەمان بۆ نەهاتووە.

- بۆ؟! ئەمەتان بەس نییە؟!!
(گرێبەر) دایە قاقای پێکەنین (پێکەنینێکی دروست کراو بوو)، وتی:
- بەڕاست خانوویەکی چۆڵ شک نابەیت؟
- بۆ؟ پێویستیتان بەخانووە؟!
- بۆ خۆم نییە، من دەچمەوە بەرەی جەنگ.. بۆ (ئەلیزابێثم) دەوێت.
دەرگەوانەکە بەگومانەوە تەماشای دەکرد:
- ئاوەها؟!
- بەڵێ ئاوەها، ئامادەم پێشەکییەکی چاکیشی پێ بدەم..

کابرای بەجێ هێشت، ورد ورد هەنگاوی دەنا، هەستی دەکرد دەرگەوانەکە لە دواوە چاوی تێبڕیوە، لەپڕێکا ڕاوەستا، بەبیانووی تەماشاکردنی پاسار و گویسەبانەکانەوە ئاوڕێکی کتوپڕی لە دەرگەوانەکە دایەوە، کابرا شڵەژا، سەری داخست، (گرێبەر) لەسەرخۆ کەوتەوە ڕێ، هەر ئەوەندەی گەیشتە پێشەسەری شەقامەکە، خێرا خۆی خزاندە پەنایەکەوە، ڕەنگی بەجارێک تێکچووبوو، نامەکەی لە باخەڵی دەرهێنایەوە، ئاگادار کردنەوەیەکی چاپکراو بوو، تەنها ناوی (ئەلیزابێث) و بەروار و کاتەکە بەدەست نووسرابوونەوە، هیچ هۆ و مەبەستێکی تێدا ڕوون نەکرابۆوە.. کاغەزێکی دێزی هەرزانبەهای تەنک بوو.. بەڵام بەری ڕووناکی لێگرت! هەموو گێتی لەبەرچاودا تاریک کرد..
بۆی مەرگی لێدەهات!

***

نەیزانی چۆن ڕێی بردەوە سەر کاتێدراکە، یەکێک بەچپە بانگی کرد.. (ئەرنست)!، بەپەلە ئاوڕی دایەوە.. (یوسف) بوو، چاکەتێکی سەربازی دابوو بەشانیا، بەبێ ئەوەی بنوارێتە (گرێبەر) خۆی بەهۆڵی کاتێدراکەدا کرد..

(گرێبەر) چاوێکی خێرای بەهەر چوار دەوریا گێڕا، ئەمجا ئەمیش بەپەلە چووە ژوورەوە، (یوسف) لەسەر تەختێکی تەریک بەرامبەر پەیکەرەکە دانیشتبوو، کۆکەیەکی کرد، (گرێبەر) ڕاستەوخۆ چووە بەردەم پەیکەرەکە، ماوەیەک بەپێوە ڕاوەستا، پشتی لە (یوسف) بوو، ئەمجا یەک دوو هەنگاوێک پاشەوپاش گەڕایەوە دواوە، خۆی لە یوسف نزیکتر دەکردەوە.. وەک نوێژ بکات چۆکی دادا.. هەناسە و چپەی (یوسف) دەگەیشتە گوێی:
- (بۆڵمان)یان گرت.
- چی؟!
- ئەم بەیانییە زوو هاتن، گرتیان و بردیان.

مێشکی بەجارێک ئاڵۆزا، نەیدەزانی گرتنی (بۆڵمان) پەیوەندی بەنامەکەی باخەڵییەوە هەیە یان نەء.. هەموو شتێک لە کەللەیا ئاڵۆزا بوو، حاڵی نەدەبوو، سەری لە هیچ دەرنەدەکرد.. ئاوڕێکی پەلەی لە (یوسف) دایەوە:

- (بۆڵمان)یش!!
- بۆ.. کێی دیکەیان گرتووە!؟
- ژنەکەی منیشیان داواکردووە، گستابۆ نامەیەکیان کردۆتە سەر..
- جا چووە؟
- نەء، دەبێ کاتژمێری یازدە و نیو لەوێ بێت.
- فەرمانی ئاگادارکردنەوەکەت پێیە؟
- بەڵێ.. (نامەکەی بەدزە خستە دەستی یوسفەوە).. بۆڵمانیان چۆن گرت..
- من لەوێ نەبووم، کاتێک چوومەوە بەردێکم بۆ نیشانە لەبەر دەرگاکە دانابوو، لە جێی خۆیدا نەمابوو، خۆم و بۆڵمان ئەو بەردەمان کردبووە نیشانە، ئەگەر هاتوو دەستگیر کرا لە جێگەی خۆی بجووڵێنێ.. دەبێ بەدەم بردنیەوە، بەردەکەی بەنووکی پێیی جوولاندبێ.. تا کاتێکی درەنگ خۆم لەو دەوروبەرە حەشاردا، دەستتەیەکیان گەڕانەوە، کەوتنە پشکنینی ماڵەکە.. چی کتێبی هەبوو هەموویان برد.
- هیچی وا لە ماڵەکەیدا نەبوو لەسەری بکرێتە بەڵگە.
- نەء، باوەڕ ناکەم، ئەوەی جێی مەترسی بوو هەر لەمێژا شاردبوومانەوە.. تەنانەت خواردنی قوتووەکانشمان لەوێ نەهێشتبوو.
(گرێبەر) تەماشایەکی ئاگادارکردنەوەکەی گستابۆی کردەوە، بەدەستتی (یوسفەوە) بوو.
- نیازم وابوو پرسێک بە (بۆڵمان) بکەم، ئێستا دۆش داماوم، نازانم چی بکەم؟!
- کەواتە باش بوو یەکترمان دی، بۆ ماڵەکەی (بۆڵمان) مەچۆ، لە سەدا سەد ئێستاکە پیاوانی گستابۆ لەوێ خۆیان مەڵاس داوە، هەر کەسێ بچێ دەیقۆزنەوە.. (کاغەزەکەی دایەوە دەست گرێبەر).. بڕیاری چیت داوە.. چی دەکەیت؟
- نازانم..؟ تۆ لە جێی من بوویتایە چیت دەکرد؟ (چاوی بڕییە پەرستگە تاریکەکە، ڕۆشنایی مۆمە داگیرساوەکان لاواز و بێ هێز دەلەرزین..) وا بەبیرما هاتووە بەخۆم بچم پرسیاریان لێ بکەم، بزانم بۆچی داوایان کردووە..
- ئەگەر مەبەستیان گرتنی بێت، هیچ بەتۆ ناڵێن..

هەستی کرد تەزوویەکی سارد لەرز بەجەستەی دێنێ.. (یوسف) مرۆیەکی بێ پێچ و پەنایە، ئەوەی لە دڵیدایە ڕاستەوخۆ دەیخاتە ڕوو..
- بەڵێ، ئەگەر مەبەستیان گرتنی بووایە، وەکو (بۆڵمان) دەچوونە سەری، هەر لە کارگەکەوە دەیانبرد.. دەبێ بۆ مەبەستێکی دیکەیان بوێت.. بەخۆم دەچم، لەوانەیە بۆ مەبەستێکی هێندە گرینگ نەبێت.. هەڵەم ئەگەر بەخۆم نەچم.
- ژنەکەت جوو نییە؟
- نەء.

– کەواتە دەتوانێ بەئازادی هاتوچۆ بکات.. ناتوانێ بەناوی گەشت و گەڕانەوە لەم شارە دەرچێت؟
– ناتوانێت، بەو کارگە نەگبەتەوە بەندە.
(یوسف) بیری کردەوە:
– لەوانەیە نەیگرن، ڕاست ئەکەیت، مەبەستیان گرتنی بووایە هەر لە کارگەکەوە دەیانبرد، هیچ هۆیەکی دیکەت بەبیردا نایێت.
– باوکی بەتاوانی یاخیبوون و پروپاگەندەی دژ بەڕژێم گیراوە، بێ سەروشوێنە، کرێچییەکی نالەبار لە ماڵیان بوو، لە سیخوڕانی نازی بوو، لەوانەیە هەر ئەو بەزمێکی بۆ ئەمیش نابێتەوە (بیری کردەوە).. یان دەربارەی ئەو شووەی بەمنی کردووە پرسیاری لێدەکەن؟!
– هەموو ئەو کەلوپەلانەی پەیوەندییان بەباوکیەوە هەیە.. کاغەز، یادداشت، کتێب، وێنە.. گشتی بشارنەوە، ئەمجا خۆت لە جیاتی(ئەلیزابێث) بچۆ، ئەمە ڕای خۆت نەبوو؟
– بەڵێ، دەچم و پێیان دەڵێم بۆیە لەجیاتی (ئەلیزابێث) هاتووم، چونکە ئاگادارکردنەوەکەم کاتێک بەدەست گەیشتووە ئەو لە کارگەکە خەریکی کاری خۆی بووە، ئەوانن ئەوە دەزانن کە کرێکاران بەهیچ شێوەیەک بۆیان نییە لە کاتی کارکردندا لە کارگەکانیان دەرچن.
– زۆرباشە، بچۆ بزانە چییان دەوێت، مەترسە هیچ لەتۆ ناکەن، سەربازیت پێویستیان پێتە، ناتوانن ڕێی بەرەت لێ بگرن، ئەگەر پێویستی بەپەنایەکیش کرد (ئەلیزابێث)ی تێدا بشاریتەوە، ناونیشانێکت ئەدەمێ.. دەی برۆ، منیش لێرە تا پاش نیوەڕۆ چاوەڕوانت دەبم (نەختێک دوودڵ بوو) خۆم لە ژووری تەختی پێ لێنانەکەی(۲) (قەشە بیدن دیک) دەشارمەوە.
(گرێبەر) تەماشایەکی کونجە داپۆشراوەکەی کرد، پارچە کاغەزێکی پیادا هەڵواسرابوو، بەپیتی گەورە لەسەری نووسرابوو –قەشە دانەنیشتووە– گوێی لە (یوسف) بوو:
– بۆ خۆم ماوەی چەند سەعاتێک بەبێ ترس لەو کونەدا دەحەسێمەوە..

***

لە هۆڵە فێنکە تاریکەکەوە، ڕاستەوخۆ دەرچوو هاتە سەر شەقامەکە، کەوتە بەر تەوژمی نووکی ڕووناکاییە تیژەکەی دەرەوە، توند لە چاویدا، هەستی کرد دەیسمێت، وەک لێکۆڵەرەوەکانی گستابۆ هەموو نهێنییەکانی دەروونی دەپشکنێت.. سست و شەکەت شەقامەکانی گرتە بەر، وەک لەژێر زەنگێکی شووشەییندا بێت لە خەڵکەکە دابڕابوو، بەڵام هەموو شتێکیشی لێ دیار بوو، نامۆ بوون..! لەم نەبوون، دەستی پیایاندا نەدەگەیشت..
وێنەی دڵ و دەروونێکی ئاسوودەی لە دایکێک و کۆرپەکەی باوەشیا بەدی کرد، بەبێ خەم بەلایا ڕەت بوون، بەغیلی پێ بردن، یان ئەو پیاوە بێ باکەی لەسەر کورسییەک پاڵی لێدابۆوە، مێشێک میوانی نەبوو، گۆڤاری دەخوێندەوە، ئەویش دیمەنێکی دیکەی ئارام و بێ خەمی بوو، ئەو ئارام و بێ خەمییەی زۆر لەمێژەوە لەم تەرە ببوون.. یان ئەو دەستەڵاوەی لە یەک گردبوونەوە، گەرموگوڕ لە باسێک ئەدوان و بەکۆڵ پێدەکەنین.. سەر بەجیهانەکەی ئەم نین، لە جیهانێکی بەسەرچووی نەگەڕاوە بوون، تەنها ئەم

سەرگەردان و وێڵە، کەوتۆتە بەر شەپۆلی تاریکی دەریایەک خەم و پەژارەی دڕندەوە.. تەنهایە، وەک مرۆیەکی گەڕوگول، گشت خەڵکەکە دوورەوپەرێز لێی وەستاون!

***

نامەکەی نیشانی پرسگەکە دا، ڕەوانەی ژوورەوەیان کرد، توونێکی تەنگ و تاریکی گرتەبەر، پڕ بوو کاغەز و دۆسیە و تەختە کۆن بوو..
خۆی کرد بەژوورێکدا، بۆ چاوەڕوانی تەرخان کرابوو، بێ لەم سێ کەسی دیکەی لێبوو، یەکێکیان بەپێوە لەبەر پەنجەرەیەکدا وەستا بوو، تەماشای دەرەوەی دەکرد، هەردوو دەستی نابووە پشتی زوو زوو بەپەنجەکانی دەستێکی لە پشتی دەستەکەی تری ئەدا.. دوو پیاوەکەی تر دوور لەیەکەوە دانیشتبوون، زەق زەق دەیاننواڕییە هیچ! یەکێکیان سەر ڕووتاوەیەکی لچ داقڵیشاو بوو، بەری دەستێکی بە بەردەوامی نابوو بەدەمییەوە، ئەوەی تریان دەموچاو پفەڵێکی ڕوخسار زەرد بوو، سمبێڵێکی هیتلەرییانەی هێشتبۆوە..
کاتێ کە خۆی کرد بە ژوورا هەرسێکیان بە پەرۆشەوە لایان لێکردەوە.. هەر زووش پشتیان تێکردەوە و چوونەوە قاوغی چاوەڕوانییە ماتەکەیانەوە.
ئەفسەرێکی چاویلکە لەچاو پەیدا بوو، هەر لەناو دەرگاکەوە، چاوی پیادا گێڕان، لە (گرێبەر)ەوە نزیک بوو، بەسەرسوڕماندنێکەوە پرسیاری لێکرد:
– تۆ بۆچی هاتوویت؟! چیت دەوێ؟
(سەربازان بۆ ئەو جۆرە شوێنانە بانگ نەدەکران، ئەگەر شتێکیان لەسەر بووایە، ڕەوانەی دادگا سەربازییەکان دەکران..)
نامەکەی نیشان دا:
– بۆ تۆ نەنووسراوە، بۆ خانمێکە ناوی (کرۆزەیە).
– خێزانی منە، زۆر نییە بووینە ژن و مێرد، نەمتوانی نامەکەی پێ بگەیەنم، کرێکارە، تا درەنگ لە کارگەکەی دەمێنێتەوە.. نامەکەشم ئەمڕۆ بەیانی پێگەیشت.
گرێبەندی ژنهێنانەکەی نیشان دا، ئەفسەرەکە چاویلکەکەی ڕاست کردەوە، برێ پەناگوێی خوراند و پاشان گوتی:
– چاکە.. برۆ ژمارە (٧٢)، لە نهۆمی خوارەوەیە.
(گرێبەر) بیری کردەوە.. (ژێر زەمینەکەیە..!).. ئەو شوێنە ناوبانگ ڕەشە بوو سامی خستبووە دڵی هەمووانەوە..
بەپلیکانەکەدا چووە خوارەوە، چاوی بەپاسدارێک کەوت دوو پیاوی دابووە پێش خۆی، کز و ماندوو، قورس سەردەکەوتن، هەردووکیان لە (گرێبەر) وردبوونەوە، بەچاوێکی پڕ ئیێرەییەوە تەماشایان کرد، پاسەوانی لەگەڵ نەبوو، ئەڵبەتە لە دڵی خۆیاندا دەیانگوت.. (قورتار بووە هیچی لەسەر نییە، دەرگەی ئازادی لێ کراوەتەوە.. ئێمە ماومانە.. هێشتا زۆرمان لەبەرە..).